

ΑΝΩΤΑΤΟ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΚΟ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟ ΙΔΡΥΜΑ ΠΑΤΡΑΣ
ΤΜΗΜΑ: ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΩΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ
ΣΧΟΛΗ: Σ.Δ.Ο.

ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

ΘΕΜΑ: "ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΑΣΦΑΛΙΣΗ"

ΕΙΣΗΓΗΤΗΣ: κος ΣΩΤΗΡΟΠΟΥΛΟΣ

ΣΠΟΥΔΑΣΤΡΙΕΣ: ΑΓΓΕΛΙΚΗ ΤΖΑΚΟΥ
ΠΑΝΑΓΙΩΤΑ ΠΑΣΧΑΛΗ

ΠΑΤΡΑ 2003

ΑΡΙΘΜΟΣ ΕΙΣΑΓΩΓΗΣ	6256
----------------------	------

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1^ο : ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΑΣΦΑΛΙΣΗ

Α) ΓΕΝΙΚΕΣ ΕΝΝΟΙΕΣ	5
1) Ασφάλιση	5
2) Νομική βάση της ιδιωτικής ασφάλισης	5
3) Ασφάλιση, αλληλασφάλιση, αντασφάλιση.....	6
4) Ασφαλιστής	6
5) Στοιχεία της ιδιωτικής ασφάλισης	7
6) Ιστορική εξέλιξη.....	8
7) Ασφαλιστική σύμβαση.....	9
Β) ΚΟΙΝΩΝΙΚΕΣ ΑΣΦΑΛΙΣΕΙΣ	11
1) Υπαγωγή στην ασφάλιση.....	14
2) Πολλαπλή, διαδοχική, προαιρετική ασφάλιση	21
3) Χρόνος Υπαγωγής στην ασφάλιση	25
4) Διαδικασία ασφάλισης.....	27
5) Οι εισφορές στο Ι.Κ.Α.....	30
Γ) ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΕΞΕΛΙΞΗ ΤΗΣ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΑΣΦΑΛΙΣΗΣ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ.....	32
1) Κοινωνική ασφάλιση.....	32
Δ) ΟΙ ΠΑΡΟΧΕΣ ΑΠΟ ΤΟ Ι.Κ.Α.....	33
Ε) ΕΞΕΛΙΞΗ.....	41
ΣΤ) ΕΚΣΥΓΧΡΟΝΙΣΜΟΣ ΤΩΝ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΩΝ ΤΟΥ Ι.Κ.Α.....	42
1) Απογραφή ασφαλισμένων και ασφαλιστική ταυτότητα.....	43
2) Ασφαλιστική τακτοποίηση	43
3) Ατομικοί λογαριασμοί ασφαλισμένων – ασφαλιστική ιστορία	44
4) Απεικόνιση της ασφάλισης.....	44
5) Ασφαλιστική ικανότητα.....	45

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2^ο : ΙΔΡΥΜΑ ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΑΣΦΑΛΙΣΕΩΝ (Ι.Κ.Α)

1) Γενικές Αρχές.....	47
2) Έννοια ασφάλισης.....	48

3) Ασφάλιση και ασφαλιστική προστασία.....	49
4) Η ασφάλιση είναι υποχρεωτική και όχι προαιρετική.....	49
5) Εισφορές.....	50
6) Διαδικασία ασφάλισης.....	51
7) Ασφαλιστική ικανότητα – βιβλιάριο υγείας.....	55
8) Υποχρεώσεις ασφαλισμένου.....	56
A) ΠΑΡΟΧΕΣ ΣΕ ΕΙΔΟΣ.....	57
1) Ιατρική περίθαλψη.....	57
2) Φαρμακευτική περίθαλψη.....	58
3) Νοσοκομειακή περίθαλψη.....	59
4) Οδοντιατρική περίθαλψη.....	60
5) Πρόσθετη περίθαλψη.....	61
B) ΠΑΡΟΧΕΣ ΣΕ ΧΡΗΜΑ.....	62
1) Γενικά.....	62
2) Επίδομα Μητρότητας (Κυοφορίας – Λοχείας).....	62
3) Επίδομα ασθενείας.....	63
4) Επίδομα επαγγελματικής ασθενείας.....	64
5) Επίδομα ατυχήματος.....	64
6) Έξοδα κηδείας.....	65

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3^ο : ΣΥΝΤΑΞΕΙΣ

I) Συντάξεις Γήρατος.....	68
II) Συντάξεις Αναπηρίας.....	68
III) Συντάξεις Θανάτου.....	70
1) Απονομή σύνταξης θανάτου.....	70
2) Μεταβίβαση σύνταξης.....	71
3) Επικουρική ασφάλιση.....	71
IV) Σύνταξη Ι.Κ.Α. – ΤΕΑΜ.....	72
1) Μαθητές Σχολών Τουριστικής εκπαίδευσης.....	73

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4^ο: ΤΑΜΕΙΟ ΑΣΦΑΛΙΣΗΣ ΞΕΝΟΔΟΧΟΥΪΠΑΛΗΛΩΝ (Τ.Α.Ξ.Υ.)

1) Ποιοι ασφαλίζονται στο Τ.Α.Ξ.Υ.....	77
2) Ποιους κλάδους ασφαλίσεως καλύπτει το Τ.Α.Ξ.Υ.	77
3) Παροχές του κλάδου ασθευείας.....	77
4) Μέλη οικογένειας.....	78
5) Έκδοση ατομικών βιβλιαρίων νοσηλείας και περιθάλψεως.....	78
6) Προϋποθέσεις παροχών κλάδου ασθευείας.....	80
7) Ιατρική περίθαλψη.....	82
8) Νοσοκομειακή περίθαλψη.....	83
9) Φάρμακα.....	83

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5^ο: ΕΥΡΩΠΑΪΚΟΣ ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΣΦΑΛΕΙΑ ΚΑΙ ΤΗΝ ΥΓΕΙΑ ΣΤΗΝ ΕΡΓΑΣΙΑ

A) Εισαγωγή.....	91
B) Εγχειρίδιο.....	94
Γ) Πηγές δεδομένων.....	96
ΚΥΡΙΟΤΕΡΑ ΠΟΡΙΣΜΑΤΑ ΣΧΕΤΙΚΑ ΜΕ ΤΗΝ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΤΗΣ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΗΣ ΑΣΦΑΛΕΙΑΣ ΚΑΙ ΥΓΕΙΑΣ ΣΤΗΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΕΝΩΣΗ – ΠΙΛΟΤΙΚΗ ΜΕΛΕΤΗ.....	100
A) Βασικά σημεία.....	100
B) Αρχικά Αντλούμενα Πορίσματα.....	102
Γ) Οι Διευθύνσεις στο Internet των εθνικών αναφορών.....	106
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ.....	108
ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ.....	117

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1^ο

ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΑΣΦΑΛΙΣΗ

A) ΓΕΝΙΚΕΣ ΕΝΝΟΙΕΣ

1) Ασφάλιση

Ασφάλιση, γενικά, είναι η ένωση προσώπων που είναι εκτεθειμένα σε ομοειδείς κινδύνους (κοινωνία των κινδύνων) και έχουν αυτοτελείς αμοιβαίες αξιώσεις για ασφαλιστική παροχή (ασφάλισμα). Ιδιωτική ασφάλιση, σε στενότερη έννοια, είναι η από ασφαλιστικές επιχειρήσεις ασκούμενη ασφάλιση που βασίζεται σε σύμβαση. Η κοινωνική ασφάλιση διαφοροποιείται κυρίως στο ότι δεν βασίζεται σε σύμβαση. Ιδιωτική ασφάλιση, σε ευρεία έννοια, είναι κάθε ασφάλιση που δεν είναι κοινωνική, δηλαδή η ιδιωτική ασφάλιση σε στενή έννοια και η ασφάλιση που ασκείται νόμιμα, με βάση τη σύμβαση, από οποιοδήποτε άλλο, εκτός των ασφαλιστικών επιχειρήσεων, πρόσωπο (δηλαδή για ορισμένα είδη ασφαλίσεων οι αλληλοσφαιριστικοί συνεταιρισμοί και ταμείο συνεταιρισμών, το «Επικουρικό Κεφάλαιο Ασφάλισης Ευθύνης εξ' Ατυχημάτων Αυτοκινήτων» για τις συνοριακές ασφαλίσεις που ασκεί για λογαριασμό των μελών του, το Ναυτικό Απομαχικό Ταμείο, το Κεφάλαιο Εξαγωγικών Πιστώσεων, η Ελληνική Κοινοπραξία Ασφάλισης Πλοίων και Αεροσκαφών για λογαριασμό των μελών της, η εταιρεία «Ελληνικά Ναυτιλιακά Ασφαλίσεις κατά Κινδύνων Πολέμου Α.Ε.» και για την αντασφάλιση οποιοδήποτε φυσικό ή νομικό πρόσωπο) καθώς και η άσκηση ασφαλειομεσιτικής επιχείρησης και επιχείρησης ασφαλιστικής πρακτόρευσης.

2) Νομική βάση της ιδιωτικής ασφάλισης

Νομική βάση της ασφάλισης είναι οι ειδικοί και γενικοί όροι του ασφαλιστηρίου, ο Εμπορικός Νόμος. Ο Κώδικας Ιδιωτικού Ναυτικού Δικαίου, (ΚΙΝΔ), το ν.δ. «Περί ιδιωτικής επιχείρησης ασφαλίσεως», ο νόμος «Περί υποχρεωτικής ασφαλίσεως της εξ' ατυχημάτων αυτοκινήτων αστικής ευθύνης», ο Αστικός Κώδικας και άλλοι ειδικότεροι νόμοι.

3) Ασφάλιση, αλληλασφάλιση, αντασφάλιση

Η ασφάλιση ασκείται με βάση είτε την ασφαλιστική σύμβαση είτε τη συμμετοχή σε αλληλασφαλιστικό συνεταιρισμό ή αλληλασφαλιστικό ταμείο συνεταιρισμού. Με βάση την ασφαλιστική σύμβαση ασκείται κάθε ασφάλιση με ασφάλιστρο, δηλαδή κάθε πρωτασφαλιστική και αντασφαλιστική σύμβαση, ενώ με βάση τη συμμετοχή σε αλληλασφαλιστικό συνεταιρισμό ή ταμείο συνεταιρισμού ασκείται η αλληλασφάλιση.

Από την άποψη του ιδιωτικού δικαίου, οι ίδιοι κανόνες που εφαρμόζονται στην ασφαλιστική σύμβαση εφαρμόζονται, κατ' αρχήν, και στη σύμβαση αντασφάλισης. Αντασφάλιση είναι η ασφάλιση της παροχής του ασφαλιστή από τρίτον (αντασφαλιστής). Σύμβαση πρωτασφάλισης λέμε την ασφαλιστική σύμβαση, όταν θέλουμε να την αντιδιαστείλουμε προς τη σύμβαση αντασφάλισης.

4) Ασφαλιστής

Ασφαλιστής, σε στενή έννοια, είναι η ασφαλιστική επιχείρηση και οι ασφαλιστές του Λόυδ Λονδίνου για ασφαλίσεις που ασκούνται στην Ελλάδα μέσω αντιπροσώπων μεσιτών των. Ασφαλιστική επιχείρηση, κατά το ν.δ. 400/1970, είναι η ανώνυμη εταιρεία που ασχολείται αποκλειστικά με ασφαλιστικές εργασίες. Σε ευρεία έννοια, ασφαλιστής είναι κάθε πρόσωπο στο οποίο ο νόμος επιτρέπει να ασκεί ιδιωτική ασφάλιση. Αυτός που συνάπτει ασφαλίσεις χωρίς να είναι, σύμφωνα με όσα προαναφέρθηκαν, ασφαλιστής τιμωρείται, η δε ασφάλιση είναι άκυρη. Ο νόμος προβλέπει σειρά υποχρεώσεων των ασφαλιστικών επιχειρήσεων για να ελεγχθεί η φερεγγυότητά τους και να εξασφαλιστεί η εκπλήρωση των ανειλημμένων υποχρεώσεων απέναντι στους ασφαλισμένους. Η ασφαλιστική επιχείρηση είναι από τις λίγες επιχειρήσεις, η λειτουργία των οποίων έχει ήδη ρυθμιστεί σε μεγάλη έκταση από το παράγωγο δίκαιο των ευρωπαϊκών κοινοτήτων. Στην Ελλάδα ειδική ρύθμιση εισάγεται για τις αλληλασφαλιστικές επιχειρήσεις ενώ οι αντασφαλιστικές επιχειρήσεις, που δεν ασκούν παράλληλα και

πρωτασφάλιση δεν υπόκεινται στον κρατικό έλεγχο. Στην Ελλάδα η ιδιωτική ασφάλιση ασκείται από νομικά πρόσωπα ιδιωτικού δικαίου (ανώνυμη εταιρεία) που ασχολούνται αποκλειστικά με ασφαλιστικές εργασίες, με εξαίρεση την ασφάλιση ταξιδιωτών επιβατικών πλοίων, η οποία ασκείται από το Ναυτικό Απομαχικό Ταμείο που είναι Νομικό Πρόσωπο Δημοσίου Δικαίου. (Η Αγροτική Τράπεζα, που ασκούσε αγροτικές ασφαλίσεις, από το 1981 τις ασκεί μέσω μιας ανώνυμης ασφαλιστικής επιχείρησης που αυτή την ίδρυσε και σ' αυτήν ανήκει οικονομικά). Το μεγαλύτερο, όμως, μέρος της παραγωγής των ελληνικών ασφαλιστικών επιχειρήσεων έχουν οι λεγόμενες τραπεζικές ασφαλιστικές επιχειρήσεις, που ανήκουν οικονομικά κατά πλειοψηφία σε τράπεζες οι οποίες, με τη σειρά τους, ανήκουν οικονομικά στην πλειοψηφία τους στο Ελληνικό Δημόσιο. Σε άλλα κράτη της Δύσης ένα μέρος των ιδιωτικών ασφαλίσεων ασκείται από το Δημόσιο ή Νομικό Πρόσωπα Δημοσίου Δικαίου, είτε σε μονοπωλιακή είτε σε ανταγωνιστική βάση, ενώ στις Ανατολικές χώρες η ιδιωτική ασφάλιση αποτελεί, κατά κανόνα, κρατικό μονοπώλιο. Το ζήτημα αν πρέπει να κρατικοποιηθεί η υποχρεωτική ασφάλιση αστικής ευθύνης εξ' αυτοκινήτων είναι ένα από τα συζητούμενα σήμερα στην Ευρώπη.

5) Στοιχεία της ιδιωτικής ασφάλισης

Στοιχεία της ασφάλισης είναι: α) ο κίνδυνος, δηλαδή η δυνατότητα επέλευσης ενός περιστατικού που είναι σε θέση να δημιουργήσει ένα οικονομικό βάρος (οικονομική ανάγκη), β) η ένωση προσώπων που είναι εκτεθειμένα σε ομοειδείς κινδύνους (κοινωνία των κινδύνων) και την οποία προϋποθέτει ο «νόμος του μεγάλου αριθμού». Κάθε ασφάλιση βασίζεται στον νόμο του μεγάλου αριθμού (των μελών της κοινωνίας των κινδύνων), δηλ. στην κατανομή του κινδύνου που, σύμφωνα με τον νόμο των πιθανοτήτων, πραγματοποιείται σε βάρος ενός πολύ μικρότερου αριθμού προσώπων, απ' όσα απειλεί. Με τον τρόπο αυτό βασίζεται η ασφάλιση στον νόμο των πιθανοτήτων και έτσι υπολογίζεται, με μαθηματική ακρίβεια, το ύψος του ασφαλιστρού, γ) το ομοειδές των κινδύνων. Για να μπορέσει να λειτουργήσει

ο νόμος των πιθανοτήτων, πρέπει οι κίνδυνοι που απειλούν την κοινωνία των κινδύνων να είναι ομοειδείς. Έτσι, κάθε διαφορετικό είδος κινδύνου προϋποθέτει διαφορετική κοινωνία ασφαλισμένων, δ) η μετάθεση των κινδύνων στον ασφαλιστή, ε) η δυνατότητα δημιουργίας οικονομικού βάρους (οικονομικής ανάγκης) από την επέλευση του κινδύνου (στενή ή χαλαρή αναφορά της ασφάλισης προς οικονομική ανάγκη), στ) το αντάλλαγμα για την κάλυψη της οικονομικής ανάγκης (ασφάλιστρο ή ασφαλιστική εισφορά), ζ) η νομική αξίωση του ασφαλισμένου κατά του ασφαλιστή προς ασφαλιστική παροχή.

6) Ιστορική εξέλιξη

Η ασφαλιστική ιδέα ανάγεται στους αρχαιότετους χρόνους, ο θεσμός όμως της ασφάλισης πρωτοεμφανίστηκε τον 15^ο αιώνα. Η ασφαλιστική ιδέα του καταμερισμού των κινδύνων απαντά και στη συνεισφορά επί αβαρίας του αρχαίου ελληνικού δικαίου που αργότερα μεταφέρθηκε, μέσω του ρωμαϊκού και μεσαιωνικού, στο νεώτερο ναυτικό δίκαιο. Επίσης απαντά στο ναυτοδάνειο του αρχαίου ελληνικού δικαίου και μετέπειτα του ρωμαϊκού δικαίου. Το πρώτο ασφαλιστικό νομοθέτημα είναι ισπανικό του 15^{ου} αιώνα και αφορά τη θαλάσσια ασφάλιση.

Από την αρχή της δημιουργίας του θεσμού της ασφάλισης διακρίνουμε τη συνεταιρική αμοιβαία ασφάλιση, κίνητρο της οποίας ήταν η αμοιβαία παροχή βοήθειας, και την με βάση το κέρδος ασφάλιση, κίνητρο της οποίας ήταν η επιχειρηματική πρωτοβουλία. Η χερσαία ασφάλιση, και πρώτα η ασφάλιση πυρκαγιάς, αναπτύχθηκε κυρίως με τη βιομηχανική επανάσταση στη Δυτική Ευρώπη, τη Βόρεια Αμερική και την Ιαπωνία. Η ασφάλιση ζωής αναπτύχθηκε στη Μεγάλη Βρετανία από τον 18^ο αιώνα. Η ασφάλιση αστικής ευθύνης είναι συνδεδεμένη με την από τον 19^ο αιώνα θέσπιση αστικής ευθύνης του εργοδότη για τα εργατικά ατυχήματα. Πιο πρόσφατα αναπτύχθηκαν οι ασφαλίσεις αυτοκινήτων, ασθενειών και ατυχημάτων, και ακόμη πιο πρόσφατα, κυρίως μετά τον Β. Παγκόσμιο πόλεμο, οι ομαδικές ασφαλίσεις προσωπικών ατυχημάτων. Στις μέρες μας αναπτύσσεται, μεταξύ

των άλλων, η ασφάλιση κατά των επιχειρηματικών κινδύνων. Σήμερα η ιδιωτική ασφάλιση καλύπτει κάθε κίνδυνο, με εξαίρεση τους πολεμικούς κινδύνους και την αστική ευθύνη λόγω ζημιών από πυρηνική σχάση που τους καλύπτει σε πολύ περιορισμένη έκταση. Εξάλλου, παράλληλα με την τήρηση (στη χώρα μας) δημιουργίας νέων ασφαλιστικών επιχειρήσεων, παρατηρείται σε διεθνές επίπεδο μεγάλη συγκέντρωση σε ασφαλιστικές πολυεθνικές ομάδες ασφαλιστικών επιχειρήσεων. Στην Ελλάδα η ασφαλιστική επιχείρηση έχει χαρακτήρα μεταπρατικό. Οι περισσότερες ασφαλιστικές επιχειρήσεις είναι αλλοδαπές και λειτουργούν εδώ μέσω Ελλήνων πρακτόρων. Οι ελληνικές ασφαλιστικές επιχειρήσεις δύσκολα αναλαμβάνουν μόνες τους σοβαρούς κινδύνους. Τους αντισταθμίζουν σε ποσοστό πολλές φορές 99% στο εξωτερικό. Τέλος, ενώ σ' άλλες χώρες της Δύσης οι ασφαλιστικές επιχειρήσεις δημιούργησαν τράπεζες, στην Ελλάδα οι μεγαλύτερες ελληνικές ασφαλιστικές επιχειρήσεις είναι δημιούργημα των τραπεζών.

7) Ασφαλιστική σύμβαση

Η βάση του ιδιωτικού ασφαλιστικού δικαίου είναι η ασφαλιστική σύμβαση, γι' αυτό λέγεται και δίκαιο της ασφαλιστικής σύμβασης. Ρυθμίζεται, κυρίως, από τα άρθρα 189-225 του Εμπ. Νόμου, που είναι μετάφραση του Ιταλικού Εμπορικού Κώδικα του 1882, και από τον ΚΙΝΔ. Όμως, η σημερινή συναλλακτική πραγματικότητα έχει, με τους γενικούς όρους των ασφαλιστηρίων, περιορίσει τη σημασία του νόμου σε λίγες διατάξεις αναγκαστικού δικαίου. Η σύμβαση ασφάλισης είναι μία ενοχική αμφοτεροβαρής διαρκής σύμβαση, στην οποία, ο μὲν ασφαλιστής οφείλει ασφαλιστική προστασία, ο δε αντισυμβαλλόμενος ασφάλιστρο. Χαριστική ασφάλιση δεν νοείται. Είναι πράξη εμπορική κατά κανόνα μόνο για τον ασφαλιστή (ετερομερώς εμπορική πράξη).

Στο ιδιωτικό ασφαλιστικό δίκαιο, η ασφάλιση προϋποθέτει δύο τουλάχιστον συμβαλλομένους. Έτσι, οι λεγόμενες αυτασφαλίσεις δεν είναι ασφαλίσεις, αφού σ' αυτές δεν υπάρχει σύμβαση. Παρ' όλα αυτά, ο Ν. 489/1976 χαρακτηρίζει ως ασφαλιστή τον Οργανισμό Αστικών Συγκοινωνιών

Θεσσαλονίκης για τις «αυτασφαλίσεις των αυτοκινήτων του». Και η αλληλασφάλιση έχει δύο τουλάχιστον συμβαλλομένους, είναι το νομικό πρόσωπο του συνεταιρισμού και του μέλους αυτού που συνδέονται με την εταιρική σύμβαση του συνεταιρισμού. Και σ' αυτήν εφαρμόζονται (αναλογικά) οι περί ασφαλιστικής σύμβασης διατάξεις του Εμπ. Νόμου. Τέλος, και η αντασφάλιση προϋποθέτει σύμβαση και, συνεπώς, περισσότερα από ένα πρόσωπα.

Αμφισβητείται ποια είναι η παροχή του ασφαλιστή. Άλλοι υποστηρίζουν ότι είναι το «φέρειν τον κίνδυνον» και άλλοι το ασφάλισμα που θα καταβάλει ο ασφαλιστής όταν και αν επέλθει ο κίνδυνος (ασφαλιστική περίπτωση), άλλοι και τα δύο. Η αμφισβήτηση οφείλεται στην προσπάθεια υπαγωγής της ιδιόρρυθμης αυτής σύμβασης στη λογική και δομή των αμφοτεροβαρών συμβάσεων του κοινού δικαίου. Όμως, με βάση τη λογική και δομή αυτή, τότε μόνο γίνεται πλήρως κατανοητή η παροχή του ασφαλιστή ως παροχή μιας αμφοτεροβαρούς σύμβασης, όταν θεωρηθούν από τη μία πλευρά ο ασφαλιστής και από την άλλη το σύνολο των μελών της κοινωνίας των κινδύνων.

Ασφαλισμένος δεν είναι ανάγκη να είναι πάντα ο συμβαλλόμενος με τον ασφαλιστή (αντισυμβαλλόμενος). Όταν ο αντισυμβαλλόμενος καταρτίζει τη σύμβαση στο όνομά του, χωρίς να είναι ο ίδιος ασφαλισμένος, τότε πρόκειται για ασφάλιση ξένου συμφέροντος, όπου ο αντισυμβαλλόμενος έχει τις υποχρεώσεις (καταβολή ασφαλιστρού) από την ασφαλιστική σύμβαση, ενώ τα δικαιώματα τα έχει άλλος (ο ασφαλισμένος). (Όμως, τα ασφαλιστικά βάρη, για τα οποία βλέπε πιο κάτω, αφορούν και τον αντισυμβαλλόμενο και τον ασφαλισμένο). Η ασφάλιση ξένου συμφέροντος μπορεί να είναι ασφάλιση για λογαριασμό άλλου. Για παράδειγμα, ασφάλιση ενυπόθηκου ακινήτου από τον ενυπόθηκο δανειστή (αντισυμβαλλόμενο) για λογαριασμό του κυρίου του ακινήτου (ασφαλισμένου), μπορεί όμως να μένει ανοικτή για λογαριασμό εκείνου προς τον οποίο συνάπτεται (ασφάλιση της εξ' αυτοκινήτων αστικής ευθύνης του κυρίου αυτοκινήτου για λογαριασμό οποιουδήποτε οδηγού, ασφάλιση για λογαριασμό «ούτινος ανήκει»). Στην ασφάλιση προσώπων, ασφαλισμένος είναι το πρόσωπο στο οποίο αναφέρεται ο κίνδυνος. Και εδώ είναι δυνατόν ο αντισυμβαλλόμενος να είναι ένα διάφορο πρόσωπο από τον ασφαλισμένο (ασφάλιση επί της ζωής τρίτου). Στην ασφάλιση αυτή ο

δικαιούχος του ασφαλίματος μπορεί να είναι ο αντισυμβαλλόμενος ή ο ασφαλισμένος ή και τρίτο πρόσωπο.

Ασφαλιστική σχέση είναι η κατάσταση αμοιβαίας δέσμευσης των συμβαλλομένων στη σύμβαση ασφάλισης, που διαρκεί μέχρι τη λύση της.

B) ΚΟΙΝΩΝΙΚΕΣ ΑΣΦΑΛΙΣΕΙΣ

Το Ίδρυμα Κοινωνικών Ασφαλίσεων (ΙΚΑ) είναι ο κυριότερος ασφαλιστικός οργανισμός της χώρας, επειδή σ' αυτόν υπάγεται η πλειονότητα των προσώπων που παρέχουν εξαρτημένη εργασία. Η προστασία του ΙΚΑ στους ασφαλισμένους αφορά τους ακόλουθους τομείς: α) ιατρική περίθαλψη, β) χρηματικές παροχές (σύνταξη, επιδόματα, ασθένειες, ατυχήματος, μητρότητας και βοηθήματα τοκετού κτλ) και γ) προληπτικά μέτρα για αποτροπή σωματικών κινδύνων που αναφέρονται στην ικανότητα των ασφαλισμένων και των οικείων τους. Η ασφάλιση για τους κλάδους ανεργίας, στράτευσης και οικογενειακών επιδομάτων υπάγεται σε ειδικό Οργανισμό Απασχόλησης Εργατικού Δυναμικού (ΟΑΕΔ). Η εισπραξη, όμως, των εισφορών του οργανισμού αυτού και των εισφορών υπέρ του Οργανισμού Εργατικής Κατοικίας έχει ανατεθεί υποχρεωτικά στο ΙΚΑ.

Η κ.α. είναι θεσμός που επιδιώκει την πρακτική εφαρμογή μεγάλου τομέα της κοινωνικής πολιτικής, του τομέα που αναφέρεται στη βελτίωση της θέσης των οικονομικά ασθενέστερων και στην ειρήνευση των αντιτιθέμενων κοινωνικών ομάδων. Ειδικότερα, ο θεσμός αποβλέπει στην ικανοποίηση της δίκαιας αξίωσης των εργαζομένων να εξασφαλίσουν τα μέσα συντήρησής τους, όταν διάφορες αιτίες, φυσικές ή οικονομικές εκμηδενίσουν το εισόδημά τους.

Η δημιουργία της κ.α. ανάγεται στην περίοδο της τελευταίας εικοσιπενταετίας του προηγούμενου αιώνα. Αναγνωρίστηκε τότε ότι για την αστική διαρρύθμιση της κοινωνίας έπρεπε να υπάρχει καλύτερη μεταχείριση όσων παρέχουν εξαρτημένη εργασία, και λήψη ορισμένων προστατευτικών μέτρων γι' αυτούς. Η πεποίθηση των οικονομικά ασθενέστερων ότι μπορούν να αντιμετωπίσουν τους βιοτικούς κινδύνους, σχηματίζεται μόνο με την

εξασφάλιση του προϊόντος της εργασίας και την προστασία των οικογενειών τους σε περίπτωση ασθένειας, γήρατος, αναπηρίας, θανάτου, αλλά και απεργίας. Στα βάρη για την προστασία των ασφαλισμένων συμμετέχουν ο μισθωτός, το κράτος και ο εργοδότης. Η ρύθμιση αυτή αποτέλεσε τη βάση της θέσπισης της υποχρεωτικής κ.α. για πρώτη φορά στη Γερμανία το 1881 (με ασφάλιση της ασθένειας το 1883, των ατυχημάτων το 1884 και της αναπηρίας και του γήρατος το 1889). Οι ασφαλίσεις αυτές καθιερώθηκαν αργότερα, στην Αυστρία, στην Ουγγαρία στη Νορβηγία, στην Αγγλία (1911), στη Ρωσία (1913), στην Ολλανδία κ.τ.λ. Οι αντιδράσεις που εκδηλώθηκαν για την εφαρμογή του θεσμού παραμερίστηκαν, γιατί έγινε δεκτή η αντίληψη ότι το κράτος οφείλει, για το συμφέρον του συνόλου, να καθιερώσει την υποχρεωτική ασφάλιση των εργαζομένων με μισθό. Μάλιστα στην κ.α. δόθηκε ευρύτερη έννοια σιγά-σιγά και μετά τους δύο παγκόσμιους πολέμους. Χαρακτηριστικό είναι ότι η διακήρυξη της Φιλαδέλφειας το 1944 (που ενσωματώθηκε στον καταστατικό χάρτη της Διεθνούς Οργάνωσης Εργασίας του 1946 διατυπώνει την άποψη ότι η παγκόσμια και διαρκής ειρήνη μπορεί να διατηρηθεί μόνο όταν βασίζεται, στην κοινωνική δικαιοσύνη. Σχετική είναι και η δήλωση στη γνωστή διακήρυξη των δικαιωμάτων του ανθρώπου του 1948, ότι αποτελεί αναφαίρετο δικαίωμα κάθε ανθρώπου η ασφάλιση κατά των κινδύνων ασθένειας, ανεργίας, ανικανότητας κ.τ.λ. Έτσι ο όρος κ.α. παίρνει γενικότερο χαρακτήρα και ευρύ περιεχόμενο. Και οι νομοθεσίες των διαφόρων χωρών προσαρμόστηκαν στις παραπάνω αντιλήψεις. Στην Ελλάδα η εισαγωγή της κ.α. έγινε αφού πέρασε πολύς καιρός από τη διεθνή αναγνώρισή της. Πράγματι, εκδήλωση αξιόλογη άσκησης κοινωνικής πολιτικής, στη θεμελιώδη έννοιά της, αποτέλεσε ο νόμος 2868 του 1922 «περί υποχρεωτικής ασφάλισης των εργατών και ιδιωτικών υπαλλήλων. Παραπέρα, ο νόμος 2868 υπήρξε η βάση για τη θεμελίωση της οργάνωσης των κ.α. Έτσι, συστήθηκαν ασφαλιστικά ταμεία που εκπλήρωσαν ικανοποιητικά τους σκοπούς τους. Από το 1925 άρχισε η ίδρυση ασφαλιστικών ταμείων με βάση την αρχή της ασφάλισης κατά επάγγελμα. Προσπάθειες γενίκευσης της κ.α. έγινε ιδίως με τη σύσταση ενιαίου ασφαλιστικού οργανισμού (νόμος 6298 του 1934 «περί κ.α. που εφαρμόστηκε ουσιαστικά από την 1 Δεκεμβρίου 1937). Μόλο που ο νόμος αυτός απαγόρευε την ίδρυση ταμείων κύριας ασφάλισης, που σ' αυτά να υπάγονται πρόσωπα που θα έπρεπε να ασφαλιζονται στο

ΙΚΑ, συστήθηκαν πολλά τέτοια ταμεία ή μετατράπηκαν ταμεία επικουρικής ασφάλισης, σε ταμεία κύριας ασφάλισης και εξαιρέθηκαν οι ασφαλισμένοι σ' αυτά από την υπαγωγή τους στο ΙΚΑ. Ακόμη, συστήθηκαν ασφαλιστικοί οργανισμοί, που περιλαμβάνουν πρόσωπα εργαζόμενα με αυτοτέλεια (όπως το ταμείο επαγγελματικών και βιοτεχνών, τα ταμεία ασφάλισης εμπόρων, η ασφάλιση χρηματιστών, ναυτικών πρακτόρων και υπαλλήλων, μεσιτών αστικών συμβάσεων κ.ά.). Η τάση αυτή από το 1945, αυξήθηκε σημαντικά. Εξάλλου, με το νόμο 118/45 συστήθηκε το ταμείο ανεργίας, που είναι σταθμός βασικός στην εξέλιξη της κοινωνικής ασφάλισης. (Η ασφάλιση για τον κλάδο αυτόν ανεργίας υπάγεται ήδη, στον ΟΑΕΔ, όπως αναφέρθηκε). Το ταμείο αυτό είχε υπαχθεί στο ΙΚΑ με τον αναγκαστικό νόμο 1846/51, που αντικατέστησε τον παραπάνω νόμο 6298 και ισχύει από την 1^η Αυγούστου 1951.

Με την κ.α. προστατεύονται γενικά οι εργαζόμενοι (υπάλληλοι, εργάτες, τεχνίτες κ.τ.λ.) και τα μέλη της οικογένειάς τους, ιδιαίτερα όταν δεν είναι ικανοί να εργαστούν για λόγους ασθένειας, αναπηρίας, γήρατος κ.τ.λ. Η κ.α. είναι χρήσιμη και για τους εργοδότες, γιατί απαλλάσσονται από την υποχρέωση που θεσπίζει το θετικό δίκαιο για περίθαλψη και αποζημίωση των μισθωτών που απασχολεί η επιχείρησή τους στις περιπτώσεις ασθένειας, ατυχήματος κ.τ.λ.

Το ΙΚΑ αποτελεί νομικό πρόσωπο Δημόσιου Δικαίου, που ασκεί διοίκηση κατά παραχώρηση της πολιτείας. Την ανώτερη εποπτεία σ' αυτό έχει το κράτος (Υπουργείο Εργασίας). Η σχέση ανάμεσα στον αιτούντα τη σύνταξη και τον υπόχρεο προς απονομή της. Είναι σχέση Δημόσιου Δικαίου και όχι ιδιωτικού.

Οι ουσιαστικές προϋποθέσεις για τη γένεση των ασφαλιστικών αξιώσεων, καθώς και των υποχρεώσεων, κρίνονται σύμφωνα με το δίκαιο που ισχύει όταν συμβαίνει το ατύχημα, ο θάνατος, η αναπηρία, ο τοκετός κ.τ.λ. ανεξάρτητα από το χρόνο της αίτησης για την παροχή. Οι αποφάσεις του ιδρύματος αποτελούν διοικητικές πράξεις που εκδίδονται από τα όργανά του. Το κύρος των πράξεων τούτων εξετάζουν τα διοικητικά δικαστήρια (και όχι τα τακτικά). Όσον αφορά τις τοπικές διοικητικές επιτροπές (ΤΔΕ), κρίνουν τις αιτήσεις θεραπείας εναντίον αποφάσεων του διευθυντή του ΙΚΑ. Ας σημειωθεί ότι οι απαιτήσεις του ΙΚΑ κατατάσσονται προνομιακά σε

πλειστηριασμό (ή σε αναγγελία σε πτώχευση) όπως και οι απαιτήσεις του δημοσίου.

Η διοικητική διαδικασία που προβλέπεται από το νόμο, (άρθρο 14 § 8 του ΑΝ 1856 51) για την υπαγωγή στην ασφάλιση τη διάρκεια της ασφαλιστικής σχέσης, την καταβολή των εισφορών, την πραγματοποίηση των ασφαλιστικών παροχών (και για τα θέματα που ορίζονται από τον οικείο κανονισμό), έχει καθιερωθεί για την προστασία των ασφαλισμένων και επιτρέπεται να ελεγχθεί μόνο το έγκυρο των σχετικών πράξεων και όχι οι πραγματικές προϋποθέσεις πάνω στα θέματα αυτά, από τα διοικητικά δικαστήρια.

1) Υπαγωγή στην ασφάλιση

Οι ασφαλισμένοι στο ΙΚΑ είναι άμεσα ή έμμεσα οι ασφαλισμένοι. Άμεσα ασφαλισμένοι χαρακτηρίζονται τα πρόσωπα που συγκεντρώνουν τις προϋποθέσεις του νόμου για να δημιουργηθεί απευθείας η σχέση της ασφάλισης (λόγω της εργασίας που προσφέρουν. Έμμεσα ασφαλισμένοι θεωρούνται τα πρόσωπα που το δικαίωμά τους (για τις παροχές της ασφάλισης) παράγεται όταν έχουν ορισμένη συγγενική σχέση με τους άμεσα ασφαλισμένους (τέκνα, γονείς, σύζυγος κ.τ.λ.). Παραπέρα, οι άμεσα ασφαλισμένοι είναι είτε υποχρεωτικά ασφαλισμένοι (υπάλληλα, εργατοτεχνίτες κ.τ.λ.), υπαγόμενοι αυτοδίκαια στην ασφάλιση του ΙΚΑ, είτε προαιρετικά ασφαλισμένοι (δηλ, εκείνοι που συνεχίζουν με τη θέλησή τους την ασφάλισή τους που διακόπηκε). Άμεσα ασφαλισμένοι είναι και οι εργαζόμενοι με αυτοτέλεια (κατηγορίες ατόμων οικονομικά αδυνάτων και χωρίς επαγγελματική στέγη, ή που παρέχουν την εργασία τους σε πολλούς εργοδότες).

Τα πρόσωπα που παρέχουν κατά κύριο επάγγελμα εξαρτημένη εργασία μέσα στα όρια της χώρας ή υπηρεσία με αμοιβή υπάγονται υποχρεωτικά και αυτοδίκαια στην ασφάλιση του ΙΚΑ, αδιάφορο ποια είναι η ιδιότητα του εργοδότη και άσχετα αν η σχέση εργασίας είναι Δημοσίου ή Ιδιωτικού Δικαίου. Αυτά προκύπτουν από το νόμο 4476/65 (άρθρο 2 § 1).

Πρώτη προϋπόθεση για την ασφάλιση στο ΙΚΑ είναι: παροχή εργασίας ή υπηρεσίας (η παραγωγική δραστηριότητα του εργαζομένου να τεθεί στη διάθεση του εργοδότη με αντάλλαγμα την αμοιβή). Η εργασία είναι σωματική όταν κατά κύριο λόγο ο μισθωτός προσφέρει τις σωματικές του δυνάμεις, ή πνευματική όταν καταβάλλονται, κύρια, πνευματικές δυνάμεις. Η σύμβαση εργασίας μπορεί να καταρτιστεί γραπτά ή προφορικά, επίσης μπορεί να, είναι ορισμένου χρόνου ή αόριστου. Στο όριο ηλικίας δεν υπάρχει κανένας περιορισμός, έτσι ώστε να ασφαλίζονται οι ανήλικοι και οι υπερήλικες. Επίσης δεν ασκεί επιρροή το φύλο, η υγεία κ.τ.λ.

Η εργασία, για να παρέχεται ασφάλιση, πρέπει να είναι εξαρτημένη, να βρίσκεται δηλ. ο μισθωτής σε εξάρτηση απέναντι στον εργοδότη. Θεωρείται ότι υπάρχει εξαρτημένη εργασία των εργαζομένων στην οικία τους (πλέκτριες, υποδηματεργάτες κ.τ.λ.), όταν απασχολούνται για οικονομικό όφελος του εργοδότη και παρέχουν την εργασία συνήθως και κατά κύριο επάγγελμα. Αντίθετα, δεν υπάγονται στην ασφάλιση τα πρόσωπα που έχουν οικονομική αυτοτέλεια απέναντι σε εκείνον που για λογαριασμό του εργάζονται και διατηρούν δικό τους εργαστήριο, εκτελώντας εργασία χωρίς εξάρτηση (με ανεξαρτησία ως προς τον χρόνο και την ποσότητα της εργασίας). Στην ασφάλιση δηλ. υπάγονται, όπως σημειώθηκε, τα πρόσωπα που παρέχουν κατά κύριο επάγγελμα εργασία εξαρτημένη ή υπηρεσία εξαρτημένη, έναντι αμοιβής. Στην περίπτωση που είναι δύσκολη η διάκριση εργασίας εξαρτημένης ή όχι είτε η διάκριση μεταξύ κύριου ή όχι επαγγέλματος ενός εργαζομένου, θεωρείται ότι το επάγγελμα υπάγεται στην ασφάλιση. Εξάλλου, υπάγεται στην ασφάλιση του ΙΚΑ ο μισθωτός και όταν είναι άκυρη η σύμβαση εργασίας (de facto εργασιακή σχέση). Όμοια, από ασφαλιζεται και η υπηρεσιακή απασχόληση (πέρα από τα νομικά όρια), καθώς και η εργασία τις Κυριακές, τις εξαιρεσιμες γιορτές, στη διάρκεια της νύκτας (χωρίς άδεια της αρχής). Ο μόνος όρος για την αναγνώριση της εργασίας από την κοινωνική ασφάλιση, είναι το περιεχόμενο της εργασίας να μην αντιβαίνει χώρα στο νόμο και στα χρηστά ήθη (όπως η εργασία της διευθύντρια οίκου ανοχής). Όταν ο εργαζόμενος ασκεί περισσότερο από ένα επαγγέλματα αν το κύριο επάγγελμα υπάγεται στην ασφάλιση του ΙΚΑ δημιουργείται υποχρέωση ασφάλισης και για το παρεπόμενο επάγγελμα. Εξάλλου, ασφαλιζονται και τα πρόσωπα που εργάζονται εποχιακά (με σύμβαση εξαρτημένης εργασίας).

Σύμφωνα με την νομολογία και τις κοινωνικές αντιλήψεις «κύριο» επάγγελμα υπάρχει, όταν από την εργασία του ο μισθωτός κερδίζει ποσό υπολογίσιμο σε σχέση με τις δαπάνες διαβίωσής του, όταν από την εργασία του προσδιορίζεται η κοινωνική και επαγγελματική του θέση (υπάλληλος, επαγγελματίας κ.τ.λ.) και όταν χρησιμοποιεί τον περισσότερο χρόνο της ημερήσιας απασχόλησής του. Ας επαναληφθεί ότι στις στη σύμβαση παροχής ανεξαρτήτων υπηρεσιών μίσθωσης έργου εντολής, μαθητείας, αντιπροσώπευσης κ.τ.λ., δηλ σε συμβάσεις που συγγενεύουν αλλά δεν αποτελούν σύμβαση εργασίας δεν προβλέπεται ασφάλιση στο ΙΚΑ. Επίσης, εργασία που παρέχεται έπειτα από προσταγή και δεν είναι εκούσιο δεν υπάγεται στην ασφάλιση επειδή δεν είναι ενέργεια με σκοπό το βιοπορισμό. Αντίθετα, η τήρηση των δυνάμεων του μισθωτού σε «εγρήγορση», δηλ στη διάθεση του εργοδότη (ετοιμότητα της εργασίας) θεωρείται σχέση εργασίας. Το ίδιο ισχύει και για την απασχόληση με δοκιμή. Τέλος, στις περιπτώσεις ασθένειας του μισθωτή, στράτευσης κ.τ.λ., θεωρείται ότι εξακολουθεί η εργασιακή σχέση (για το διάστημα που ο εργοδότης πληρώνει τις αποδοχές του εργαζομένου). Υποχρέωση ασφάλισης στο ΙΚΑ δεν υπάρχει όταν ο εργαζόμενος απουσιάζει από την εργασία ή όταν απεργεί.

Κατά την ασφαλιστική νομοθεσία, εργοδότης εννοείται εκείνος προς τον οποίο ουσιαστικά παρέχεται η εργασία και όχι απλώς εκείνος που προσλαμβάνει ή εποπτεύει το μισθωτό κατά την εκτέλεση της εργασίας όταν πρόκειται για εργασίες που επιχειρούνται με τη μεσολάβηση ορισμένων προσώπων που έχουν αναλάβει την εκτέλεση τμήματος της εργασίας, εφόσον τα πρόσωπα που μεσολαβούν αμείβουν τους εκτελεστές των τμημάτων, εργοδότες θεωρούνται τόσο ο κύριος της εργασίας όσο και τα πρόσωπα των μεσολαβητών. Ειδικότερα εργοδότης θεωρείται το φυσικό ή νομικό πρόσωπο που για λογαριασμό και προς το συμφέρον του κατασκευάζεται ένα έργο ή παρέχεται μια υπηρεσία δηλ σε περίπτωση εργολαβίας, εκτός από τον εργολάβο και ο κύριος του έργου. Επομένως για τους δήμους υπόχρεοι για την καταβολή των εισφορών προς το ΙΚΑ σε περίπτωση εργολαβιών π.χ. καθαριότητας είναι και οι δήμοι.

Όταν ορισμένο πρόσωπο εκπληρώνει για μακρό χρόνο και με καλή πίστη τις υποχρεώσεις που επιβάλλονται στους ασφαλισμένους χωρίς αντίρρηση ή επιφύλαξη του ασφαλιστικού ταμείου, δημιουργείται ασφαλιστική

σχέση και αν δε συνυπάρχουν οι προϋποθέσεις του νόμου για την ασφάλιση. Πρόκειται για τη λεγόμενη «τυπική» ασφάλιση που δε διαφέρει από την τακτική ασφάλιση κι αυτό γιατί εύλογο υπολόγιζε ο ασφαλισμένος ότι μετά την επέλευση ασφαλιστικού κινδύνου θα λάβει ασφαλιστικές παροχές. Η λύση είναι σύμφωνη με τις γενικές αρχές της κοινωνικής ασφάλισης. Εξάλλου, χωρίς να συντρέχουν οι νόμιμες προϋποθέσεις για τη θεμελίωση ασφαλιστικής σχέσης, έχουν ασφαλιστεί, με ειδικές διατάξεις, ορισμένες κατηγορίες μισθωτών, όπως είναι τα συνδικαλιστικά στελέχη, οι μαθητευόμενοι, οι έκπτωτοι δημόσιοι υπάλληλοι (όταν ο χρόνος υπηρεσίας τους δεν υπολογίζεται για την απονομή σύνταξης από το δημόσιο), οι συνταξιούχοι του δημοσίου, των Νομικών Προσώπων Δημοσίου Δικαίου και λοιπών ασφαλιστικών ταμείων (αν παρέχουν εργασία που έχει τις προϋποθέσεις για τη γένεση ασφαλιστικής σχέσης). Οι υπαγόμενοι στην τελευταία αυτήν κατηγορία ασφαλιζονται στο ΙΚΑ για όλους τους κλάδους (ασθένειας, σύνταξης, στράτευσης, οικογενειακών επιδομάτων και εργατικής κατοικίας), εφόσον πρόκειται για σχέση εργασίας ιδιωτικού Δικαίου. Εξαιρέση, ισχύει: α) αν καλύπτονται για ορισμένους κλάδους από άλλο ασφαλιστικό ταμείο και β) για τον κλάδο ανεργίας (άρθρο 21 § 1 του Ν. 1082/80).

Η εργασία, για να γεννιέται υποχρέωση ασφάλισης στο ίδρυμα, πρέπει να παρέχεται στα όρια της χώρας. Ας σημειωθεί ότι η ασφάλιση του ΙΚΑ δεν επεκτείνεται σε ολόκληρη την επικράτεια αλλά σε ορισμένες μόνο περιοχές και κύρια στα αστικά κέντρα που λέγονται «κέντρα ασφάλισης». Όταν δεν προσφέρεται εργασία σε περιοχή που δεν υπάρχει ασφάλιση του ΙΚΑ, δε γίνεται ασφάλιση. Εξαιρέση ισχύει για όσους απασχολούνται προσωρινά έξω από το κέντρο ασφάλισης. Πέρα απ' αυτό ο κανονισμός του ΙΚΑ ορίζει ότι οι ασφαλισμένοι στο ΙΚΑ, όταν απασχολούνται έξω από την ασφαλιστική περιοχή σε εργοδότη που έχει την έδρα της επιχείρησής του ή την κατοικία του (κατά τον ΑΚ) μέσα σε κέντρο ασφάλισης συνεχίζουν την ασφάλιση τους υποχρεωτικά μόνο αν η εργασία τους είναι πρόσκαιρη και γίνεται μέσα σ' ένα χρόνο από τη διακοπή της ασφάλισής τους (άρθρο 4 § 5 και 8 του Κανονισμού). Ενώ στην υποχρεωτική ασφάλιση του ΙΚΑ δεν υπάγονται «κατ' αρχήν» όσοι εργάζονται έξω από το όριο της χώρας, ισχύει εξαιρέση για Έλληνες υπηκόους που εργάζονται έξω από τη χώρα για λογαριασμό εργοδότη που έχει την έδρα του στην Ελλάδα μέσα σε ασφαλιστική περιοχή

του ΙΚΑ. Αυτοί υπάγονται στην ασφάλιση για τον κλάδο σύνταξης. Προϋπόθεση εδώ είναι ότι, αν εργάζονταν μέσα στη χώρα στην ίδια εργασία (που απασχολούνται στο εξωτερικό), θα ασφαλιζόνταν γι' αυτή στο ίδρυμα.

Υπάγονται στην ασφάλιση του ιδρύματος όσοι απασχολούνται συνήθως, λόγω της φύσης της εργασίας (εμπορικοί αντιπρόσωποι οδηγοί αυτοκινήτων κ.τ.λ.) μέσα και έξω από ασφαλιστική περιοχή, αλλά στον ίδιο εργοδότη, που έχει την έδρα ή την κατοικία του μέσα σε ασφαλιστική περιοχή. Εξαιρούνται οι απασχολούμενοι σε γεωργικές ή κτηνοτροφικές εργασίες (εργάτες γης ή ποιμένες). Οι «πλασιέ» (παραγωγοί) υπάγονται στην ασφάλιση του ΙΚΑ αν οι υπηρεσίες τους έχουν το χαρακτήρα εξαρτημένης εργασίας και αποτελούν το κύριο επάγγελμά τους. Η απασχόληση θεωρείται πρόσκαιρη (έξω από την ασφαλιστική περιοχή) όταν προβλέπεται, ότι δε θα διαρκέσει περισσότερο από 2 χρόνια (έργα οδοποιίας, οικοδομικές εργασίες, αλωνιστικά συγκροτήματα κ.τ.λ.). Οι εργατοτεχνίτες του δημοσίου, που απασχολούνται έξω από ασφαλιστική περιοχή, υπάγονται στο ΙΚΑ για τους κλάδους, ασθένειας και σύνταξης, όταν η απασχόλησή τους αυτή διαρκεί περισσότερο από δυο μήνες και οι ασφαλισμένοι που απασχολούνται στο δημόσιο ή σε τράπεζες και οργανισμούς Δημοσίου Δικαίου (ή σε άλλους εργοδότες που χρησιμοποιούν συνήθως περισσότερους από τριάντα μισθωτούς και έχουν την έδρα τους μέσα σε ασφαλιστική περιοχή) όταν μεταθέτονται ή μετακινούνται από τον εργοδότη έξω από ασφαλιστική περιοχή, χωρίς να διακοπεί η εργασιακή τους σχέση, συνεχίζουν την ασφάλισή τους, αφού συμπληρώσουν ένα χρόνο τουλάχιστον απασχόλησης στον ίδιο ή σε διάφορους εργοδότες μέσα σε ασφαλιστική περιοχή και σε εργασίες που υπάγονται στην ασφάλιση του ιδρύματος. Οι αλλοδαποί που απασχολούνται σε αλλοδαπές επιχειρήσεις που έχουν εγκατασταθεί στην Ελλάδα σύμφωνα με τους αναγκαστικούς νόμους 89/67 και 378/67, δεν εξαιρούνται από την ασφάλιση του ΙΚΑ.

Τα πρόσωπα που συγκεντρώνουν τις προϋποθέσεις του νόμου και διαμένουν σε κέντρα ασφάλισης, στα οποία έχει επεκταθεί η ασφάλιση (με τη σύσταση περιφερειακού ή τοπικού υποκαταστήματος του ΙΚΑ), υπάγονται υποχρεωτικά και αυτοδίκαια στην ασφάλιση. Τα πρόσωπα που παρέχουν εργασία εξαρτημένη έναντι αμοιβής υπάγονται στην καθιερωμένη από το νόμο ασφάλιση και αν η εργασία προσφέρεται για λογαριασμό Νομικών

Προσώπων Δημόσιου Δικαίου. Είναι αδιάφορο ποια είναι η νομική φύση της σχέσης (Δημόσιου δηλ. ή ιδιωτικού Δικαίου).

Για την υπαγωγή στην ασφάλιση δεν εξετάζεται αν η επιχείρηση του εργοδότη έχει την έδρα της στον τόπο που παρέχεται η εργασία ή σε άλλο τόπο (στον οποίο δεν ισχύει ο νόμος για το ΙΚΑ). Επίσης, δεν ασκεί επιρροή αν ο μισθωτός ή ο εργοδότης κατοικεί αλλού. Ακόμη, η ασφάλιση δεν εξαρτάται από το αν ο εργαζόμενος έχει εγγραφεί στα μητρώα του ΙΚΑ ή παρέχει την εργασία κατά κύριο ή όχι επάγγελμα. Αρκεί, η εργασία να παρέχεται μέσα σε ασφαλιστική περιοχή. Και τα μέλη του διοικητικού συμβουλίου μιας ανώνυμης εταιρείας υπάγονται στην ασφάλιση του ΙΚΑ, εφόσον οι εργασίες που τους σαν συμβούλων. Επίσης, οι καπνεργάτες αρκεί να απασχολούνται σε περιοχές στις οποίες έχει επεκταθεί η ασφάλιση. Όμοια ασφαρίζονται οι οδηγοί αγοραίων αυτοκινήτων (ταξί), εφόσον η σχέση τους με τον ιδιοκτήτη του αυτοκινήτου έχει χαρακτήρα εξαρτημένης εργασίας, χωρίς να απαιτείται εγγραφή του μισθωτή στα μητρώα του ΙΚΑ. Η επιχείρηση που διατηρεί ειδικές εγκαταστάσεις με τις οποίες προβαίνει στην εκκαθάριση και ετοιμασία για πώληση του κτηνοτροφικού ή αγροτικού προϊόντος, είναι βιομηχανική και όχι αγροτική. Γι' αυτό οι εργαζόμενοι στις εγκαταστάσεις αυτές υπάγονται στην ασφάλιση του ΙΚΑ και όχι του ΟΓΑ. Όταν ο μισθωτός έχει απασχοληθεί κατά του νόμου θεωρείται ασφαλισμένος χωρίς να χρειάζεται καμιά άλλη ενέργεια ή απόκτηση π.χ. ασφαλιστικού βιβλιαρίου.

Εξαιρούνται από την ασφάλιση του ΙΚΑ τα πρόσωπα που είναι ασφαλισμένα σε ταμεία που έχουν ιδρυθεί κατά το νόμο, αποκλειστικά ή «εν μέρει», εφόσον η ασφάλεια υπάρχει για τον αντίστοιχο κλάδο ασφάλισης αδιάφορο αν τα ταμεία αυτά χορηγούν όλες ή τμήμα μόνο από τις παροχές του αντίστοιχου κλάδου του ΙΚΑ. Ωστε οι υποχρεωτικά ασφαλισμένοι στο ταμείο, π.χ. συντάξεων μηχανικών και εργοληπτών δημόσιων έργων είτε είναι υπάλληλοι, ή υπηρέτες, αν τους παρέχεται ιατρική και φαρμακευτική περίθαλψη δεν υπόκεινται στην ασφάλιση του ΙΚΑ για τον κλάδο ασθενείας. Ας σημειωθεί ότι με το ΝΔ 2698/53 έχει απαγορευτεί η ασφάλιση στο ΙΚΑ προσώπων ασφαλισμένων σε ταμεία κύριας ασφάλισης. Επομένως, η ενδεχόμενη ασφάλιση και στο ΙΚΑ δε δημιουργεί δικαίωμα για λήψη παροχών (αλλά μόνο δικαίωμα επιστροφής εισφορών που καταβλήθηκαν). Πριν όμως από τον παραπάνω νόμο 2698 αναγνωριζόταν το δικαίωμα για παροχές και

από το ΙΚΑ. Κατά το άρθρο 4 § 2 του κανονισμού ασφάλισης του ΙΚΑ, όσοι εργάζονται σε αυτοκίνητα που έχουν ενταχθεί υποχρεωτικά από το νόμο) σε κοινά ταμεία ή άλλους παραπλήσιους οργανισμούς, για την υπαγωγή στην ασφάλιση εξετάζεται ο τόπος της έδρας του κοινού ταμείου ή οργανισμού. Παραπέρα, δεν υπάγονται στην ασφάλιση του ΙΚΑ οι μισθωτοί που απασχολούνται σε πάρεργα επαγγέλματα, εφόσον παρέχουν και εργασία άλλης φύσης (καθαρίστριες, π.χ. πλύντριες κ.τ.λ.).

Αν ο μισθωτός απασχολείται για ορισμένο διάστημα μέσα στην ασφαλιστική περιοχή και έπειτα διαρκώς σε τόπους, όπου δεν έχει επεκταθεί η ασφάλιση του ΙΚΑ, δεν υπάγεται στην ασφάλιση του ΙΚΑ, γιατί η κύρια απασχόληση του ασφαλισμένου πρέπει να βρίσκεται στο κέντρο ασφάλισης και η απομάκρυνση να έγινε προσωρινά (που δε συμβαίνει στην παραπάνω περίπτωση). Οι ασφαλισμένοι στο ταμείο σύνταξης αυτοκινητιστών απαλλάσσονται από την ασφάλιση στο ΙΚΑ. Επίσης, δεν ασφαλιζεται υποχρεωτικά στο ΙΚΑ για τον κλάδο αναπηρίας, το προσωπικό που παίρνει σύνταξη ή είναι ασφαλισμένο στο ταμείο σιδηροδρομικών και παίρνει σύνταξη από αυτό για αναπηρία από εργατικό ατύχημα. Όμοια, οι ασφαλισμένοι (υποχρεωτικά) στο ταμείο συντάξεων εφημεριδοπωλών και υπαλλήλων πρακτορείων εφημερίδων (υπάλληλοι των πρακτορείων Αθηνών κ.τ.λ.), δεν υπάγονται στο ΙΚΑ ως προς τους κλάδους που έχουν ασφάλιση. Το ίδιο ισχύει και για τους υπαλλήλους, π.χ. γεωργικών συνεταιριστικών οργανώσεων. Ειδικά, οι οικόσπιτοι υπηρέτες υπάγονται στην ασφάλιση ανεργίας που παρέχει το ΙΚΑ (γιατί καταργήθηκε η εξαίρεση που είχε καθιερώσει προηγούμενος νόμος). Γενικά, οι ασφαλισμένοι υποχρεωτικά σε άλλα ασφαλιστικά ταμεία εξαιρούνται από την ασφάλιση του ΙΚΑ (ΑΝ 1846/51, άρθρο 5). Εξάλλου απαγορεύεται, με το άρθρο 14 του ΝΔ ΑΝ 4277/62, η ασφάλιση για ασθένεια σε περισσότερους του ενός οργανισμούς της.

Οι δημόσιοι υπάλληλοι, που ο χρόνος της εργασίας τους υπολογίζεται σαν συντάξιμος στο δημόσιο, δεν ασφαλιζονται στο ΙΚΑ (ΑΝ 1846/51 άρθρο 3 § 1). Οι έκτακτοι υπάλληλοι του δημοσίου, που απασχολούνται με σύμβαση αόριστου ή ορισμένου χρόνου (και το κατώτερο προσωπικό της δημόσιας υπηρεσίας, όπως οι υπηρέτες κτλ.) αποκτούν δικαίωμα συνταξιοδότησης από το δημόσιο μετά συμπλήρωση πέντε χρόνων συνεχούς πλήρους πραγματικής υπηρεσίας στη μη μόνιμη θέση τους. Οι μετακλητοί δημόσιοι υπάλληλοι

(νομάρχες, γενικοί γραμματείς υπουργείων κτλ.) εξαιρούνται από την ασφάλιση του ΙΚΑ από το χρόνο της ανάληψης των καθηκόντων τους.

Έχουν θεσπιστεί και ειδικές εξαιρέσεις από την ασφάλιση, όπως, π.χ. για τους εργαζομένους στην οικία τους (με σχέση εξαρτημένης εργασίας) και σε κωμοπόλεις με πληθυσμό κάτω από 6.000 κατοίκους, για τους φοιτητές τεχνικών σχολών, τους ανηλίκους που διατελούν κάτω από επιμέλεια (γονική πρόνοια), τους αναγκαστικούς διαχειριστές επιχειρήσεων, τα μέλη της οικογένειας του εργοδότη. Τα μέλη εταιρείας (που ασφαλιζονται στο ταμείο εμπόρων), τα ετερόρρυθμα μέλη εμπορικών εταιριών, τα μέλη των εταιριών περιορισμένες ευθύνες, τους σπουδαστές ανώτατων τεχνικών σχολών κτλ.

Το διοικητικό συμβούλιο του ΙΚΑ μπορεί να περιλάβει στην ασφάλιση και κατηγορίες προσώπων Οικονομικά ασθενών ή που στερούνται από επαγγελματική στέγη, όχι όμως και κατηγορίες προσώπων που ρητά εξαιρούνται από την ασφάλιση με διάταξη του νόμου 1846/51, καθώς είναι οι ιεροψάλτες που είναι στεγασμένοι επαγγελματικά και έχουν ασφαλιστεί στο ΤΑΚΕ.

2) Πολλαπλή, διαδοχική, προαιρετική ασφάλιση

- i) Η έννοια της πολλαπλής ασφάλισης στο ΙΚΑ υπάρχει όταν ο ασφαλισμένος συνδέεται με ιδιαίτερη αυτοτελή σύμβαση εργασίας με περισσότερους από έναν (και μέχρι τρεις) εργοδότες, έστω και αν η εργασία προσφερόταν στο ίδιο ωράριο εργασίας. Το άρθρο 1 § 6 του νόμου 825/78 ορίζει, ότι η πολλαπλή ασφάλιση αφορά τους απασχολούμενους διαδοχικά στην ίδια ημέρα σε περισσότερους εργοδότες. Κάθε εργοδότης είναι υποχρεωμένος να καταβάλλει τις εισφορές χωριστά, με βάση τις αποδοχές του ασφαλισμένου (άσχετα με τη σύμβαση εργασίας που έχει καταρτιστεί με τον άλλο ή τους άλλους εργοδότες και το ποσό των αποδοχών). Ας σημειωθεί ότι αν ο μισθωτός απασχολείται σε περισσότερους από τρεις εργοδότες (π.χ. λογιστές, νυκτοφύλακες κτλ), εφαρμόζεται ειδικός κανονισμός (άρθρο 30 § 5 του κανονισμού ασφάλισης ΙΚΑ).

Ο νόμος καθιερώνει την υποχρεωτική συνέχιση της ασφάλισης στο ΙΚΑ των μισθωτών, που απέχουν από την εργασία τους για λόγους ανεξάρτητους από τη θέλησή τους (ασθένεια, άδεια στράτευση κτλ.) (ΑΝ 1846/51, άρθρα 2 και 8), δηλ, δικαιολογημένα και χωρίς υπαιτιότητα (ανώτερη βία, τυχαία περιστατικά κτλ). Εξάλλου, στους μισθωτούς που αμείβονται με ημερομίσθιο, καταβάλλεται μισθός στις εξαιρεσιμες ημέρες, που υπόκειται σε ασφαλιστικές εισφορές.

Ειδικές διατάξεις προβλέπουν για την ασφάλιση στο ΙΚΑ και στους κλάδους σύνταξης και ασθένειας, των ιδιωτών γεωπόνων που τους αναθέτει ο ΟΓΑ την εκτίμηση ζημιών της γεωργικής παραγωγής (για το διάστημα της σχετικής απασχόλησής τους) (Ν. 1140/80, άρθρο 23). Επίσης, των προσώπων που απασχολούνται σε αλυνιστικές επιχειρήσεις σαν μηχανοδηγοί, οδηγοί ελκυστήρα, θερμαστές ατμομηχανών και βοηθοί μηχανοδηγού αλυνιστικής μηχανής, εφόσον η έδρα της επιχείρησης στην οποία εργάζονται βρίσκεται μέσα σε ασφαλιστική περιοχή. Ομοια, των βουλευτών, υπουργών κτλ (που ήταν ασφαλισμένοι στο ΙΚΑ), του προσωπικού των ΚΤΕΑ, των γουνεργατών, των εισπρακτόρων δημοτικών ή κοινοτικών, του προσωπικού καπνού (καπνομεσιτών), δασεργατών, μισθωτών των σταθμών τηλεόρασης και ραδιοφωνίας, ποδοσφαιριστών, υπαλλήλων γεωργικών κτλ, συνεταιρισμών, του προσωπικού αλυκών των φορτοεκφορτωτών, υδρονομένων, εμπειρογνωμόνων, ιατρών, μαιών νοσηλευτικών ιδρυμάτων, ναυτικών μη απογραμμένων ως ναυτικών λογοτεχνών, καλλιτεχνών, υπαλλήλων κτλ. Των ΕΛΤΑ, του προσωπικού παιδικών σταθμών, των απασχολουμένων σε ξενοδοχειακές επιχειρήσεις, του προσωπικού ανώνυμων εταιρειών, των ορυκτών ορυκτών λογιστών, του προσωπικού κινηματογράφων και θεάτρων, των αλιεργατών, των αξιωματικών πολεμικής διαθεσιμότητας, των απασχολουμένων σε οικονομικές και τεχνικές εργασίες (απόφαση αριθμ. 55575/65 υπουργού Εργασίας, άρθρα 33, 34, 35, 38, 39, 40, 42 κτλ. Κανονισμού ΙΚΑ).

- ii) Όσοι διατέλεσαν διαδοχικά ασφαλισμένοι σε διάφορους ασφαλιστικούς οργανισμούς, έχουν δικαίωμα να πάρουν σύνταξη από τον τελευταίο οργανισμό, που σ' αυτόν ήταν ασφαλισμένοι κατά το χρόνο της επέλευσης της ασφαλιστικής περίπτωσης που δημιουργεί το δικαίωμα σύνταξης (αναπηρία, θάνατος κτλ.), εφόσον έχουν πραγματοποιήσει 500

τουλάχιστον ημέρες εργασίας στον οργανισμό αυτό μέσα στην τελευταία πενταετία. Σε διαφορετική περίπτωση, ο ασφαλισμένος θα λάβει σύνταξη από τον οργανισμό στον οποίο πραγματοποιήθηκε ο μεγαλύτερος αριθμός ημερών εργασίας (αρκεί να εκπληρώνονται οι προϋποθέσεις της νομοθεσίας του).

Ο χρόνος της διαδοχικής ασφάλισης υπολογίζεται σύμφωνα με τη νομοθεσία του οργανισμού, που σ' αυτόν διανύθηκε (εφόσον έχουν καταβληθεί οι εισφορές που αναλογούν στο χρονικό αυτό διάστημα). Ο οργανισμός που απονέμει τη σύνταξη υπολογίζει το ποσό με βάση τη δική του νομοθεσία, σαν να είχε γίνει ολόκληρος ο χρόνος ασφάλισης σ' αυτόν. Καταβάλλει ολόκληρο το ποσό στον ασφαλισμένο και έπειτα το κατανέμει μεταξύ των οργανισμών στους οποίους διαδοχικά ασφαλίστηκε ο δικαιούχος, ανάλογα με το χρόνο ασφάλισης που διανύθηκε σε καθέναν από αυτούς. Εξαιρετικά, όταν η παροχή γίνεται για εργατικό ατύχημα ή επαγγελματική ασθένεια, τη σύνταξη την απονέμει ο οργανισμός, που στην ασφάλισή του έγινε το ατύχημα ή η πάθηση. Στη διαδοχική ασφάλιση συνυπολογίζεται ενιαία, τόσο για τη θεμελίωση, του δικαιώματος όσο και για τον καθορισμό του ποσού της σύνταξης, ο συνολικός χρόνος ασφάλισης. Η συνταξιοδότηση και ο χρόνος έναρξης αυτής ενεργείται με βάση τη νομοθεσία του φορέα που απονέμει τη σύνταξη. Η υποβολή αίτησης συνταξιοδότησης στον τελευταίο φορέα αποτελεί άσκηση δικαιώματος απέναντι και στους λαστούς φορείς και συνεπάγεται διακοπή της παραγραφής και γι' αυτούς. Στη διαδοχική ασφάλιση, δημιουργείται υποχρέωση του χρονικά επόμενου οργανισμού να κρίνει το συνταξιοδοτικό δικαίωμα του ασφαλισμένου, μόνο αν το αίτημα απορρίφθηκε από τον προηγούμενο για λόγους έλλειψης των ουσιαστικών προϋποθέσεων. Ο χρόνος έναρξης της καταβολής της σύνταξης στη διαδοχική ασφάλιση καθορίζεται σύμφωνα προς τις διατάξεις του οργανισμού που απονέμει τη σύνταξη. Η καταβολή της σύνταξης στη διαδοχική ασφάλιση από το ΙΚΑ, σαν τελευταίο φορέα, αρχίζει από το χρόνο υποβολής της αίτησης, ανεξάρτητα από την τυχόν βραδύτερη εξόφληση εισφορών του ΤΕΒΕ. Οι συνταξιούχοι ειδικών ταμείων που συγχωνεύτηκαν με το ΙΚΑ εξακολουθούν να συνταξιοδοτούνται από το ΙΚΑ. Από την πρώτη ημέρα του επόμενου της συγχώνευσης μήνα έχουν δικαίωμα να τους δοθεί η σύνταξη που

προβλέπει ο ΑΝ 1846/51, εφόσον συντρέχουν οι προϋποθέσεις του νόμου αυτού. Διαφορετικά παίρνουν από το ΙΚΑ τη σύνταξη που έπαιρναν από το συγχωνευόμενο ταμείο.

iii) Πρόσωπα που έχουν διατελέσει ασφαλισμένοι στο ΙΚΑ (ή σε ταμεία που συγχωνεύτηκαν με αυτό) και δεν παρέχουν εξαρτημένη εργασία ή παρέχουν τέτοια αλλά δεν υπάγονται στην ασφάλιση του ΙΚΑ ή άλλου οργανισμού κύριας ασφάλισης, μπορούν να συνεχίσουν την ασφάλισή τους, καταβάλλοντας την ανάλογη εισφορά, εφόσον συνυπάρχουν οι εξής όροι: α) μέσα στην προηγούμενη πενταετία από την τελευταία ημέρα εργασίας τους στην ασφάλιση του ΙΚΑ έχουν πραγματοποιήσει τουλάχιστο 500 ημέρες εργασίας και υποβάλλεται σχετική αίτηση έγγραφη μέσα σε 12 μήνες από την τελευταία ημέρα της ασφάλισής τους, ή β) έχουν πραγματοποιήσει οποτεδήποτε 3.000 ημέρες εργασίας στην ασφάλιση του ΙΚΑ και γ) ο ασφαλισμένος δεν έχει γίνει ανάπηρος με ποσοστό αναπηρίας 50% και πάνω προαιρετική ασφάλιση μπορεί να γίνει για έναν ή περισσότερους κλάδους από εκείνους στους οποίους ο ενδιαφερόμενος ασφαλιζόταν στο ΙΚΑ. Αποκλείεται προαιρετική ασφάλεια για τους κλάδους ανεργίας, στράτευσης, εργατικής κατοικίας, εργατικής εστίας και ΔΛΟΕΜ. Ο ασφαλιζόμενος προαιρετικά είναι υποχρεωμένος να καταβάλει ολόκληρο το ποσό της εισφοράς (εργοδότη και ασφαλισμένου) που αναλογεί στην κλάση, που σ' αυτήν υπαγόταν την ημέρα που διέκοψε την εργασία του.

Τα πρόσωπα που παρέχουν εργασία συντήρησης και ταξινόμησης ζώων και πτηνών πριν από τη σφαγή, νεκροπομπού, λεμβούχου, τοιχοκολλητή, ζυγιστή αγορών φύλακα αγορών κτλ., εφόσον δεν έχουν σταθερό εργοδότη σε περιοχές που ισχύει η ασφάλιση του ΙΚΑ, ασφαλιζονται σύμφωνα με τους όρους που αναφέρει ο κανονισμός του ΙΚΑ στα άρθρα 71-79. Η ασφάλιση γίνεται διαμέσου των διοικήσεων των σωματείων, συνεταιρισμών ή, συνεργατικών στα οποία ανήκουν. Εκείνος που έχει διακόψει την ασφάλισή του σε βαριά και ανθυγιεινά επαγγέλματα, προτού συμπληρώσει τις χρονικές προϋποθέσεις για τη συνταξιοδότησή του, δεν έχει δικαίωμα να συνεχίσει προαιρετικά την ασφάλισή του στα βαριά και ανθυγιεινά επαγγέλματα αλλά μόνο να υπαχθεί στην κοινή ασφάλιση.

3) Χρόνος υπαγωγής στην ασφάλιση

Οι μισθωτοί υπάγονται υποχρεωτικά στην ασφάλιση από τότε που ανέλαβαν εργασία ή υπηρεσία (άσχετα αν η εγγραφή στα μητρώα του ΙΚΑ γίνει αργότερα) η σχέση δημιουργείται αυτοδίκαια αμέσως όταν αναληφθεί η εργασία. Η ασφάλιση γίνεται άσχετα με τη θέληση του εργαζομένου του εργοδότη. Δεν έχει, επίσης σημασία αν καταβληθούν οι εισφορές που οφείλονται στο ΙΚΑ για την απασχόληση του ασφαλισμένου (νόμος 1846/51, άρθρο 2 § 1). Παραπέρα στην ασφάλιση του ΙΚΑ αναγνωρίζεται μόνο η πραγματική δημόσια υπηρεσία και όχι ο πλασματικός χρόνος ή άλλου είδους, που υπολογίζεται σαν συντάξιμος σύμφωνα με τις διατάξεις συνταξιοδότησης των δημόσιων υπαλλήλων. Ο χρόνος πολεμικής στρατιωτικής υπηρεσίας των έφεδρων στρατιωτικών γενικά, που είναι ιδιωτικοί υπάλληλοι, αναγνωρίζεται αν αυτοί βρίσκονταν σε ενεργή εργασιακή σχέση όταν προσκλήθηκαν στα όπλα. Εξάλλου αναγνώριση περισσότερων από 25 ημέρες εργασίας για κάθε μήνα αποκλείεται, εκτός αν αποδεικνύεται η απασχόληση αυτή με αναμφισβήτητα στοιχεία.

Η ηλικία του ασφαλισμένου αποδεικνύεται και με ληξιαρχική πράξη που διορθώθηκε, αλλά πριν από μια τριετία τουλάχιστο από την υπαγωγή του στο ΙΚΑ. Και η εγγραφή στα μητρώα ή στα δημοτολόγια που λαμβάνεται υπόψη σε έλλειψη ληξιαρχικής πράξης, πρέπει να έγινε, επίσης, πριν από μια τριετία. Σε περίπτωση που δεν υπάρχει ούτε εγγραφή στα μητρώα ή δημοτολόγια, η ηλικία μπορεί να προκύψει από απόφαση του πρωτοβάθμιου ασφαλιστικού δικαστηρίου του τόπου της μόνιμης κατοικίας του ενδιαφερομένου. Τέλος, ως χρονολογία γέννησης ισχύει η εγγραφή που έγινε έπειτα από απόφαση του ειδικού στρατιωτικού συμβουλίου. Όταν πρόκειται για ασφαλισμένους που γεννήθηκαν στην αλλοδαπή, η ηλικία προκύπτει από ληξιαρχική πράξη ή από άλλο στοιχείο που ισχύει κατά τη νομοθεσία του κράτους όπου γεννήθηκε ο ασφαλισμένος, εφόσον έγινε θεώρηση από την αρμόδια ελληνική προξενική αρχή. Πλήρης σύνταξη παρέχεται από το 58^ο έτος της ηλικίας στους ασφαλισμένους που συμπλήρωσαν 35ετή υπηρεσία (δηλ. 10.500 ημέρες εργασίας. Όταν ο ασφαλισμένος έχει πραγματοποιήσει στην ασφάλιση συνολικά 4.050 τουλάχιστον ημέρες εργασίας και έχει ηλικία 65 ετών, παίρνει

πλήρη σύνταξη (άρθρο 5 § 1 του Ν. 4104/60). Σε άλλες ειδικές περιπτώσεις, χορηγείται σύνταξη σε όσους έχουν συμπληρώσει 10.000 ημέρες εργασίας και 58 έτη ηλικίας. Πέρα από αυτό, προβλέπεται η χορήγηση σε τυφλούς (με 4.050 ημέρες εργασίας), σε πρόσωπα που συμπλήρωσαν το 60^ο έτος της ηλικίας, το 56^ο και το 50^ο (οι γυναίκες-μητέρες ανήλικων τέκνων). Αν ο χρόνος ασφάλισης που διανύθηκε σε άλλο οργανισμό αναγνωρίζεται, σύμφωνα με τη νομοθεσία που τον διέπει, ως συντάξιμος, από το χρόνο που εκπληρώθηκαν οι ασφαλιστικές υποχρεώσεις προς αυτόν. Ο χρόνος αυτός θεωρείται συντάξιμος από το ΙΚΑ (που απονέμει τη σύνταξη) από το χρόνο που εκπληρώθηκαν οι ασφαλιστικές υποχρεώσεις και η σύνταξη αρχίζει να καταβάλλεται όχι από την υποβολή της αίτησης του ορισμένου, αλλά από τότε που εκπλήρωσε τις υποχρεώσεις του προς τον ασφαλιστικό οργανισμό, στον οποίο διανύθηκε ο χρόνος για τον οποίο πρόκειται (και συγκεκριμένα από την 1^η του μήνα, του επόμενου εκείνου του μήνα, κατά τον οποίο εξοφλήθηκαν οι οφειλόμενες προς τον άλλο ασφαλιστικό οργανισμό εισφορές). Για τον υπολογισμό του ποσού της σύνταξης έχει σημασία πόσα προστατευόμενα μέλη έχει ο ασφαλισμένος και χορηγούνται προσαυξήσεις λόγω οικογενειακών βαρών προσαυξήσεις γίνονται ακόμη σε περιπτώσεις απόλυτης αναπηρίας και εργατικού ατυχήματος.

Η διάταξη του άρθρου 7 του ΝΔ 247/69 αφορά την «τυπική» ασφάλιση και ορίζει ότι χρονικές περίοδοι απασχόλησης προσώπων που υπάγονται στην ασφάλιση άλλου (εκτός του ΙΚΑ) φορέα κύριας ασφάλισης για τις οποίες καταβλήθηκαν οι προβλεπόμενες εισφορές από τη γενική νομοθεσία που το διέπει, θεωρούνται χρόνος υποχρεωτικής ασφάλισης στο ΙΚΑ, αν πέρασε διάστημα τουλάχιστο δυο ετών από το τέλος κάθε χρονικής περιόδου, χωρίς να επιστραφούν οι εισφορές που καταβλήθηκαν σχρεώστητα (στο ΙΚΑ). Προϋπόθεση για την εφαρμογή της διάταξης είναι να υπάρχει καλή πίστη (η αντίληψη ότι υπάρχει δικαίωμα ασφάλισης), δηλ. η εγγραφή του προσώπου σαν ασφαλισμένου και η καταβολή των εισφορών να μην οφείλεται σε δόλια ενέργειά του. Ας σημειωθεί, ότι χρονική περίοδος που αναφέρεται στο διάταγμα είναι η μισθολογική περίοδος (μήνας, 15θήμερο ή εβδομάδα), ανάλογα με τον τρόπο που εμφανίζεται στα ασφαλιστικά βιβλιάρια.

Οι δημόσιοι πολιτικοί και στρατιωτικοί υπάλληλοι που αποχωρούν από την υπηρεσία χωρίς να έχουν αποκτήσει δικαίωμα σύνταξης από το δημόσιο,

αναγνωρίζουν το χρόνο της δημόσιας υπηρεσίας σαν να είναι χρόνος ασφάλισης στο ΙΚΑ, εφόσον ήταν ασφαλισμένοι σ' αυτό πριν από το διορισμό τους στο δημόσιο ή ασφαλίστηκαν μετά την αποχώρηση από την υπηρεσία του δημοσίου, (άρθρο 84 του ΑΝ 1854/51). Αυτονόητο είναι ότι οι παραπάνω θα καταβάλουν τις νόμιμες κρατήσεις. Επίσης, τακτικοί δημοτικοί υπάλληλοι που αποχωρούν από τα ην υπηρεσία χωρίς να έχουν δικαίωμα σύνταξης, αν κατόπιν ασφαλιστούν στο ΙΚΑ. Όλες οι κρατήσεις που τους έγιναν για τον κλάδο σύνταξης αποδίδονται στο ΙΚΑ από το δήμο και αναγνωρίζεται ο χρόνος της δημοτικής υπηρεσίας σαν να διανύθηκε στο ΙΚΑ. Μπορούν δηλ. οι υπάλληλοι αυτοί να ζητήσουν το συνυπολογισμό της υπηρεσίας στο δήμο. Ας σημειώση ότι θεωρείται συμπληρωμένος ο χρόνος που απαιτείται για τη θεμελίωση συνταξιοδοτικού δικαιώματος (και για τον υπολογισμό του μεγέθους της σύνταξης) και όταν από το τελευταίο έτος υπολείπεται χρονικό διάστημα μέχρι έξι μήνες. Το άρθρο 11 § 1 του Ν. 4476/65 προβλέπει ειδικά για την έναρξη της καταβολής της σύνταξης όταν χορηγείται λόγω γήρατος ή αναπηρίας κτλ., καθώς και για την αναστολή (όταν επιβλήθηκε ποινή φυλάκισης πάνω από 6 μήνες κτλ) και τη λήξη της καταβολής της σύνταξης.

4) Διαδικασία ασφάλισης

Οι απασχολούμενοι σε εργασία που υπάγεται στην ασφάλιση του ΙΚΑ πρέπει να εγγράφονται στα μητρώα ασφαλισμένων, για να εκδοθεί το ασφαλιστικό βιβλιάριο. Οι εργοδότες οφείλουν να φροντίζουν ώστε οι μισθωτοί τους να εφοδιαστούν με βιβλιάριο, μέσα σε 3 ημέρες από την ανάληψη της εργασίας. Υποβάλλουν γι' αυτό στην υπηρεσία του ΙΚΑ σχετικό δελτίο απογραφής (με αναγγελία) των νεοπροσλαμβανόμενων μισθωτών. Η άρνηση του εργοδότη να παραδώσει στον εργαζόμενο το ασφαλιστικό του βιβλιάριο (για τη διευκόλυνσή του να λάβει επίδομα ανεργίας κτλ.) έχει συνέπεια την επιβολή ποινών. Εξάλλου, ο εργοδότης που απασχολεί πρόσωπα που υπάγονται στην ασφάλιση του ΙΚΑ, πρέπει να εγγραφεί στα μητρώα εργοδοτών και να εφοδιαστεί με τα απαραίτητα βιβλία για την καταβολή των εισφορών. Επίσης, οφείλει να τηρεί βιβλίο μισθολογίου (με τα

στοιχεία του εργαζόμενου, τις αποδοχές του, τις εισφορές που θα καταβάλλονται κτλ.). Το ασφαλιστικό, όμως, βιβλιάριο χρησιμεύει για αποδεικτικό στοιχείο της ιδιότητας του ασφαλισμένου και δεν είναι συστατικό στοιχείο της σχέσης. Εξάλλου, δεν είναι ισχυρή η σύναψη συμφωνίας μεταξύ εργοδότη και μισθωτού για εξαίρεση από την ασφάλιση αφού οι διατάξεις που αφορούν την ασφάλιση είναι δημόσιας τάξης και δε χωρεί παραίτηση του εργαζόμενου από το δικαίωμα να ασφαλιστεί.

Αν ο εργοδότης παραλείψει να ασφαλίσει έγκαιρα τους μισθωτούς που απασχολούνται στην επιχείρησή του, αυτοί δικαιούνται αναδρομικά να ζητήσουν την αναγνώριση ημερών εργασίας, αρκεί να αποδεικνύεται η απασχόληση και η πραγματοποίηση των ημερών εργασίας. Αλλά, κατά το νόμο 4104/60 (άρθρο 7§2) δεν αναγνωρίζονται ημέρες εργασίας πραγματοποιηθείσες από τον ασφαλισμένο σε περίοδο προγενέστερη της πενταετίας από την υποβολή της σχετικής αίτησης. Εξάλλου, ο ασφαλισμένος που απολύεται από την εταιρεία ή αποχωρεί με οποιοδήποτε τρόπο, οφείλει μέσα σε έξι μήνες να δηλώσει στο ΙΚΑ τις πραγματοποιηθείσες ημέρες εργασίας στον τελευταίο εργοδότη, για τις οποίες δεν καταβλήθηκαν ασφαλιστικές εισφορές (δεν επικολλήθηκαν στο ασφαλιστικό βιβλιάριό του τα ανάλογα ένσημα ή δεν έγινε πληρωμή σε μετρητά κτλ.). Σε περίπτωση εκπρόθεσμης αίτησης (μετά την εξάμηνη προθεσμία) η αίτηση αναγνώρισης ημερών που ανάγεται σε χρόνο για τον οποίο δεν παραγράφηκαν οι εισφορές (δεκαετία), γίνεται έλεγχος από το ίδρυμα, με αποτέλεσμα ή την έκδοση πράξης επιβολής εισφορών σε βάρος του υπόχρεου εργοδότη (αν βεβαιώνεται η απασχόληση) ή την απορριπτική απόφαση. Ας προστεθεί ότι η παραπάνω εξάμηνη προθεσμία αρχίζει από την οριστική διακοπή (όχι πρόσκαιρη) της απασχόλησης.

Αν ο εργοδότης δεν καταβάλει στο ΙΚΑ εμπρόθεσμα τα ποσά που παρακρατήθηκαν από τους μισθούς των ασφαλισμένων, πρόκειται για υπεξαίρεση σε βαθμό πλημμελήματος. Από το άλλο μέρος, όταν ο ασφαλισμένος διαπιστώσει ότι ο εργοδότης έχει παραλείψει να καταβάλει τις ασφαλιστικές εισφορές που αναλογούν στην εργασία του, πρέπει να ζητήσει από την αρμόδια (κατά τόπο) υπηρεσία του ΙΚΑ τη διευθέτησή.

Αρμόδιοι να αποφασίζουν για την υπαγωγή ή την εξαίρεση στην ασφάλιση, τη διάρκεια της ασφαλιστικής σχέσης, την καταβολή των εισφορών,

τη χορήγηση παροχών, την αναγνώριση χρόνου ασφάλισης κτλ., είναι οι διευθυντές των υποκαταστημάτων του ΙΚΑ (και όχι η διοίκησή του). Οι σχετικές πράξεις προσβάλλονται με ένσταση (αίτηση θεραπείας) μέσα σε 30 ημέρες από την κοινοποίηση της πράξης (ή απόφασης) του διευθυντή και, έπειτα, με προαγωγή στα διοικητικά πρωτοδικεία, ως προς το κύρος (τη νομιμότητα των σχετικών πράξεων) μέσα σε προθεσμία 60 ημερών (ή 90 για όσους διαμένουν στο εξωτερικό), που αρχίζει από την επίδοση της απόφασης της ΤΔΕ (και για την προσφυγή του διευθυντή μέσα σε 60 ημέρες από την «περιέλευση» σ' αυτόν της απόφασης της ΤΔΕ). Οι αποφάσεις των διοικητικών πρωτοδικείων δεν εκκαλούνται. Επιτρέπονται, όμως, τα ένδικα μέσα της ανακοπής, αναθεώρησης, τριτανakoπής και αναίρεσης στο Συμβούλιο της Επικρατείας. Ειδικότερα, οι γνωματεύσεις των υγειονομικών επιτροπών του ΙΚΑ, σε ό,τι αφορά θέματα ιατρικής φύσης, είναι δεσμευτικές για τα όργανα του ΙΚΑ, αλλά και για τα διοικητικά δικαστήρια όταν κρίνουν πάνω σε σχετικά ζητήματα. Σύμφωνα με τα λεχθέντα, το δικαστήριο, όταν κρίνει πάνω σε αγωγή για αποζημίωση, επειδή το ΙΚΑ απέρριψε παράνομα αίτηση παροχής σύνταξης, ερευνά (μόνο) τη νομιμότητα της σχετικής πράξης του ιδρύματος, για να αναγνωριστεί το δικαίωμα και η ανόρθωση του ιδιωτικού δικαιώματος.

Η κατάσχεση και η εκχώρηση των παροχών του ΙΚΑ σε χρήμα απαγορεύονται. Εξαίρεση ισχύει στην περίπτωση αξίωσης διατροφής συζύγου, τέκνων ή γονέων, οπότε επιτρέπεται η κατάσχεση της σύνταξη έως το 1/4 του ποσού. Επίσης, κατάσχονται οι συντάξεις κατά το 1/4 για χρέη προς το δημόσιο. Εξάλλου, οι αξιώσεις των ασφαλισμένων από παροχές σε χρήμα του κλάδου ασθένειας (επιδόματα ασθένειας και μητρότητας, βοήθημα τοκετού, έξοδα κηδείας, λουτροθεραπείας κ.τ.λ.) παραγράφονται σε έξι μήνες από τότε που έγιναν απαιτητές. Οι δόσεις συντάξεων (μηνιαίες καταβολές) παραγράφονται σε ένα χρόνο. Οι άλλες απαιτήσεις των ασφαλισμένων υπόκεινται σε πέντε ετών παραγραφή. Όμοια και οι αξιώσεις του ΙΚΑ για απόδοση παροχών που καταβλήθηκαν αχρεώστητα. Η αναζήτηση από το ΙΚΑ, μετά την παρέλευση ικανού χρόνου από την είσπραξη παροχών που λήφθηκαν από τον ασφαλισμένο με καλή πίστη, δε συμφωνεί με τις αρχές της χρηστής και εύρυθμης διοίκησης, εκτός αν η καταβολή οφείλεται σε απατηλή ή δόλια ενέργεια (αποσιώπηση, π.χ., ουσιώδους πραγματικού γεγονότος).

5) Οι εισφορές στο ΙΚΑ

Οι εργοδότες, όταν καταβάλλουν τις αποδοχές στους ασφαλισμένους, είναι υπόχρεοι να παρακρατούν τη μερίδα των εισφορών που τους βαρύνει (εργατική εισφορά). Η εισφορά καταβάλλεται με την αγορά ενσήμων και την επικόλλησή τους στο ασφαλιστικό βιβλιάριο. Τα ένσημα είναι μεικτά, ασθένειας και σύνταξης. Για όσους απασχολούνται σε βαριές και ανθυγιεινές εργασίες χρησιμοποιούνται τα λεγόμενα μεικτά βαριά ένσημα. Οι εισφορές καταβάλλονται μέσα σε προθεσμία 30 ημερών από την πρώτη του επόμενου μήνα εκείνου, που στη διάρκειά του παρασχέθηκε η εργασία.

Οι καταβλητέες εισφορές υπολογίζονται με βάση τις πραγματικές αποδοχές του εργαζομένου, δηλ. ποσοστιαία, με πολλαπλασιασμό του ασφαλιστρού, που ισχύει κάθε φορά, με τις ημερήσιες ή μηνιαίες αποδοχές κάθε φύσης. Ανώτατο όριο είναι οι αποδοχές του τεκμαρτού ημερομισθίου ή μηνιαίου μισθού της ανώτατης ασφαλιστικής κλάσης. Το τεκμαρτό ημερομίσθιο (της ανώτατης ασφαλιστικής κλάσης), καθορίζεται σύμφωνα με την αντίστοιχη αύξηση του κατωτάτου ημερομισθίου του ανειδίκευτου εργάτη. Κατά το 1982, το τεκμαρτό αυτό ημερομίσθιο ήταν 2.521δρχ. (και ο τεκμαρτός μηνιαίος μισθός 63.025 δρχ.). Ας σημειωθεί ότι τα δώρα των γιορτών υπόκεινται χωριστά σε εισφορά υπέρ του ΙΚΑ (μέχρι το ποσό του τεκμαρτού ημερομισθίου της ανώτατης κλάσης). Ως αποδοχές του μισθωτού θεωρούνται και οι παροχές σε είδος που υπολογίζονται στον ημερήσιο μισθό του ασφαλισμένου, επειδή χορηγούνται σαν αντάλλαγμα για την παρεχόμενη εργασία κατά τους όρους της σύμβασης. Οι αποδοχές σε είδος αποτιμούνται σε χρήμα με απόφαση του ΙΚΑ. Εξάλλου, το επίδομα διαχειριστικών λαθών δεν έχει το χαρακτήρα κοινωνικής παροχής κι έτσι αποτελεί μισθό (τακτική παροχή). Γι' αυτό υπόκειται σε ασφαλιστική εισφορά υπέρ του ΙΚΑ.

Οι ασφαλισμένοι για τον κλάδο σύνταξης, όταν απασχολούνται σε εργασίες βαριές και ανθυγιεινές (σε μεταλλεία. Π.χ., ορυχεία, ασβεστοποιεία, σε οικοδομικές και τεχνικές εργασίες, βυρσοδεψεία, φορτοεκφορτώσεις κτλ.) καταβάλλουν πρόσθετη εισφορά (εργατική) που ορίζεται σε 2,20%, προς όφελος του κλάδου σύνταξης. Οι ασφαλισμένοι αντίστοιχα παίρνουν σύνταξη γήρατος με ευνοϊκότερους όρους. Και οι εργοδότες, όμως, πληρώνουν

εισφορά για την ίδια αιτία, που είναι ίση με 1,40%. Εξάλλου, η παροχή με βάση τις αποδοχές των ημερών άδειας του εργαζομένου, δεν αποτελεί μισθό και δεν περιέχεται στην έννοια των «αποδοχών». Γι' αυτό δεν υπάρχει υποχρέωση πληρωμής ασφαλιστικής εισφοράς στο ΙΚΑ πάνω στην παροχή αυτή. Έχει θεσπιστεί εισφορά επαγγελματικού κινδύνου, οριζόμενη σε 1% στις αποδοχές (κάθε φύσης) των μισθωτών που απασχολούνται σε ορισμένες επιχειρήσεις και εργασίες. Η εισφορά αυτή βαρύνει τον εργοδότη. Όταν πρόκειται για επαρχιακές βιομηχανίες, ειδική διάταξη (άρθρο 6 του Ν. 3213/55) ορίζει ότι οι εισφορές προς το ΙΚΑ, καθώς και στα ταμεία ή οργανισμούς επικουρικής ασφάλισης (όχι κύριας) των εργοδοτών των ασφαλισμένων, μειώνονται (κατά 10% ή 20% ανάλογα με το τμήμα της χώρας στην οποία είναι εγκαταστημένες οι βιομηχανίες αυτές).

Σε ό,τι αφορά τον υπολογισμό και την καταβολή των εισφορών προς το ΙΚΑ για την απασχόληση των συνταξιούχων, εφαρμόζονται –κατ' αρχήν– οι γενικές διατάξεις που αφορούν τους λοιπούς μισθωτούς (ποσοστιαίος υπολογισμός στις πραγματικές αποδοχές). Οι εισφορές, όμως, που αναλογούν για το ΙΚΑ, για τον κλάδο σύνταξης, υπολογίζονται στο διπλάσιο ποσοστό ασφαλιστρού που ισχύει για τους άλλους ασφαλισμένους, όταν απασχολούνται συνταξιούχοι του δημοσίου, των ΝΠΔΔ και ασφαλιστικών οργανισμών από δικό τους δικαίωμα (δηλ. συνταξιούχοι λόγω γήρατος ή αναπηρίας), που έχουν συνολικό εισόδημα από σύνταξη, βοηθήματα και μερίσματα τύπου σύνταξης (δηλ. από κύρια και επικουρική ασφάλιση) μεγαλύτερο από το κατώτατο όριο αμοιβής ιδιωτικού υπαλλήλου (που κάθε φορά ισχύει αυξημένο κατά 500%0) (άρθρο 26 του ΝΔ 4197/61). Για την καταβολή διπλάσιου ασφαλιστρού πρέπει δηλ. το ποσό να είναι πάνω από 21.300 δραχμές. Παραπέρα, ο υπολογισμός των καθυστερούμενων ασφαλιστικών εισφορών γίνεται με βάση τα μισθολόγια που ισχύουν για τους μισθωτούς κατά το χρόνο της εξόφλησης των εισφορών αυτών.

Ο εργοδότης πρέπει μέσα σε δυο μήνες από την πληρωμή του μισθού του εργαζομένου να ζητήσει (από το μισθωτό) τις εισφορές του. Μετά το δίμηνο παύει η υποχρέωση του ασφαλισμένου και γεννιέται υποχρέωση του εργοδότη απέναντι στο ΙΚΑ. Η υποχρέωση αυτή τον βαρύνει αποκλειστικά. Πρόκειται για αποσβεστική προθεσμία δυο μηνών από την ημέρα της πληρωμής και όχι για προθεσμία παραγραφής.

Ο μισθωτός οφείλει να καταθέσει το ασφαλιστικό του βιβλιάριο στην επιχείρηση, αλλά ο εργοδότης δεν έχει δικαίωμα να αποκρούσει τις υπηρεσίες του για μη κατάθεση του βιβλιαρίου, αφού αυτό θα χρησιμοποιηθεί για την επικόλληση των ενσήμων.

Γ) ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΕΞΕΛΙΞΗ ΤΗΣ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΑΣΦΑΛΙΣΗΣ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ

1) Κοινωνική ασφάλιση

Οι κοινωνικές ασφαλίσεις σε εθνική κλίμακα καθιερώθηκαν εις την Ελλάδα με τον Ν. 6298/1934.

Πολύ πριν όμως απ' το έτος αυτό, με ειδικά νομοθετήματα εθεσπίσθη η συνταξιοδοτική προστασία ειδικών κατηγοριών μισθωτών, που την επέβαλε είτε η οργανωμένη συνδικαλιστική των συγκρότηση και δραστηριότης είτε η διαπίστωση των προσώπων αυτών. Κατά κανόνα για την παροχή της συνταξιοδοτικής αυτής προστασίας συνιστώνται ιδιαίτεροι ασφαλιστικοί οργανισμοί, τα αποκαλούμενα κλαδικά ασφαλιστικά ταμεία ή ταμεία αλληλοβοηθείας.

Τα πρώτα από τα Ασφαλιστικά ταμεία αυτά είναι το Μετοχικόν Ταμείον του κατά Γην Στρατού (1856), του κατά Θάλασσαν Στρατού (1856), το Ναυτικό Απομαχικό Ταμείο (1861), το Ταμείον Μεταλλευτών (1861), του προσωπικού των Τραπεζών Εθνικής (1867), Αθηνών (1900) κλπ.

Την σύσταση των Ταμείων αυτών κατά επιχειρήσεις, ακολούθησε, ιδιαίτέρως από το έτος 1925 ή ίδρυση φορέων ασφαλίσεως κατά επαγγελματικές κατηγορίες μάλιστα όχι μόνον μισθωτών αλλά και αυτοτελώς εργαζομένων: Ταμείον Ασφαλίσεως Καπνεργατών (1925), Υγειονομικών (1915), Αρτεργατών (1929), Μυλεργατών (1929), Νομικών (1929) Κληρικών (1930), Επαγγελματιών και Βιοτεχνών (1934), Εμπόρων (1936) κ.λ.π.

Η έναρξη εφαρμογής του εθνικού συστήματος κοινωνικών ασφαλίσεων, που καθιερώνει την ασφαλιστική προστασία για την ασθένεια-μητρότητα, καθώς και την αναπηρία, το γήρας και τον θάνατο όλων των

μισθωτών της χώρας, επραγματοποιήθη από της 1^{ης} Δεκεμβρίου 1937. Με τη σταδιακή κατά κλάδους ασφαλίσεως επέκταση και την παρεμβολή των ανωμάλων συνθηκών των ετών 1940 – 1944, η ολοκλήρωση του θεσμού καθυστερεί κατά 14 περίπου έτη, γιατί μόλις το έτος 1951 με τον Α.Ν. 1846 γίνονται προς τη κατεύθυνση αυτή βελτιώσεις αποφασιστικής σημασίας. Στο ενδιάμεσο χρονικό διάστημα αναπτύσσεται ο θεσμός της επικουρικής ασφαλίσεως και από το 1945 κατά στάδια ή ασφάλιση ανεργίας με τη σύσταση του Ταμείου Ανεργίας, που το 1951 συγχωνεύθηκε με το Ι.Κ.Α.

Με τον Α.Ν. 1846 πραγματοποιείται η συγχώνευση με το Ι.Κ.Α. και άλλων ασφαλιστικών ταμείων, όπως του Ταμείου Ασφαλίσεως Καπνεργατών (1951) του προσωπικού ΗΕΜ (1964), και τέλος των Αρτεργατών, Μυλεργατών, Κεραμοποιών, Αγγειοπλαστών και του προσωπικού ΑΣΟ (1967).

Από το 1954 αποχωρίζεται πάλι από το ΙΚΑ η ασφάλιση ανεργίας με τη σύσταση Ιδιαιτέρου Οργανισμού, του οργανισμού Απασχολήσεως και Ασφαλίσεως Ανεργίας (ΟΑΑΑ). Στην αρμοδιότητα του Οργανισμού αυτού υπάγεται από τη πρώτη σύστασή του και η διαχείριση του ειδικού λογαριασμού επιδομάτων στρατεύσεως, που από το 1952 με το Ν. 2054 είχε συσταθεί στο ΙΚΑ και αργότερα ο κλάδος οικογενειακών επιδομάτων, που εισάγονται με το Ν.Δ. 3868/1958.

Από το '61 με το Ν. 4169 ιδρύεται ο Ο.Γ.Α. για την ασφάλιση των αγροτών, που κατά στάδια επεκτείνεται στην κάλυψη των κλάδων γήρατος, αναπηρίας, ασθενείας και γεωργικής παραγωγής. Τέλος, το όλο σύστημα προστασίας συμπληρώνεται από τα ταμεία Πρόνοιας και Αρωγής.

Δ) ΟΙ ΠΑΡΟΧΕΣ ΑΠΟ ΤΟ Ι.Κ.Α.

Οι ασφαλιστικές παροχές, δηλ. οι ωφέλειες που παρέχει η κοινωνική ασφάλιση, διακρίνονται σε παροχές σε χρήμα (σε περίπτωση ασθένειας, ατυχήματος, τοκετού κ.τ.λ.) ή σε είδος (όταν δίνονται τα μέσα διαβίωσης των ασφαλισμένων και των οικείων τους, σε περίπτωση που είναι ανίκανοι προς εργασία και χαθούν οι αποδοχές τους). Αποτελεί γενική αρχή, ότι οι παροχές

προς τον ασφαλισμένο είναι ανάλογες με τις εισφορές του και με το χρόνο ασφάλισής του. Εξάλλου, πρέπει να σημειωθεί ότι για τον υπολογισμό του ύψους των συντάξεων που χορηγεί το ΙΚΑ, βάση είναι το τεκμαρτό ημερομίσθιο της ασφαλιστικής κλάσης κατά τις περισσότερες ημέρες, των δυο τελευταίων ημερολογιακών ετών. Για την κατάταξη των ασφαλισμένων σε κλάσεις, ως ημερήσιος μισθός εννοούνται οι πραγματικές αποδοχές πάσης φύσης, σε χρήμα ή σε είδος, εφόσον αποτελούν αντάλλαγμα, σύμφωνα με τους όρους της εργασιακής σύμβασης.

Για την παροχή σε ασφαλισμένο του ΙΚΑ απαιτείται να πραγματοποιηθεί η ασφαλιστική περίπτωση σε χρόνο που ο ασφαλισμένος βρισκόταν σε ασφαλιστική σχέση προς το ΙΚΑ, δηλ να είχε αποκτήσει ασφαλιστική ικανότητα (με την έναρξη ουσιαστικής δύναμης της ασφάλισης). Το δικαίωμα για σύνταξη αρχίζει από το χρόνο που έλαβαν ύπαρξη τα πραγματικά περιστατικά που δημιουργούν κατά το νόμο τις απαιτούμενες προϋποθέσεις για να γεννηθεί το δικαίωμα (και δεν εξαρτάται από το χρόνο που υποβάλλεται η αίτηση για την απονομή της παροχής). Πέρα από αυτό, ο ασφαλισμένος έχει δικαίωμα στις παροχές, έπειτα από ορισμένο χρόνο και εφόσον πραγματοποίησε ένα ελάχιστο αριθμό ημερών εργασίας. Ο αριθμός αυτός είναι διαφορετικός σε κάθε ασφαλιστική περίπτωση και εξαρτάται από το γεγονός που εξαιτίας του διαταράσσεται η υγεία, η ικανότητα προς εργασία και η οικονομική θέση του εργαζομένου. Για την παροχή πρέπει η επέλευση της ασφαλιστικής περίπτωσης να μην οφείλεται σε δόλο του ασφαλισμένου (και να μην έχει παραγραφεί η αξίωση). Ας προστεθεί ότι με το άρθρο 5 § 1 του ΑΝ 1846/51 εκδηλώθηκε η πρόθεση του νομοθέτη να ισχύσει για όλους τους ασφαλισμένους στα ιδιαίτερα ταμεία τουλάχιστον η προστασία που παρέχεται από το ΙΚΑ αναφορικά με την ασθένεια, την ανεργία, τη σύνταξη κ.λ.π.

Για τη χορήγηση σύνταξης σε ορισμένες κατηγορίες ασφαλισμένων έχουν οριστεί με ειδικές διατάξεις προνομιακές προϋποθέσεις. Πρόκειται για ασφαλισμένους νέων περιοχών ή μισθωτούς με ορισμένη ιδιότητα (συνδικαλιστικά στελέχη, προσωπικό αεροπορικών επιχειρήσεων, προσωπικό μεταλλείων ή λιγνιτωρυχείων κ.λ.π.). Εξάλλου, ρυθμίζεται ο υπολογισμός της ασφαλιστικής κλάσης για τον καθορισμό της σύνταξης. Επίσης ορίζεται η διαφορετική βάση υπολογισμού της σύνταξης σε

περίπτωση απονομής της σύνταξης έπειτα από διακοπή μεγάλη της εργασίας σε περίπτωση αναπηρίας από εργατικό ατύχημα, που έγινε στο έτος που για πρώτη φορά ασφαλίστηκε ο μισθωτός κ.λ.π.

Δεν απαγορεύεται παράλληλη καταβολή μισθού και σύνταξης ούτε γίνεται έκπτωση καταβαλλόμενης σύνταξης από το μισθό που παίρνει ο συνταξιούχος για εργασία που έχει αναλάβει στη διάρκεια της συνταξιοδότησης. Αναστέλλεται η καταβολή σύνταξης μόνο σε ορισμένες εξαιρετικές περιπτώσεις (άρθρο 29 § 7 του ΑΝ 1846/51). Συνέπεια της παραπάνω αρχής είναι ότι ο μισθωτός και συνταξιούχος έχει δικαίωμα να λάβει και τα δώρα των γιορτών Πάσχα και Χριστουγέννων.

Στην περίπτωση θανάτου του ασφαλισμένου απονέμεται σύνταξη στα μέλη της οικογένειας του ασφαλισμένου ή συνταξιούχου του ΙΚΑ, αν ο ασφαλισμένος είχε πραγματοποιήσει 1.500 τουλάχιστον ημέρες εργασίας (με 300 στα τελευταία 5 χρόνια) ή συνολικά 4050 ημέρες εργασίας (καθώς και για σύνταξη γήρατος). Η σύνταξη της χήρας (ή του χήρου) ισούται με το 70% του ποσού της σύνταξης του ασφαλισμένου. Το ποσό που δικαιούται κάθε τέκνο είναι 20% της (βασικής) σύνταξης του ασφαλισμένου. Όταν πρόκειται για ορφανό τέκνο και από τους δυο γονείς, το ποσοστό τριπλασιάζεται, ήτοι ανέρχεται σε 60%. Αν συντρέχουν οι προϋποθέσεις του άρθρου 28 § 10 και 11 του ΑΝ νόμου 1846/51 παίρνουν σύνταξη και οι έγγονοι, προγονοί και γονείς.

Για τον υπολογισμό του επιδόματος αναπροσαρμογής γίνεται αναφορά στο χρόνο υποβολής της αίτησης προς συνταξιοδότηση. Και δεν απαιτείται ειδική αίτηση, αλλά αρκεί η υποβολή αίτησης για απονομή σύνταξης αναπηρίας γενικά. Με βάση αυτήν την αίτηση, το αρμόδιο όργανο οφείλει, αν βρει ότι συντρέχουν οι όροι χορήγησης επιδόματος προσαρμογής και όχι απονομής σύνταξης, να αποφασίσει για την παροχή επιδόματος.

Η εξίσωση της προστασίας που παρέχουν τα ειδικά ταμεία προς εκείνη του ΙΚΑ, αφορά το είδος και το ποσό των παροχών και όχι τις προϋποθέσεις, χρονικές και ασφαλιστικές, για την απόκτηση του δικαιώματος.

Με αποφάσεις των Υπουργών Εργασίας και Οικονομικών, δόθηκαν επανειλημμένα αυξήσεις των συντάξεων του ΙΚΑ. Επίσης, καθορίζεται εκάστοτε κατώτατο όριο καταβλητέων συντάξεων

α. Δικαίωμα για παροχή ιατρικής περίθαλψης έχουν οι άμεσα ασφαλισμένοι στο ΙΚΑ για μεικτή ασφάλιση, οι άμεσα ασφαλισμένοι για τον κλάδο ασθένειας, οι συνταξιούχοι του ΙΚΑ (γήρατος, αναπηρίας κ.λ.π.). Οι συνταξιούχοι ειδικών ταμείων που ήταν ασφαλισμένοι στο ΙΚΑ όταν εργάζονταν και τα μέλη οικογένειας των ασφαλισμένων και συνταξιούχων (που συντηρούνται από αυτούς, δηλ. οι έμμεσα ασφαλισμένοι, που είναι οι σύζυγοι τα άγαμα τέκνα και, όταν πρόκειται για ασφαλισμένη γυναίκα ή συνταξιούχο, και τα νόθα τέκνα της ώσπου να συμπληρώσουν το 18^ο έτος της ηλικίας τους). Όταν πρόκειται για τέκνα που συνεχίζουν τις σπουδές τους έχουν δικαίωμα για ιατρική περίθαλψη μέχρι τη συμπλήρωση του 24^ο έτους. Τα τέκνα που σπουδάζουν παίρνουν ιδιαίτερο βιβλιάριο ασθένειας. Εξάλλου, γονείς θεωρούνται και οι προερχόμενοι από νομιμοποίηση ή αναγνώριση ή υιοθεσία. Πρέπει να σημειωθεί ότι η παραπάνω ιατρική περίθαλψη παρέχεται στους ασφαλισμένους, εφόσον έχουν πραγματοποιήσει 50 τουλάχιστον ημέρες εργασίας είτε στο προηγούμενο από την ημέρα που αναγγέλλετε η ασθένεια ημερολογιακό έτος είτε στο τελευταίο δεκαπεντάμηνο πριν από την αναγγελία αυτή. Στην τελευταία περίπτωση, δε συνυπολογίζονται στις παραπάνω 50 ημέρες εργασίας όσες πραγματοποιήθηκαν στο τελευταίο ημερολογιακό τρίμηνο (άρθρο 31 § του ΑΝ 1846/511). Τρίτος μήνας εδώ θεωρείται εκείνος στον οποίο παρουσιάζεται η ασφαλιστική περίπτωση. Ιατρική περίθαλψη έχουν και οι συνταξιούχοι, καθώς και όσοι παίρνουν επίδομα αναπροσαρμογής. Εξαιρετικά, δίνεται ιατρική περίθαλψη σε όλο το διάστημα που διαρκεί η ασθένεια (και αν έπαψε η ισχύς του βιβλιαρίου του ασθένειας), εφόσον έχει αρχίσει ορισμένη θεραπεία (π.χ. νοσηλεία από άσθμα κ.λ.π.). Εξάλλου, σε περίπτωση δικαιολογημένης νοσηλείας του ασφαλισμένου σε κλινική που δεν έχει συμβληθεί με το ΙΚΑ, έχει υποχρέωση, αν έγινε εμπρόθεσμα αναγγελία της εισόδου, να αποδώσει τα νοσήλια που καταβλήθηκαν, όχι όμως σε ποσό ανώτερο της κρατικής διατίμησης που ισχύει κάθε φορά.

Κάτω από ορισμένες προϋποθέσεις, χορηγείται επίδομα ασθένειας και συνάμα μισθός από τον εργοδότη (στην αδυναμία παροχής εργασίας από σπουδαίο λόγο). Επίσης, στην περίπτωση εργατικού ατυχήματος (σωματικής ή διανοητικής βλάβης εξαιτίας της εργασίας ή από αφορμή την εργασία από βίαιο και αιφνίδιο συμβάν έπειτα από εξωτερική επίδραση) ή επαγγελματικής

ασθένειας (που εξομειώνεται με εργατικό ατύχημα) χορηγούνται παροχές, όπως και για εξωεργατικό ατύχημα. Ασθένεια θεωρείται και η παροδική (μερική) ανικανότητα για εργασία του ασφαλισμένου. Ειδικές διατάξεις εφαρμόζονται για την αναγγελία του ατυχήματος. Τις ενέργειες της υπηρεσίας του ΙΚΑ, για την υποχρέωση, των εργοδοτών να χορηγήσουν χρηματική ικανοποίηση και για τις συνέπειες εργατικού ατυχήματος που προκλήθηκε από δόλο του εργοδότη ή ενέργειες τρίτων.

Προϋπόθεση για την καταβολή επιδόματος ασθένειας είναι, να έχει διαρκέσει τρεις ημέρες ο χρόνος της τριήμερης αναμονής εφαρμόζεται κατά την πρώτη επιδότηση σε κάθε ημερολογιακό έτος ενώ για τις άλλες περιπτώσεις ασθένειας μέσα στο ίδιο ημερολογιακό έτος το επίδομα αρχίζει από την πρώτη ημέρα.

Τις κατηγορίες συνταξιούχων που έχουν ασφάλιση στο ΙΚΑ για τον κλάδο ασθένειας ορίζει το ΝΔ 4104/80 (άρθρο 2). Η ασφάλιση απαιτεί την καταβολή εισφοράς ειδική. Παραπέρα, σε ό,τι αφορά την υπαγωγή στην ασφάλιση του ΙΚΑ, για τους ραπτεργάτες που απασχολούνται σε περισσότερες από μια επιχειρήσεις έχει εφαρμογή ειδικά ο Ν. 3762/57 (άρθρο 6), για τους οδηγούς αυτοκινήτου ο Ν 984/79 (άρθρο 1), για τους μισθωτούς υπηρεσιών του Υπουργείου Γεωργίας (ΥΕΒ, ΤΟΕΒ, ΓΟΕΒ) ισχύει ειδική ρύθμιση, καθώς και για τους μισθωτούς μηχανικής καλλιέργειας, τους ιεροψάλτες τους υπαλλήλους εράνου-πρόνοιας Β. επαρχιών Ελλάδας, τους μαθητές ναυτικών σχολών, τους οικόσιτους υπηρέτες, το προσωπικό των μεικτών ομάδων μηχανοκινήτων (ΜΟΜΑ) κ.λ.π.

Εξαιρετικά, σε ορισμένες περιπτώσεις, οι ασφαλισμένοι υποχρεώνονται να συμμετέχουν μερικά στη δαπάνη της νοσηλείας τους. Η συμμετοχή για τις ιατρικές φροντίδες είναι 2 δραχμές, για τα φάρμακα 20% και για ακτινογραφίες, παρακλινικές εξετάσεις (σε μη συμβεβλημένο εργαστήριο κ.λ.π.), εξαρτάται από την περίπτωση. Πέρα από αυτό, οι κανονισμοί του ΙΚΑ προβλέπουν για νοσοκομειακή περίθαλψη, για έκτακτη περίθαλψη (επείγουσα), για νοσηλεία για ειδικές παθήσεις, για νοσηλεία σε βελτιωμένη θέση, για περίθαλψη στην αλλοδαπή, για σανατοριακή περίθαλψη και για πρόσθετη περίθαλψη (πλαστικά μοσχεύματα αγγείων, συσκευές εισπνοής, ηλεκτρισμού κ.λ.π.), καθώς και για οδοντικές «προσθέσεις» κ.λ.π.

Καταβάλλεται «εφάπαξ» χρηματικό βοήθημα για την αντιμετώπιση των εξόδων τοκετού (άρθρο 31 § 7 του ΑΝ 1846/51) και επίδομα μητρότητας (κυοφορίας και λοχείας) επί 42 ημέρες πριν από την πιθανή ημέρα του τοκετού και επί 42 ημέρες έπειτα από τον τοκετό (άρθρο 39 ΑΝ 1846/51). Παράλληλα έχει θεσπιστεί η διακοπή της εργασίας για θηλασμό. Εξάλλου, παρέχεται βοήθημα για έξοδα κηδείας (όχι μελών της οικογένειας του άμεσα ασφαλισμένου ή ασφαλισμένης ή συνταξιούχου). Τέλος, χορηγούνται υπό ορισμένες προϋποθέσεις δαπάνες μετακίνησης ασθενών (και ημερήσια αποζημίωση) και λουτροθεραπείας.

Β. Όταν οφείλονται παροχές από το ΙΚΑ για ανικανότητα προς εργασία ή θάνατο από ατύχημα εργατικό, ο οικείος εργοδότης απαλλάσσεται από την υποχρέωση να καταβάλει την προβλεπόμενη από το ειδικό νομοθέτημα (ΒΔ της 24-7-1920) αποζημίωση εξόδων νοσηλείας και κηδείας, εκτός αν αποδειχτεί δόλος. Προϋπόθεση της απαλλαγής είναι ότι η επιχείρηση λειτουργεί σε περιοχή όπου έχει επεκταθεί η ασφάλιση του ΙΚΑ. Όταν πρόκειται να χορηγηθεί σύνταξη λόγω αναπηρίας που οφείλεται σε εργατικό ατύχημα, δεν απαιτείται συμπλήρωση ορισμένου χρόνου ή ημερών εργασίας, αλλά αρκούν και λίγες ημέρες εργασίας. Για τον υπολογισμό της σύνταξης αυτής λαμβάνεται υπόψη το «τεκμαρτό» ημερομίσθιο της ασφαλιστικής κλάσης στην οποία ανήκε ο ασφαλισμένος κατά την ημέρα του ατυχήματος. Σχετικά με τα παραπάνω, αξ σημειωθεί ότι εργατικό ατύχημα αποτελεί και η εκδήλωση ή ανάπτυξη ή επιδείνωση ενός νοσήματος, που οφείλεται σε υπέρμετρη προσπάθεια ή σε εργασία κάτω από εξαιρετικά δυσμενείς συνθήκες. Σαν εργατικό ατύχημα, όμως, δεν μπορεί να χαρακτηριστεί μια πάθηση που δεν είναι από εκείνες που εκδηλώνονται οπωσδήποτε μετά από βίαιο περιστατικό ή από αφορμή της εργασίας.

Η σύνταξη αναπηρίας χορηγείται σε άντρες και γυναίκες αν έχουν πραγματοποιήσει στην ασφάλιση 1.500 τουλάχιστον ημέρες εργασίας (από τις οποίες 300 τουλάχιστο στα τελευταία 5 χρόνια) ή αν έχουν πραγματοποιήσει 4.050 ημέρες εργασίας, κ.λ.π. Κατά το άρθρο 28 § 2 του ΑΝ 1846/51, ανάπηρος θεωρείται ο ασφαλισμένος αν εξαιτίας πάθησης ή βλάβης ή εξασθένησης σωματικής ή πνευματικής, που έχει διάρκεια έξι μήνες τουλάχιστο, δεν μπορεί να κερδίζει με εργασία ανάλογη προς τις δυνάμεις, τη μόρφωση, τις δεξιότητες και τη συνηθισμένη επαγγελματική του απασχόληση,

περισσότερα από το 1/3 του ποσού που κερδίζει συνήθως στην ίδια περιφέρεια και στην ίδια επαγγελματική κατηγορία, άνθρωπος με την ίδια μόρφωση και σωματικά και διανοητικά υγής. Πρόκειται για αναπηρία 67%. Σε περίπτωση μειωμένης αναπηρίας (όχι πλήρους, δηλ. αναπηρίας κατά 67%, αλλά κατά $33\frac{1}{3}$ έως $66\frac{2}{3}$) το ΙΚΑ δίνει επίδομα αναπροσαρμογής (είδος προσωρινής σύνταξης αναπηρίας). Το επίδομα, που είναι ίσο με το ποσό της σύνταξης λόγω αναπηρίας καταβάλλεται για δυο χρόνια (άρθρο 28 του ΑΝ 1846). Για αναπηρία σε ποσοστό τουλάχιστον 50% και μέχρι 67% χορηγείται σύνταξη «μερικής αναπηρίας», που είναι ίση με τα 3/4 της πλήρους σύνταξης ή του επιδόματος αναπροσαρμογής.

Η έλλειψη ικανότητας για εργασία πρέπει να παρουσιαστεί στη διάρκεια της ασφαλιστικής σχέσης και όχι να προϋπήρχε. Εξαιρέση ισχύει σε περίπτωση ουσιώδους επιδείνωσης της υγείας μετά την ασφάλιση του εργαζομένου, που τον κάνει ανάπηρο σχετικά με την εργασία που γι' αυτήν ασφαλίστηκε. Για την εξακρίβωση της αναπηρίας έχουν οριστεί πρωτοβάθμια και δευτεροβάθμια υγειονομική επιτροπή. Οι αποφάσεις τους κατά κανόνα υπόκεινται στον έλεγχο του Συμβουλίου της Επικρατείας. Όσον αφορά τη βιοποριστική ικανότητα (την ασφαλιστική αναπηρία), την ικανότητα προσαρμογής, τη συνηθισμένη απασχόληση του ανάπηρου, δικαιοδοσία έχει το ασφαλιστικό διοικητικό όργανο που είναι αρμόδιο για την αναγνώριση του συνταξιοδοτικού δικαιώματος. Αν ο ασφαλισμένος πάθει ατύχημα και αργότερα, από άλλη αιτία, γίνει ανάικος για εργασία ολικά ή μερικά έχει δικαίωμα για σύνταξη ανάλογα με την αιτία που προέχει (το δικαστήριο σύμφωνα με την αρχή που αναφέρθηκε πιο πάνω δε δεσμεύεται από τη μαθηματική κατανομή των ποσοστών της αναπηρίας που έκαμε η υγειονομική επιτροπή για την προέχουσα αιτία). Για τον καθορισμό του συντάξιμου χρόνου αναπηρίας δεν υπολογίζονται οι ημέρες επιδότησης ανέργου, ασφαλισμένου στο ΙΚΑ. Αυτές λαμβάνονται υπόψη για την παροχή επιδόματος ασθένειας.

Ο ασφαλισμένος έχει δικαίωμα να λάβει την παροχή αναπηρίας όταν συμπληρώσει τον απαιτούμενο συνολικά αριθμό ημερών εργασίας με ένταση των προσπαθειών του μετά την αναπηρία, έστω και αν δεν μπορεί να συμπληρώσει τον αριθμό των ημερών που χρειάζονται για το χρόνο πριν από την αναπηρία (π.χ. τις 300ημέρες τελευταίας πενταετίας). Το δικαίωμα για

σύνταξη αναπηρίας λήγει από τη στιγμή που ο συνταξιούχος ανακτήσει τη βιοποριστική του ικανότητα με την επίδοσή του, μόνιμα και σταθερά στην ίδια ή σε άλλη εργασία. Η κρίση των οργάνων του ΙΚΑ για την ασφαλιστική αναπηρία γίνεται εν' όψει της υγειονομικής κατάστασης του ασφαλισμένου κατά το χρόνο της εξέτασης του, η διαδικασία όμως μπορεί να κινηθεί πάλι σε περίπτωση επιδείνωσης

γ. Ο τόπος στον οποίο απασχολείται ο μισθωτός και η επέκταση σ' αυτόν της ασφάλισης του ΙΚΑ για ασθένεια, αποτελεί κριτήριο για την ασφάλιση του για ανεργία (και όχι ο τόπος της κατοικίας του).

δ. Τις υποχρεώσεις των εργοδοτών προς επιδότηση των στρατευόμενων μισθωτών που παρέχουν εξαρτημένη εργασία και συνδέονται με σχέση εργασίας Ιδιωτικού Δικαίου με εκείνους (Ν 3514/28), έχει αναλάβει το ΙΚΑ (άρθρο 2 του Ν 2054/52).

ε. Για το δικαίωμα σύνταξης λόγω γήρατος προϋπόθεση είναι ο ασφαλισμένος να μην κερδίζει από οποιαδήποτε εργασία περισσότερο από το ήμισυ των απολαβών στην ίδια περιφέρεια και επαγγελματική κατηγορία, που έχει υγιής άνθρωπος σωματικά και πνευματικά. Εξάλλου, οι μέρες επιδότησης ανέργου ασφαλισμένου στο ΙΚΑ, δεν υπολογίζονται σαν ημέρες εργασίας για να απαιτηθεί δικαίωμα σύνταξης γήρατος. Το δικαίωμα αυτό παραγράφεται σε πέντε χρόνια, κατά το άρθρο 250 του ΑΚ.

Όρος για την παροχή σύνταξης γήρατος είναι η συμπλήρωση ορισμένου ορίου ηλικίας και η πραγματοποίηση αριθμού ημερών εργασίας, που διαφέρει ανάλογα με την κατηγορία στην οποία ανήκει ο ασφαλισμένος. Η καταβολή της σύνταξης αυτής αρχίζει από την ημέρα της υποβολής της σχετικής αίτησης. Όριο ηλικίας είναι για τους άντρες το 65^ο έτος και για τις γυναίκες το 60^ο κατά το άρθρο 28 του ΑΝ 1846/51 και του ΝΔ 4194/60 (Μετά τις τροποποιήσεις στο Οικογενειακό Δίκαιο – 1983 – είναι πιθανό να θεσπιστεί το ίδιο όριο ηλικίας και για τις γυναίκες). Είναι, όμως, δυνατό να δοθεί και μειωμένη σύνταξη (όταν συμπληρώσουν οι άντρες το 60^ο έτος και οι γυναίκες το 55^ο). Οι ασφαλισμένοι που εργάζονται σε βαριά και ανθυγιεινά επαγγέλματα αρκεί να έχουν συμπληρώσει για πλήρη σύνταξη το 60^ο έτος οι άντρες και το 55^ο οι γυναίκες

στ. Χορηγείται στο μισθωτό και επίδομα ανεργίας. Αν, όμως, δεν έχει γίνει πλήρης επικόλληση των ενσήμων στο ασφαλιστικό βιβλιάριο και ο

ασφαλισμένος πήρε, για το λόγο αυτόν, επίδομα ανεργίας μικρότερο απ' ό,τι είχε δικαίωμα, δεν υπάρχει απαίτηση για τη διαφορά.

Α) Ειδικές περιπτώσεις. Κατά τη σύμβαση που καταρτίστηκε μεταξύ Ελλάδας και Ομοσπονδιακής Δημοκρατίας της Γερμανίας (που κυρώθηκε με το ΝΔ 4529/62 περί κοινωνικής ασφάλισης), όταν δεν υπάρχουν οι προϋποθέσεις που ορίζονται από τις νομοθεσίες των δυο χωρών για τη θεμελίωση συνταξιοδοτικού δικαιώματος, τότε, από τη σύνταξη που προβλέπεται αν υπολογιστεί όλος ο χρόνος, καταβάλλεται στον ενδιαφερόμενο από τον οικείο φορέα τμήμα μόνο της σύνταξης αυτής. Το τμήμα αυτό αντιστοιχεί στην αναλογία που υπάρχει μεταξύ του χρόνου που διανύθηκε στον παραπάνω φορέα, προς το σύνολο του χρόνου που πραγματοποιήθηκε και στους δυο φορείς. Όταν, όμως συμπληρώνονται οι προϋποθέσεις συνταξιοδότησης (με συνυπολογισμό όλου του χρόνου που διανύθηκε) κατά τη νομοθεσία μόνο της Ελλάδας ή της Γερμανίας (του ενός φορέα), τότε ο οικείος φορέας καταβάλλει τμήμα της σύνταξης κατά την παραπάνω αναλογία και ο ασφαλισμένος περιορίζεται στη λήψη του τμήματος αυτού. Ο λόγος είναι ότι δεν αναγνωρίζεται κατά τη νομοθεσία του άλλου φορέα συνταξιοδοτικό δικαίωμα.

Για να γίνει δεκτή αίτηση αναγνώρισης προϋπηρεσίας ομογενή από την Τουρκία, πρέπει να βεβαιώνεται απέλαση ή εξαναγκασμός σε αναχώρηση από την Τουρκία. Η αίτηση αυτή υποβάλλεται μέσα σ' ένα έτος από την άφιξή του στην Ελλάδα. Η προθεσμία είναι ανατρεπτική και δε συγχωρείται υπέρβαση της, εκτός αν συντρέχει ανώτερη βία. Εξάλλου για την αναγνώριση σαν συντάξιμης της προϋπηρεσίας Αιγυπτιώτη, προϋπόθεση είναι ότι ήταν στην 1-1-1956. Έλληνας υπήκοος και όχι αλλογενής.

Ε) ΕΞΕΛΙΞΗ

Η Ασφαλιστική Νομοθεσία έχει υποστεί και πάλι σημαντικές μεταβολές, όπως λ.χ. αυτές που αναφέρονται στις συνέπειες από την απασχόληση των συνταξιούχων, στη σύνταξη λόγω 35ετίας, στα επιδόματα μητρότητας, στην

προσωποκράτηση των οφειλετών εργοδοτών, στην ασφάλιση των αγροτοεργατών, στη χορήγηση παροχών ασθένειας στους αλλοδαπούς, στην ασφάλιση νέων κατηγοριών μισθωτών, στην επιδότηση εργατικής εισφοράς κλάδου σύνταξης, στη μείωση των εργοδοτικών εισφορών κλάδου σύνταξης, στην ασφάλιση των νέων ανέργων, στη διαδοχική ασφάλιση στο Δημόσιο Τομέα, στη συνταξιοδότηση των βαρέων και ανθυγιεινών επαγγελματιών, στην προαιρετική ασφάλιση των μακροχρόνια ανέργων, στην επικουρική ασφάλιση (Τ.Ε.Α.Μ.) στην κατάργηση των ενσήμων και μισθολογίων, στο Μηχανογραφικό σύστημα ασφάλισης και καταβολής των εισφορών, στα πρόσθετα τέλη, την παραγραφή των εισφορών κ.λ.π.

Παράλληλα παραθέτονται αναλυτικοί πίνακες των ποσοστών εισφορών που ισχύουν σε ολόκληρη τη Χώρα, για όλες γενικά τις κατηγορίες επιχειρήσεων και ασφαλισμένων, καθώς επίσης και πίνακες υπολογισμού των συντάξεων. Η έκδοση συμπληρώνεται με πολλές υποσημειώσεις, με τις οποίες γίνεται συσχέτιση των διατάξεων της κειμένης νομοθεσίας και της οικείας δικαστηριακής νομολογίας, για να υπάρχουν σε ένα ενιαίο και περιληπτικό κείμενο τα βασικά στοιχεία της Κοινωνικής Ασφάλισης.

ΣΤ) ΕΚΣΥΓΧΡΟΝΙΣΜΟΣ ΤΩΝ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΩΝ ΤΟΥ ΙΚΑ – ΑΛΛΑΓΕΣ ΓΙΑ ΤΟΝ ΑΣΦΑΛΙΣΜΕΝΟ

Το ΙΚΑ, ο μεγαλύτερος ασφαλιστικός φορέας της χώρας, ανταποκρινόμενος στις σύγχρονες κοινωνικοοικονομικές συνθήκες, υλοποιεί ένα πρόγραμμα εκσυγχρονισμού της οργάνωσης και των διαδικασιών του υιοθετώντας τα επιτεύγματα της σύγχρονης τεχνολογίας, με στόχο την βέλτιστη εξυπηρέτηση του πολίτη.

Η ανάπτυξη του Ολοκληρωμένου Πληροφοριακού Συστήματος ΙΚΑ (ΟΠΣ-ΙΚΑ) αποτελεί τον κύριο άξονα της υλοποίησης του εκσυγχρονιστικού προγράμματος και καλύπτει το σύνολο των λειτουργιών και διαδικασιών του Ιδρύματος.

Δομικό στοιχείο του ΟΠΣ-ΙΚΑ είναι η Αναλυτική Περιοδική Δήλωση, ο νέος μηχανισμός δήλωσης ασφαλιστικών στοιχείων που καταργεί τα ένσημα από 1/1/2002.

Οι κυριότερες αλλαγές που επέρχονται στο σύστημα ασφάλισης του ΙΚΑ από 1/1/2002 και αφορούν τους ασφαλισμένους συνοπτικά αναφέρονται παρακάτω:

1) Απογραφή ασφαλισμένων και ασφαλιστική ταυτότητα

- Αρμόδιο Υποκατάστημα απογραφής, είναι το Υποκατάστημα ή Παράρτημα του ΙΚΑ στην ασφαλιστική περιοχή του οποίου ανήκει η διεύθυνση του τόπου κατοικίας του ασφαλισμένου.

Οι ασφαλισμένοι υποχρεούνται να γνωστοποιούν άμεσα στο Υποκατάστημα ή Παράρτημα του ΙΚΑ που απογράφηκαν την οποιαδήποτε μεταβολή των στοιχείων τους.

- Ασφαλιστική Ταυτότητα, αποτελεί η Βεβαίωση Απογραφής με την οποία αποδίδεται στον νέο ασφαλισμένο ο Αριθμός Μητρώου ΙΚΑ. Η Βεβαίωση Απογραφής αποστέλλεται στη διεύθυνση κατοικίας που δήλωσε ο ασφαλισμένος στην σχετική αίτησή του.

Οι ασφαλισμένοι που απογράφηκαν πριν την 4/2/2002, διατηρούν όλα τα μέχρι 31/12/2001 στοιχεία ασφάλισής τους, δηλαδή τα Δελτία Ασφαλιστικής Ταυτότητας και Εισφορών (ΔΑΤΕ), τα Ασφαλιστικά Βιβλιάρια Απασχολούμενου (ΑΒΑ), τα Ατομικά Δελτία Ασφάλισης (ΑΔΑ), τα Ατομικά Δελτία Εισφορών (ΑΔΕ), μέχρι να κληθούν να τα υποβάλλουν στις υπηρεσίες του ΙΚΑ για συνολική ανακεφαλαίωση, καταχώριση και ενημέρωση των μηχανογραφικών αρχείων του ΙΚΑ.

2) Ασφαλιστική τακτοποίηση

- Δήλωση στοιχείων ασφάλισης: Η δήλωση των στοιχείων ασφάλισης των εργαζομένων γίνεται μέσω των Αναλυτικών Περιοδικών Δηλώσεων (ΑΠΔ),

τις οποίες συντάσσει ο εργοδότης και υποβάλλει σε τακτές ημερομηνίες στα αρμόδια Υποκαταστήματα ή Παραρτήματα του ΙΚΑ.

Με τις ΑΠΔ δηλώνονται: ο χρόνος απασχόλησης κάθε ασφαλιζομένου, οι αποδοχές, οι κλάδοι ασφάλισης και το ύψος των ασφαλιστικών εισφορών.

- Καταβολή των εισφορών: Η καταβολή των εισφορών εξακολουθεί να γίνεται στα Υποκαταστήματα / Παραρτήματα του ΙΚΑ ή στα συμβεβλημένα με το ΙΚΑ χρηματοπιστωτικά Ιδρύματα με τη διαφορά ότι δεν χορηγούνται πλέον ένσημα.

3) Ατομικοί Λογαριασμοί Ασφαλισμένων – Ασφαλιστική ιστορία

Οι ατομικοί λογαριασμοί των ασφαλισμένων τηρούνται ηλεκτρονικά και ενημερώνονται, μετά την μηχανογραφική επεξεργασία των ΑΠΔ, με τις ημέρες εργασίας και τα λοιπά στοιχεία ασφάλισης που συνθέτουν την ασφαλιστική ιστορία (εργοδότης, κλάδοι ασφάλισης, αποδοχές κλπ).

4) Απεικόνιση της ασφάλισης

Η ασφαλιστική ιστορία που τηρείται ηλεκτρονικά απεικονίζεται στο «Απόσπασμα Ατομικού Λογαριασμού Ασφάλισης», το οποίο εκδίδεται κάθε ημερολογιακό εξάμηνο για κάθε ένα ασφαλισμένο.

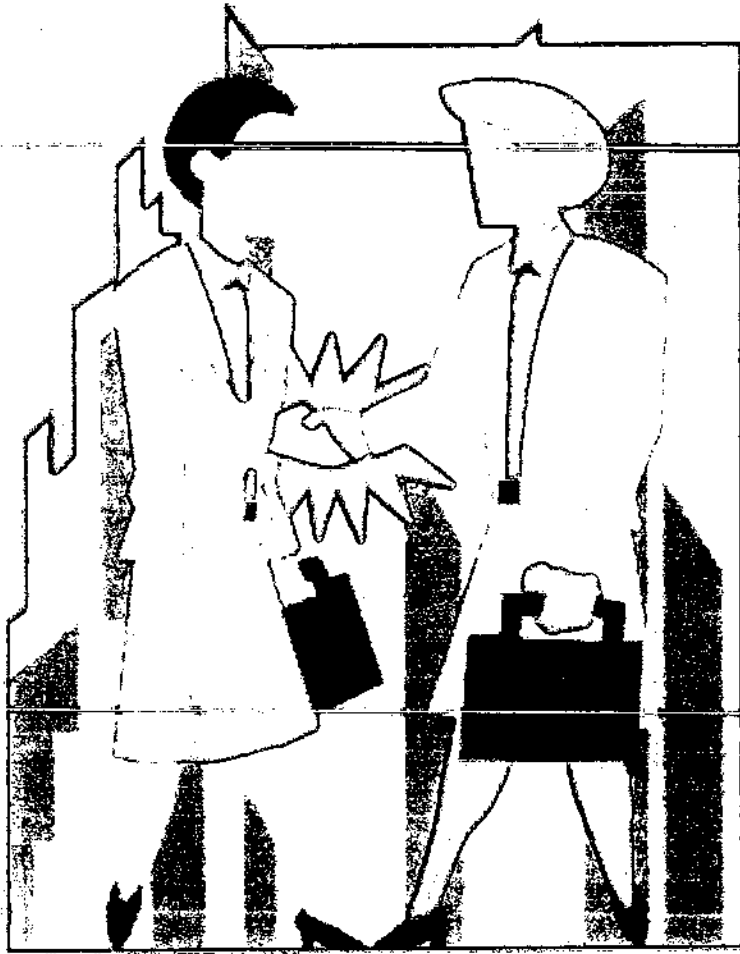
Ειδικά κατά τον πρώτο χρόνο εφαρμογής της ΑΠΔ το «Απόσπασμα Ατομικού Λογαριασμού Ασφάλισης», εκδίδεται κάθε ημερολογιακό τρίμηνο και αποστέλλεται ατομικά για κάθε ασφαλισμένο με μορφή προσωποποιημένης επιστολής (mailer) στον εργοδότη του, ο οποίος είναι υποχρεωμένος να του το παραδίδει.

Το «Απόσπασμα Ατομικού Λογαριασμού Ασφάλισης» θα αποστέλλεται στη διεύθυνση κατοικίας των ασφαλισμένων, όταν ενημερωθούν τα μηχανογραφικά αρχεία του ΙΚΑ με τις διευθύνσεις τους.

Το «Απόσπασμα Ατομικού Λογαριασμού Ασφάλισης» των οικοδόμων, αποστέλλεται εξ αρχής στη διεύθυνση κατοικίας τους.

5) Ασφαλιστική ικανότητα

Τον Σεπτέμβρη και τον Δεκέμβρη κάθε έτους αποστέλλεται στους ασφαλισμένους, που έχουν συμπληρώσει τις προϋποθέσεις για την ανανέωση του βιβλιαρίου υγείας τους, «αυτοκόλλητη ετικέτα ασφαλιστικής ικανότητας» με την, ίδια διαδικασία που αποστέλλεται και το «Απόσπασμα Ατομικού Λογαριασμού Ασφάλισης».

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2^ο

ΙΔΡΥΜΑ ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΑΣΦΑΛΙΣΕΩΝ Ι.Κ.Α

ΙΔΡΥΜΑ ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΑΣΦΑΛΙΣΕΩΝ (Ι.Κ.Α.)

1) Γενικές Αρχές

Εισαγωγή

Το Ίδρυμα Κοινωνικών Ασφαλίσεων με τη συνεχή και αλματώδη εξέλιξη του έχει καταστεί ο κυριότερος Ασφαλιστικός Οργανισμός της Χώρας, γιατί σ' αυτόν υπάγεται το μεγαλύτερο μέρος από τα πρόσωπα που παρέχουν εξαρτημένη εργασία. Έτσι, με την προστασία του σήμερα καλύπτει το μισό σχεδόν του πληθυσμού, εξαιρούμενοι μόνο οι μισθωτοί που ασφαίζονται σε άλλα Ασφαλιστικά Ταμεία.

Η προστασία την οποία παρέχει το Ίδρυμα στους ασφαλισμένους ποικίλλει, αλλά γενικά καλύπτει τους εξής τομείς: α) Ιατρικής περίθαλψης, δηλαδή, παροχή υγειονομικών φροντίδων, φαρμάκων, περίθαλψη σε Νοσοκομεία, Σανατόρια, Ίδρύματα, χορήγηση προσθέτων ειδών περίθαλψης κ.λ.π., β) Χρηματικών παροχών, δηλαδή χορήγηση συντάξεων, επιδομάτων ασθένειας, ατυχήματος, μητρότητας, χρηματικά βοηθήματα τοκετού, έξοδα κηδείας κ.λ.π., και γ) Προληπτικής δράσης και Ιατρικής για την καταπολέμηση των σωματικών κινδύνων, που προσβάλλουν την εργατική ικανότητα των ασφαλισμένων και των μελών της οικογένειάς τους.

Το ΙΚΑ ιδρύθηκε με το Ν. 6298/34 και άρχισε να λειτουργεί από το 1937, δηλαδή αφότου ουσιαστικά άρχισε να λειτουργεί στη Χώρα μας η υποχρεωτική Κοινωνική Ασφάλιση. Αποτελεί Ν.Π.Δ.Δ. το οποίο εδρεύει στην Αθήνα και εποπτεύεται από το Υπουργείο Εργασίας – Κοινωνικών Ασφαλίσεων.

Το ΙΚΑ εκπροσωπείται δικαστικώς και εξωδίκως από τον Διοικητή αυτού. Επομένως, για να είναι έγκυρη η επίδοση κάθε δικόγραφου εισαγωγικού δίκης για το ΙΚΑ, πρέπει να γίνει μόνο στον Διοικητή αυτού ή στη Νομική Υπηρεσία του Ίδρύματος. Θεωρείται όμως νόμιμη η δικαστική εκπροσώπηση του Ίδρύματος από τους Διευθυντές των Υποκαταστημάτων του, ύστερα από εκχώρηση με γενικές ή ειδικές αποφάσεις του Διοικητή της εξουσίας που κατά το νόμο ανήκει σ' αυτόν.

Σύμφωνα με ρητή διάταξη του νόμου, το ΙΚΑ εξομοιώνεται με το Δημόσιο ως προς τα δικαστικά και δικονομικά προνόμια, δεν διατάσσεται κατ' αυτού προσωρινή εκτέλεση και αναστέλλεται η δικαστική εκτέλεση κάθε τελεσίδικης απόφασης κατ' αυτού, τόσο κατά την προθεσμία άσκησης αίτησης αναίρεσης, όσο και από την άσκησης της. Εξαιρούνται όμως οι δικαστικές αποφάσεις που αναφέρονται στη χορήγηση των ασφαλιστικών παροχών, την υπαγωγή στην ασφάλιση και τη διάρκεια της ασφαλιστικής σχέσης.

Τέλος το ΙΚΑ απαλλάσσεται από κάθε Δημόσιο, Δημοτικό, Κοινοτικό ή Λιμενικό φόρο άμεσο ή έμμεσο.

2) Έννοια ασφάλισης

Η κοινωνική ασφάλιση αποβλέπει στην προστασία γενικά των εργαζομένων (αδιάφορα αν πρόκειται για υπαλλήλους, εργατοτεχνίτες, μαθητευόμενους), καθώς και των μελών της οικογένειάς τους, όταν δεν είναι σε θέση να αντιμετωπίσουν τις απαραίτητες οικονομικές ανάγκες της ζωής, ιδιαίτερα δε όταν καταστούν ανίκανοι προς εργασία λόγω ασθένειας, ή ατυχήματος, ή αναπηρίας, ή συνεπεία ηλικίας κ.λ.π. Είναι ζωτική ανάγκη για κάθε άνθρωπο να έχει ένα συμπαραστάτη σε όλα τα στάδια της ζωής του. Χρειάζεται επίσης βοήθεια για να αντιμετωπίσει έκτακτες δαπάνες, που προκαλούνται συνήθως από απρόβλεπτα γεγονότα, όπως είναι ο θάνατος, η ασθένεια, το ατύχημα κ.λ.π.

Είναι γνωστό ότι ιδιωτική αποταμίευση για την αντιμετώπιση των κινδύνων από την εργασία και τη ζωή γενικά, ελάχιστοι από τους εργαζόμενους μπορούν να πραγματοποιήσουν. Έρχεται όμως το ΙΚΑ και δίνει τη βεβαιότητα στα προστατευόμενα απ' αυτό πρόσωπα (ασφαλισμένους), ότι δεν θα εγκαταλειφθούν όταν δεν μπορούν να εργαστούν, τα δε απρόβλεπτα γεγονότα που τυχόν θα τα πλήξουν δεν θα τα βρουν απροστάτευτα ή απροετοίμαστα και δεν θα τα αφανίσουν.

Άλλωστε, με την κοινωνική ασφάλιση προστατεύονται παράλληλα και οι εργοδότες, οι οποίοι έτσι απαλλάσσονται από την υποχρέωση που απορρέει από το κοινό δίκαιο, για περίθαλψη και αποζημίωση των μισθωτών

που εργάζονται στην επιχείρησή τους, όταν ασθενήσουν, υποστούν ατύχημα κ.λ.π., αποφεύγοντας επομένως σημαντική χρηματική δαπάνη.

3) Ασφάλιση και ασφαλιστική προστασία

Το Ίδρυμα Κοινωνικών Ασφαλίσεων καλύπτει:

- α. Τους εργαζόμενους που παρέχουν εξαρτημένη εργασία ανεξάρτητα από την ιδιότητα του εργοδότη (ιδιωτικός Τομέας – Δημόσιος Τομέας, Ν.Π.Δ.Δ. ή Δημόσιο – Κοινωνικός Τομέας) και εφόσον για την εργασία τους αυτή δεν υπάγονται στην ασφάλιση κάποιου άλλου Φορέα Κύριας Ασφάλισης.
- β. Τους εργαζόμενους που παρέχουν εξαρτημένη εργασία στο εξωτερικό για λογαριασμό εργοδότη που εδρεύει στην Ελλάδα με την προϋπόθεση η χώρα που εργάζονται να μην έχει με την Ελλάδα διμερή σύμβαση ή να μην ανήκει στην Ευρωπαϊκή Ένωση.
- γ. Τους εργαζόμενους που παρέχουν την προσωπική τους εργασία με σύμβαση μίσθωσης έργου κατά κύριο ή συγκύριο επάγγελμα και εφόσον για την εργασία τους αυτή δεν υπάγονται στην ασφάλιση κάποιου άλλου Φορέα Κύριας Ασφάλισης.
- δ. Τα μέλη οικογένειας.
- ε. Τους Αλλοδαπούς.

Επίσης καλύπτονται διάφορες κατηγορίες προσώπων που παρέχουν την εργασία τους σε μη σταθερό εργοδότη και οι αυτοτελώς απασχολούμενοι που στερούνται επαγγελματικής στέγης (φορτοεκφορτωτές, στιλβωτές υποδημάτων, πωλητές Λαϊκού Λαχείου, εφημεριδοπώλες, εκδοροσφαγείς, νεκροπομποί, αποκλειστικές νοσοκόμες, πλανόδιοι και υπαίθριοι μικροπωλητές, κατ' οίκον απασχολούμενοι κλπ.).

4) Η ασφάλιση είναι υποχρεωτική και όχι προαιρετική

Αυτό σημαίνει ότι η ασφάλιση δεν εξαρτάται από την θέληση του εργαζόμενου ή του εργοδότη και αρχίζει από την πρώτη μέρα εργασίας.

Με την ασφάλισή του ο εργαζόμενος γίνεται δικαιούχος πολλών παροχών τόσο από το Ι.Κ.Α. όσο και από άλλους Οργανισμούς.

Δικαιώματα Παροχών

Από το Ι.Κ.Α.

- Σύνταξη
- Παροχές
- Ιατροφαρμακευτική περίθαλψη
- Νοσοκομειακή περίθαλψη
- Επίδομα ασθενείας ατυχήματος, μητρότητας κ.λ.π.

Από τον Ο.Α.Ε.Δ.

- Επίδομα ανεργίας
- Επίδομα στράτευσης
- Οικογενειακά επιδόματα

Από τον Ο.Ε.Κ.

(Οργαν. Εργατικής Κατοικίας)

- Στεγαστικά δάνεια
ή έτοιμη κατοικία

Από την Εργατ. Εστία

- Επίδομα γάμου
- Κοινωνικός Τουρισμός
- Ψυχαγωγία

5) Εισφορές

Το Ι.Κ.Α. είναι Κοινωνικός Ασφαλιστικός Οργανισμός που εισπράττει εισφορές για να δίνει παροχές.

• Πώς καταβάλλονται οι εισφορές:

Στις ασφαλιστικές εισφορές συμμετέχουν ο εργαζόμενος και ο εργοδότης (Εργατική και Εργοδοτική εισφορά).

Έτσι έχουμε την εργατική και εργοδοτική εισφορά.

Τις ασφαλιστικές εισφορές (εργοδότη και ασφαλισμένου) είναι υποχρεωμένος να τις καταβάλλει στο Ι.Κ.Α. ο εργοδότης μέσα στην προθεσμία που προβλέπεται από το νόμο.

- **Εργατική Εισφορά:**

Το ποσό της εργατικής εισφοράς είναι ποσοστό επί των ακαθαρίστων αποδοχών του απασχολούμενου. Το ποσό αυτό το παρακρατεί ο εργοδότης από τον εργαζόμενο κατά την πληρωμή των αποδοχών του ή το αργότερο μέσα σε δύο μήνες από αυτήν.

Υπάρχουν και άλλα είδη εισφορών όπως:

- Επιδότηση Εργατικής Εισφοράς.
- Εργοδοτική εισφορά:
- Οι συνταξιούχοι του Ι.Κ.Α.

6) Διαδικασία ασφάλισης

- **Απογραφή ασφαλισμένου**

Κάθε πρόσωπο που ανασλαμβάνει για πρώτη φορά εργασία ασφαλιστέα στο ΙΚΑ υποχρεούται να εγγραφεί στο Μητρώο Ασφαλισμένων, προκειμένου να του αποδοθεί ένας μοναδικός Αριθμός Μητρώου Ασφαλισμένου.

Για την απογραφή του ο ασφαλισμένος προσέρχεται στο Υποκατάστημα ή Παράρτημα ΙΚΑ του τόπου κατοικίας του, συμπληρώνει το έντυπο «Αίτηση Απογραφής Άμεσα Ασφαλισμένου» και το υποβάλλει μαζί με τα σχετικά ανά περίπτωση δικαιολογητικά (αστυνομική ταυτότητα ή διαβατήριο ή πιστοποιητικό γεννήσεως και επίσημο έγγραφο από το οποίο να προκύπτει ο αριθμός Φορολογικού Μητρώου π.χ. αντίγραφο Φορολογικής Δήλωσης).

Μετά την μηχανογραφική επεξεργασία του παραπάνω εντύπου αποδίδεται ο Αριθμός Μητρώου στον ασφαλισμένο και αποστέλλεται στη διεύθυνση κατοικίας του Βεβαίωση Απογραφής, η οποία αποτελεί την Ασφαλιστική του ταυτότητα, για όσους απογράφηκαν μετά την 4/2/2002, όπως ακριβώς αποτελεί το Δελτίο Ασφαλιστικής Ταυτότητας και Εισφορών (DATE) για τους ασφαλισμένους που απογράφηκαν μέχρι και την 1/2/2002.

- **Ασφαλιστική τακτοποίηση**

Κάθε εργοδότης που απασχολεί πρόσωπα που υπάγονται στην ασφάλιση του ΙΚΑ ή στην ασφάλιση των φορέων ή των κλάδων και λογαριασμών των οργανισμών κοινωνικής πολιτικής τις εισφορές των οποίων εισπράττει ή συνεισπράττει το ΙΚΑ, υποχρεούται, για απασχόληση από 1/1/2002 να τηρεί, υποβάλλει και διαφυλάσσει Αναλυτική Περιοδική Δήλωση.

Η ασφαλιστική τακτοποίηση κάθε ασφαλισμένου ολοκληρώνεται με τη δήλωση των στοιχείων ασφάλισης μέσω των Αναλυτικών Περιοδικών Δηλώσεων και την αντίστοιχη καταβολή των εισφορών.

Δήλωση στοιχείων ασφάλισης: Η δήλωση των στοιχείων ασφάλισης των εργαζομένων γίνεται μέσω των Αναλυτικών Περιοδικών Δηλώσεων (ΑΠΔ), τις οποίες συντάσσει ο εργοδότης και θα υποβάλλει σε τακτές ημερομηνίες στα αρμόδια Υποκαταστήματα ή Παραρτήματα του ΙΚΑ.

Με τις ΑΠΔ δηλώνονται: ο χρόνος απασχόλησης κάθε ασφαλιζομένου, οι αποδοχές, οι κλάδοι ασφάλισης και το ύψος των ασφαλιστικών εισφορών.

Καταβολή των εισφορών: Η καταβολή των εισφορών γίνεται στα Υποκαταστήματα / Παραρτήματα του ΙΚΑ ή στις συμβεβλημένες με το ΙΚΑ Τράπεζες.

- **Ατομικοί Λογαριασμοί Ασφαλισμένων – Ασφαλιστική ιστορία**

Από 1/1/2002 οι Ατομικοί Λογαριασμοί των Ασφαλισμένων τηρούνται ηλεκτρονικά και ενημερώνεται μετά την μηχανογραφική επεξεργασία των Αναλυτικών Περιοδικών Δηλώσεων με τις ημέρες εργασίας και τα λοιπά στοιχεία ασφάλισης που συνθέτουν την ασφαλιστική ιστορία (εργοδότης, κλάδοι ασφάλισης, αποδοχές κλπ.).

- **Απεικόνιση της ασφάλισης**

Η ασφαλιστική ιστορία που τηρείται ηλεκτρονικά απεικονίζεται στο «Απόσπασμα Ατομικού Λογαριασμού Ασφάλισης», που εκδίδεται κάθε ημερολογιακό εξάμηνο για κάθε ένα εξ' εργασίας ασφαλισμένο.

Το «Απόσπασμα Ατομικού Λογαριασμού Ασφάλισης», περιέχει:

- Τα ατομικά στοιχεία του ασφαλισμένου (Αριθμό Μητρώου, επώνυμο, όνομα, όνομα πατρός, ασφαλισμένος πριν ή μετά την 1/1/1993 δηλ. «νέος» ή «Παλιός» ασφαλισμένος κλπ.).
- Τα στοιχεία του εργοδότη του ή των εργοδοτών του.
- Την ειδικότητα με την οποία απασχολήθηκε.
- Τον τύπο και το ύψος των αποδοχών του.
- Τον κωδικό του πακέτου καλύψεων του.

Κάθε «Πακέτο καλύψεων» αντιστοιχεί σ' ένα ποσοστό εισφορών των κλάδων του ΙΚΑ, ΙΚΑ-TEAM, ΙΚΑ-ΕΤΕΑΜ, και των κλάδων ή Λογαριασμών των οργανισμών κοινωνικής πολιτικής τις εισφορές των οποίων εισπράττει ή συνεισπράττει το ΙΚΑ (ΟΑΕΔ, ΟΕΚ, ΕΕ). Σε κάθε ασφαλισμένο αντιστοιχεί ένα πακέτο καλύψεων ανάλογα με την ειδικότητά του και τη δραστηριότητα του εργοδότη.

Π.χ. ΚΩΔΙΚΟΣ: 101 (ΜΙΚΤΑ ΙΚΑ TEAM)
ΚΩΔΙΚΟΣ: 102 (ΜΙΚΤΑ TEAM + Ε.Κ.)
ΚΩΔΙΚΟΣ: 105 (ΒΑΡΕΑ- TEAM)

- Το σύνολο εισφορών.
- Τις ημέρες ασφάλισης.
- Τις ημέρες προσαύξησης και τις ημέρες αδείας (για οικοδόμους).
- Τις ακυρώσεις ή μετατροπές ασφάλισης, καθώς και τις ημέρες ασφάλισης που περιλήφθηκαν σε Πράξεις Επιβολής Εισφορών.

Ειδικά κατά τον πρώτο χρόνο εφαρμογής της ΑΠΔ το «Απόσπασμα Ατομικού Λογαριασμού Ασφάλισης», εκδίδεται κάθε ημερολογιακό τρίμηνο και αποστέλλεται ατομικά για κάθε ασφαλισμένο με μορφή προσωποποιημένης επιστολής (maillet) στον εργοδότη του, ο οποίος είναι υποχρεωμένος να του το παραδίδει.

Το «Απόσπασμα Ατομικού Λογαριασμού Ασφάλισης» θα αποστέλλεται στη διεύθυνση κατοικίας των ασφαλισμένων όταν ενημερωθούν τα μηχανογραφικά αρχεία του ΙΚΑ με τις διευθύνσεις τους.

Το «Απόσπασμα Ατομικού Λογαριασμού Ασφάλισης» των οικοδόμων αποστέλλεται εξ αρχής στη διεύθυνση κατοικίας τους.

Σε περιπτώσεις οικοδόμων που η διεύθυνση κατοικίας μπορεί να μην είναι ορθή ή να έχει αλλάξει, τα Απόσπασμα Ατομικού Λογαριασμού Ασφάλισης που δεν παρελήφθησαν επιστρέφουν στα αρμόδια Υποκαταστήματα ΙΚΑ και παραδίδονται στους οικοδόμους μαζί με το ενημερωτικό σημείωμα του ΕΛΔΕΟ.

Επιπλέον για τους εργατοτεχνίτες οικοδόμους εκτός του «Αποσπάσματος Ατομικού Λογαριασμού Ασφάλισης» ο εργοδότης υποχρεούται να συμπληρώνει το βιβλιάριο «Αποδεικτικού Απασχόλησης» στο οποίο αναγράφονται τα στοιχεία του εργοδότη, του ασφαλισμένου, του έργου, του χρόνου απασχόλησης και της αμοιβής.

Το «Αποδεικτικό Απασχόλησης» χορηγείται από το Υποκατάστημα ΙΚΑ της κατοικίας των οικοδόμων και για την έκδοσή του προσκομίζεται η αστυνομική ταυτότητα, το Βιβλιάριο Εντολών Ασφάλισης ή άλλο στοιχείο από το οποίο προκύπτει η απασχόληση σε οικοδομοτεχνικές εργασίες.

Σημείωση:

Οι ασφαλισμένοι που απογράφηκαν πριν την 4/2/2002, διατηρούν όλα τα μέχρι 31/12/2001 στοιχεία ασφάλισής τους, δηλαδή τα Δελτία Ασφαλιστικής Ταυτότητας και Εισφορών (ΔΑΤΕ), τα Ασφαλιστικά Βιβλιάρια Απασχολούμενου (ΑΒΑ), τα Ατομικά Δελτία Ασφάλισης (ΑΔΑ), τα Ατομικά Δελτία Εισφορών (ΑΔΕ), μέχρι να κληθούν να τα υποβάλλουν στις υπηρεσίες του ΙΚΑ για συνολική ανακεφαλαίωση, καταχώριση και ενημέρωση των μηχανογραφικών αρχείων του ΙΚΑ.

• Βεβαίωση εργοδότη

Η «Βεβαίωση εργοδότη» είναι έντυπο το οποίο συμπληρώνεται από τον εργοδότη με τα στοιχεία της Αναλυτικής περιοδικής Δήλωσης και χορηγείται στον ασφαλισμένο που για να θεμελιώσει δικαίωμα παροχών από το ΙΚΑ ή τους οργανισμούς κοινωνικής πολιτικής (ΟΑΕΔ, Ε.Ε., ΟΕΚ) απαιτείται η προσκόμιση στοιχείων ασφάλισης μισθολογικών περιόδων για τις οποίες δεν έχει εκδοθεί το «Απόσπασμα Ατομικού Λογαριασμού Ασφάλισης».

- **Ενημερωτικό σημείωμα για τον ΕΛΔΕΟ**

Για τους απασχολούμενους σε οικοδομοτεχνικές εργασίες εκτός του Αποσπάσματος Ατομικού Λογαριασμού Ασφάλισης εκδίδεται κάθε ημερολογιακό τετράμηνο (Ιανουαρίου – Απριλίου, Μαΐου – Αυγούστου, Σεπτεμβρίου – Δεκεμβρίου) Ενημερωτικό Σημείωμα για τον Ειδικό Λογαριασμό Δώρου εργατοτεχνιτών οικοδόμων (ΕΛΔΕΟ).

Το παραπάνω ενημερωτικό σημείωμα για τον ΕΛΔΕΟ περιλαμβάνει τα έργα στα οποία απασχολήθηκαν τις αντίστοιχες αποδοχές, τις ημέρες ασφάλισης, τις εισφορές, το δικαιούμενο ποσό, το προηγούμενο οφειλόμενο ποσό, το ποσό προς πληρωμή, τις κρατήσεις και το τελικό πληρωτέο ποσό και αποστέλλεται στο Υποκατάστημα / Παράρτημα ΙΚΑ της κατοικίας των οικοδόμων απ' όπου θα παραλαμβάνεται κατά τις ημέρες πληρωμής του αδειοδώρου.

7) Ασφαλιστική ικανότητα – Βιβλιάριο Υγείας (Ατομικό ή Οικογενειακό)

Το ατομικό βιβλιάριο υγείας είναι η ασφαλιστική ταυτότητα για παροχές σε είδος και σε χρήμα του άμεσα ασφαλισμένου. Το οικογενειακό βιβλιάριο εκδίδεται για τα μέλη της οικογένειάς του.

- **Ατομικό:**

Για την έκδοση του ατομικού βιβλιαρίου απαιτείται η πραγματοποίηση 50 τουλάχιστον ημερών ασφάλισης μέσα στον προηγούμενο χρόνο ή στο τελευταίο 15μηνο. Όταν ο υπολογισμός γίνεται με το 15μηνο δεν λογαριάζονται οι τρεις τελευταίοι μήνες.

Δικαιούνται ατομικό βιβλιάριο οι άμεσα ασφαλισμένοι, οι συνταξιούχοι γήρατος και αναπηρίας του Ι.Κ.Α. και οι ασφαλισμένοι άλλων ασφαλιστικών ταμείων που καλύπτονται από το Ι.Κ.Α. για παροχές σε είδος.

- **Οικογενειακό:**

Εκδίδεται στον άμεσα ασφαλισμένο για τα μέλη της οικογένειάς του εφόσον δεν εργάζονται. Επίσης εκδίδεται στους συνταξιούχους, λόγω θανάτου

του άμεσα ασφαλισμένου και των άλλων Ταμείων που ασφαίζονται στον κλάδο ασθευίας του Ι.Κ.Α.

8) Υποχρεώσεις Ασφαλισμένου

Οι ασφαλισμένοι προκειμένου να εξασφαλίσουν την ορθή και ομαλή ασφάλισή τους στο ΙΚΑ, πρέπει να φροντίζουν για τα ακόλουθα:

- Να απογράφονται στο αρμόδιο Υποκατάστημα ή Παράρτημα ΙΚΑ του τόπου κατοικίας τους όταν αναλαμβάνουν για πρώτη φορά εργασία ασφαλιστέα στο ΙΚΑ.
- Να γνωστοποιούν άμεσα την οποιαδήποτε μεταβολή στα στοιχεία απογραφής τους στο Υποκατάστημα ή Παράρτημα ΙΚΑ του τόπου κατοικίας τους.
- Να παραδίδουν στον εργοδότη το αντίγραφο της Βεβαίωσης απογραφής, όσοι απογράφονται στο ΙΚΑ για πρώτη φορά μετά την 4/2/2002.
- Να γνωστοποιούν τα πλήρη στοιχεία ασφάλισής τους άμέσως με την πρόσληψή τους και πριν την ανάληψη εργασίας στον εργοδότη τους με την προσκόμιση, είτε του Αποσπάσματος Ατομικού Λογαριασμού Ασφάλισης, είτε του Δελτίου Ασφαλιστικής Ταυτότητας και Εισφορών (ΔΑΤΕ), είτε του Ασφαλιστικού Βιβλιαρίου Απασχολούμενου (ΑΒΑ), είτε του Ατομικού Δελτίου Ασφάλισης (ΑΔΑ), είτε του Ατομικού Δελτίου Εισφορών (ΑΔΕ), όσοι απογράφηκαν στο ΙΚΑ μέχρι και την 1/2/2002.
- Να ελέγχουν το «Απόσπασμα Ατομικού Λογαριασμού» για την ορθότητα της ασφάλισής τους. Ειδικότερα να ελέγχουν αν ο εργοδότης δηλώνει στοιχεία ασφάλισης:
  - ✓ για το σύνολο των καταβαλλομένων αποδοχών.
  - ✓ για την ειδικότητα απασχόλησης.
  - ✓ για όλες τις ημέρες εργασίας.
  - ✓ τις υπερωρίες.
  - ✓ τα Δώρα Εορτών, την Άδεια και το επίδομα αδείας.

Οι ασφαλισμένοι πρέπει να γνωρίζουν ότι όταν ασφαίζονται για το μισθό και τα ημερομίσθια που δικαιούνται θα παίρνουν και τις ανάλογες παροχές.

Μεγαλύτερος μισθός και περισσότερα ημερομίσθια σημαίνει περισσότερες και μεγαλύτερες παροχές.

- Να γνωστοποιούν γραπτά στο ΙΚΑ εντός 12 μηνών από την αποχώρησή τους ή την απόλυσή τους από την εργασία τις ημέρες εργασίας που πραγματοποίησαν και για τις οποίες δεν ασφαλίστηκαν καθώς και κάθε διαφορά των πραγματικών στοιχείων απασχόλησης και των στοιχείων που δηλώθηκαν από τον εργοδότη.
- Να διατηρούν όλα τα μέχρι 31/12/2001 στοιχεία ασφάλισής τους, δηλαδή τα (ΔΑΤΕ, ΑΒΑ, ΑΔΑ, ΑΔΕ), μέχρι να κληθούν να τα υποβάλλουν στις υπηρεσίες του ΙΚΑ για συνολική ανακεφαλαίωση, καταχώριση και ενημέρωση των μηχανογραφικών αρχείων του ΙΚΑ.

A) ΠΑΡΟΧΕΣ ΣΕ ΕΙΔΟΣ

1) Ιατρική Περίθαλψη

Οι ασφαλισμένοι και τα μέλη της οικογενείας τους, δικαιούχοι περίθαλψης έχουν δικαίωμα:

- Να επισκέπτονται τους γιατρούς του ΙΚΑ:
  - Στα ιατρεία του ΙΚΑ, στις περιοχές που υπάρχουν οργανωμένοι Υγειονομικοί Σχηματισμοί
  - Στα ιδιωτικά τους ιατρεία, όταν δεν υπάρχουν Υγειονομικοί Σχηματισμοί και οι γιατροί δέχονται στα ιδιωτικά τους ιατρεία.
- Να επισκέπτονται τον οικογενειακό γιατρό όπου ισχύει ο θεσμός.
- Να επισκέπτονται τον αγροτικό γιατρό στις αγροτικές περιοχές.
- Να καλούν γιατρό του ΙΚΑ στο σπίτι σε περιπτώσεις ανάγκης.
- Να επισκέπτονται τα Κέντρα Υγείας.
- Να κάνουν γενικές και ειδικές εξετάσεις ύστερα από εντολή γιατρού του ΙΚΑ, όπως και ειδικές θεραπείες, όπως φυσικοθεραπεία κ.λ.π.
- Να καλούν τις Πρώτες Βοήθειες (100-ΕΚΑΒ) στις περιπτώσεις ανάγκης.
- Να συμμετέχουν στην Προληπτική Ιατρική.

- Να ζητούν την απόδοση της δαπάνης σύμφωνα με την κρατική διατίμηση για την αμοιβή που κατέβαλαν σε ιδιώτη γιατρό για επίσκεψη και για φάρμακα που χορηγήθηκαν σε περιπτώσεις έκτακτης και επείγουσας ασθένειας.
1. Όταν το παραπεμπτικό το δίνει ο γιατρός του ΙΚΑ για την πραγματοποίηση των παρακλινικών εξετάσεων, η προθεσμία υποβολής της αίτησης είναι 6μηνη, η οποία υπολογίζεται από την ημερομηνία εκτελέσεως των παρακλινικών εξετάσεων.
  2. Όταν το παραπεμπτικό για εξετάσεις το δίνει ιδιώτης γιατρός, η προθεσμία υποβολής της αίτησης είναι 30 ημέρες και υπολογίζεται από την ημερομηνία εκτελέσεως των παρακλινικών εξετάσεων.

2) Φαρμακευτική περίθαλψη

Οι συνταγές φαρμάκων χορηγούνται από τους γιατρούς του ΙΚΑ για την αποκατάσταση της υγείας των ασφαλισμένων και την πλήρη ανάρρωσή τους. Αν κάποιο φάρμακο δεν περιλαμβάνεται στον κατάλογο συνταγογραφούμενων ιδιοσκευασμάτων που ισχύει για όλους τους ασφαλιστικούς οργανισμούς και το Δημόσιο, ο γιατρός μπορεί να το γράφει σε συνταγή ΙΚΑ αρκεί να συμπληρώσει στο έντυπο της συνταγής τη λέξη «Αναντικατάστατο» με την υπογραφή και σφραγίδα του. Η συνταγή αυτή θα συνοδεύεται από γνωμάτευση του γιατρού, η οποία επίσης θα φέρει την υπογραφή του και την σφραγίδα του και στην οποία θα περιγράφεται η πάθηση του ασθενούς και θα αιτιολογείται η αναγκαιότητα χορήγησης του μη αναφερόμενου στον Κατάλογο φαρμάκων. Οι οδηγίες που δίνει ο γιατρός πρέπει να τηρούνται αυστηρά για να ολοκληρωθεί η θεραπεία.

Αν δεν υπάρχει στην Μονάδα του ΙΚΑ γιατρός ειδικότητας ή ο ασφαλισμένος εξυπηρετείται από αγροτικό γιατρό ή γιατρό ΙΚΑ χωρίς ειδικότητα, θα πρέπει να επισκεφθεί γιατρό της σχετικής με την πάθησή του ειδικότητας (του ΙΚΑ ή του ΕΣΥ) προκειμένου να προμηθευτεί γνωμάτευση στην οποία θα καθορίζεται η ειδική φαρμακευτική αγωγή που απαιτείται. Με την γνωμάτευση αυτή θα μπορούν άλλοι γιατροί του ΙΚΑ, χωρίς ειδικότητα ή αγροτικοί, να εκδίδουν συνταγές με το θεραπευτικό σχήμα που καθόρισε ο

γιατρός της ειδικότητας. Η γνωμάτευση του γιατρού ειδικότητας μπορεί να έχει ισχύ μέχρι και δύο χρόνια, εφόσον δεν ορίζεται μικρότερο χρονικό διάστημα. Μετά την παρέλευση της διετίας είναι απαραίτητο να καθοριστεί εκ νέου το θεραπευτικό σχήμα από γιατρό ειδικότητας.

Η συνταγή πρέπει να εκτελεστεί εντός (5) εργάσιμων ημερών από την έκδοση της, αλλιώς θεωρείται άκυρη.

Οι ασφαλισμένοι πληρώνουν για τα φάρμακα συμμετοχή 25% εκτός από ορισμένες εξαιρέσεις.

Συγκεκριμένα:

1. Δεν πληρώνουν συμμετοχή για τα φάρμακα, που χορηγούνται σε εργατικό ατύχημα και για τα φάρμακα Μητρότητας. Επίσης, δεν πληρώνουν συμμετοχή οι παρακάτω χρόνια πάσχοντες:
  - Οι πάσχοντες από καρκίνο ή λευχαιμία (για τα φάρμακα που έχουν σχέση με την πάθησή τους).
  - Οι διαβητικοί (για την ινσουλίνη).
  - Οι πάσχοντες από ψυχώσεις (για τα νευροληπτικά και τα αντικαταθλιπτικά φάρμακα).

3) Νοσοκομειακή Περίθαλψη

Οι ασφαλισμένοι και τα μέλη των οικογενειών τους έχουν δικαίωμα να νοσηλευτούν στα Νοσοκομεία του ΙΚΑ (4 στην Αθήνα και 1 στην Θεσ/νίκη) σε κρατικά νοσοκομεία, και σε συμβεβλημένες ιδιωτικές κλινικές.

• Περίθαλψη χωρίς συμμετοχή:

Ο ασφαλισμένος και τα μέλη της οικογένειάς του έχουν δικαίωμα να νοσηλευτούν χωρίς να καταβάλλουν δαπάνη στη Γ' θέση.

• Περίθαλψη με συμμετοχή:

Για νοσηλεία σε βελτιωμένη θέση (Α, Βα, Ββ). Ο ασφαλισμένος καταβάλλει συμμετοχή 10% της διαφοράς δαπάνης ανάμεσα στη Γ' θέση και στη θέση που έχοντας σχετικό δικαίωμα, νοσηλεύεται και μόνο για τον πρώτο

μήνα νοσηλείας. Ασφαλισμένοι που νοσηλεύονται μετά από εργατικό ατύχημα ή επαγγελματική ασθένεια δεν πληρώνουν αυτή τη συμμετοχή.

Δικαίωμα σε βελτιωμένη θέση έχουν οι ασφαλισμένοι και συνταξιούχοι του ΙΚΑ και τα μέλη της οικογένειάς τους κάτω από ορισμένες προϋποθέσεις.

- **Περίθαλψη σε μη συμβεβλημένη ιδιωτική κλινική ή θεραπευτήριο:**

Σε επείγουσα περίπτωση νοσηλείας ή ακόμα και σε περίπτωση επιβεβλημένης νοσηλείας και μόνο για δικαιούχους βελτιωμένης θέσης, ο ασφαλισμένος μπορεί να εισαχθεί σε οποιαδήποτε κλινική ή θεραπευτήριο που δεν έχει σύμβαση με το Ι.Κ.Α. Η δαπάνη θα καλυφθεί σύμφωνα με την κρατική διατίμηση. Οι ασφαλισμένος πρέπει να ενημερώσει το ΙΚΑ της περιοχής που ελέγχει την κλινική που νοσηλεύεται σε (3) ημέρες ή σε (1) μήνα από την εισαγωγή και να υποβάλλει τα σχετικά δικαιολογητικά στο Ι.Κ.Α. μέσα σε προθεσμία έξι μηνών. Το επείγον της περίπτωσης και το επιβεβλημένο της νοσηλείας βεβαιώνονται από τον αρμόδιο γιατρό – ελεγκτή του ΙΚΑ.

- **Καρδιοχειρουργικές επεμβάσεις:**

Το Ίδρυμα πέραν των συμβάσεων με Κρατικά Νοσοκομεία έχει συμβληθεί με Ιδιωτικά Καρδιοχειρουργικά Κέντρα για την εκτέλεση Επεμβάσεων Ανοικτής Καρδιάς.

4) Οδοντιατρική περίθαλψη

Η Οδοντιατρική περίθαλψη περιλαμβάνει:

- κάθε είδους θεραπεία των μαλακών και σκληρών μορίων του στόματος.
- Ορθοδοντική επανόρθωση και αποκατάσταση σε παιδιά ηλικίας μέχρι 13 ετών.
- Κινητή προσθετική αποκατάσταση (οδοντοστοιχίες, μηχανήματα).
- Ακίνητη προσθετική αποκατάσταση (γέφυρες, στεφάνες) μόνο σε περίπτωση εργατικού ατυχήματος.
- Πρόληψη.

Παρέχεται δωρεάν από τα οδοντιατρεία του ΙΚΑ και από οδοντιάτρους του ΙΚΑ που δέχονται στα ιδιωτικά τους ιατρεία, όχι από ιδιώτες οδοντιάτρους.

Έτσι ο ασφαλισμένος καλύπτεται από άποψη γενικής οδοντιατρικής.

- Για όλες τις οδοντοθεραπευτικές εργασίες (σφραγίσματα, εξαγωγές, απονευρώσεις, καθαρισμούς, ουλίτιδες κ.λ.π.

5) Πρόσθετη περίθαλψη

Για την εκπλήρωση ειδικών αναγκών υγείας, το ΙΚΑ παρέχει στους ασφαλισμένους, στους συνταξιούχους και στα μέλη της οικογενείας τους πρόσθετη περίθαλψη. Για τα είδη πρόσθετης περίθαλψης απαιτείται γνωμάτευση του γιατρού ειδικότητας του ΙΚΑ και θεώρηση αυτής από τον ελεγκτή γιατρό του Ιδρύματος. Για ορισμένα είδη απαιτείται και η γνωμάτευση της Υγειονομικής Επιτροπής του ΙΚΑ.

Για ορισμένα είδη πρόσθετης περίθαλψης ο δικαιούχος πληρώνει ποσοστό συμμετοχής 25%. Απαλλάσσονται του ποσοστού συμμετοχής τα θύματα των εργατικών ατυχημάτων για τα είδη μόνο που είναι απαραίτητα για την άρση των συνεπειών του ατυχήματος, καθώς και ασφαλισμένοι που πάσχουν από παραπληγία ή τετραπληγία για την προμήθεια αναπηρικών αμαξιδίων, τεχνητών μελών και ορθοπεδικών μηχανημάτων – βοηθημάτων.

Είδη πρόσθετης περίθαλψης:

- Βηματοδότες, πλαστικά μοσχεύματα αγγείων κ.λ.π.
- Θεραπευτικά μέσα και όργανα παροδικής χρήσης, συσκευές εισπνοών, θερμού αέρα κ.λ.π.
- Ακουστικά βαρηκοΐας, μηχανήματα ομιλίας κ.λ.π.
- Βοηθητικά θεραπευτικά μέσα και ορθοπεδικά είδη: Κηλεπίδεσμοι, ζώνες, ελαστικές περικνημίδες, τεχνητά μέλη, αμαξίδια κ.λ.π.
- Ματογυάλια και φακοί επαφής.

Υπάρχουν κι άλλα είδη παροχών όπως:

- Τεχνική Υποστήριξη
- Λουτροθεραπεία
- Πρόγραμμα Θεραπευτικού Τουρισμού
- Επίδομα Αεροθεραπείας

- Νοσηλεία στο Εξωτερικό
- Νοσηλεία σε κράτος μέλος της Ευρωπαϊκής Ένωσης
- Έκτακτα περιστατικά κατά τη διάρκεια προσωρινής διαμονής σε κράτος μέλος της Ε.Ε.
- Μετακίνηση ασθενών
- Προληπτική Ιατρική
- Φυσικοθεραπεία
- Βοήθημα Τοκετού

B) ΠΑΡΟΧΕΣ ΣΕ ΧΡΗΜΑ

1) Γενικά

Όπως ελέγχθηκε προηγουμένως, οι χορηγούμενες από το ΙΚΑ παροχές σε χρήμα αποβλέπουν να ενισχύσουν οικονομικά τους ασφαλισμένους, τους συνταξιούχους και τα μέλη της οικογένειάς τους, ώστε να εξασφαλίσουν ένα ελάχιστο όριο συντήρησης, όταν συνεπεία ορισμένων γεγονότων (λ.χ. ασθένεια, ατύχημα, μητρότητα, γήρας, αναπηρία κ.λ.π.), επέρχεται οικονομική εξασθένησή τους.

Οι χρηματικές παροχές ποικίλλουν ανάλογα με τη σπουδαιότητα κινδύνου που καλύπτουν, τη χρονική διάρκεια και την έκταση αυτών.

2) Επιδόματα Μητρότητας (Κυοφορίας – Λοχείας)

Το ΙΚΑ επιδοτεί τις άμεσα ασφαλισμένες για 56 ημέρες πριν τον τοκετό και 63 ημέρες μετά τον τοκετό. Για να τύχουν αυτών των επιδομάτων πρέπει να έχουν συμπληρώσει 200 ημέρες εργασίας στην ασφάλιση τα δύο προηγούμενα χρόνια από την πιθανή ή την πραγματική ημέρα τοκετού και να μην εργάζονται κατά τον χρόνο της επιδότησης.

Δικαιολογητικά:

1. Ασφαλιστικό Βιβλιάριο.
2. Τα βιβλιάρια υγείας (ατομικό, οικογενειακό).
3. Βεβαίωση του γυναικολόγου του ΙΚΑ για την πιθανή ημέρα τοκετού.
4. Δήλωση από τον εργοδότη ότι η ασφαλισμένη σταμάτησε να εργάζεται (χορηγείται έντυπο από το ΙΚΑ).
5. Ληξιαρχική πράξη γέννησης των παιδιών (μετά τον τοκετό για το επίδομα λοχείας).

3) Επίδομα Ασθενείας

Οι άμεσα ασφαλισμένοι που εργάζονται, δικαιούνται επίδομα ασθενείας εφόσον διαπιστωθεί προσωρινή ανικανότητα για εργασία (4 μέρες και πάνω) από την Υγειονομική Υπηρεσία του ΙΚΑ.

Ειδικότερα όμως για τις πρώτες 15 ημέρες επιδότησης κάθε έτους μετά το τριήμερο του Χρόνου Αναμονής το ποσό του επιδόματος ασθενείας, είναι ίσο με το 50% του ημερήσιου επιδόματος ασθενείας της ασφαλιστικής κλάσης που καθορίζεται με βάση τις αποδοχές των τελευταίων ημερών του προηγούμενου έτους, με εξαίρεση τους εργατοτεχνίτες οικοδόμους που παραμένουν στο 50% του τεκμαρτού ημερομισθίου της ασφαλιστικής τους κλάσης.

Απαραίτητη προϋπόθεση είναι να έχουν συμπληρωθεί 100 ημέρες εργασίας τον προηγούμενο χρόνο ή στο τελευταίο 15μηνο, χωρίς να υπολογίζονται οι τρεις τελευταίοι μήνες.

Το ύψος του επιδόματος εξαρτάται από τις αποδοχές των 30 τελευταίων ημερών που έχει ο εργαζόμενος στο προηγούμενο έτος.

Το ανώτατο όριο επιδότησης λόγω ασθενείας για την ίδια πάθηση ανέρχεται σε 720 ημέρες και για διαφορετικές παθήσεις μέσα στον ίδιο χρόνο σε 182 ημέρες, εφόσον υπάρχουν οι ανάλογες χρονικές προϋποθέσεις.

Η επιδότηση για την ίδια πάθηση ακολουθεί τα εξής στάδια:

- α) 182 ημέρες αν υπάρχουν οι απαραίτητες χρονικές προϋποθέσεις δηλαδή 100 ημέρες εργασίας μέσα στο προηγούμενο ημερολογιακό έτος ή 15μηνο.
- β) Μετά τη συμπλήρωση των 182 ημερών και μέχρι 360 ημέρες πρέπει να υπάρχουν 300 ημέρες εργασίας μέσα στα δύο χρόνια τα αμέσως προηγούμενα της αναγγελίας της πάθησης ή στο 30μηνο.
- γ) Μετά τη συμπλήρωση των 360 ημερών πρέπει να υπάρχουν οι αυξημένες προϋποθέσεις του άρθρου 28 παρ. 4 του ΑΝ. 1846/51 (συνταξιοδότηση αναπηρίας) για τη συνέχιση της επιδότησης μέχρι 720 ημέρες.

Δικαιολογητικά:

- 1) Ασφαλιστικό βιβλιάριο.
- 2) Βιβλιάρια υγείας (Ατομικό και Οικογενειακό)
- 3) Διακοπή εργασίας
- 4) Γνωμάτευση ανικανότητας του θεράποντα ιατρού

4) Επίδομα Επαγγελματικής Ασθένειας

Οι άμεσα ασφαλισμένοι και οι συνταξιούχοι που εργάζονται δικαιούνται επίδομα επαγγελματικής ασθένειας, όταν αρρωστήσουν από χρόνια πάθηση που φανερώνεται ύστερα από ορισμένο χρόνο εργασίας σε ορισμένα επαγγέλματα. Τα επαγγέλματα αυτά και οι παθήσεις καθορίζονται στον Κανονισμό Ασθενείας ΙΚΑ αρθ. 40.

5) Επίδομα ατυχήματος

Ατύχημα είναι η σωματική ή διανοητική βλάβη που επέρχεται από βίαιο, εξωτερικό και αιφνίδιο συμβάν και η οποία προκλήθηκε παρά τη θέληση του ασφαλισμένου.

Εργατικό ατύχημα έχουμε όταν συμβούν τα παραπάνω κατά τη διάρκεια της εργασίας και εξαιτίας αυτής. Ατύχημα που συμβαίνει π.χ. κατά τη

συνηθισμένη διαδρομή και με το συνηθισμένο μέσο για να πάει ο ασφαλισμένος από το σπίτι του στην εργασία ή να γυρίσει σ' αυτό μετά την εργασία θεωρείται εργατικό.

Εξωεργατικό ατύχημα θεωρείται κάθε άλλο ατύχημα.

Δικαιούχοι είναι:

Οι ασφαλισμένοι και οι συνταξιούχοι που εργάζονται, μετά από εργατικό ατύχημα δεν χρειάζεται η προϋπόθεση της πραγματοποίησης ορισμένων ημερών εργασίας. Για να δοθούν παροχές αρκεί να υπάρχει δικαίωμα ασφάλισης.

Στο εξωεργατικό ατύχημα για να δοθούν παροχές φτάνουν οι μισές ημέρες εργασίας από όσες απαιτούνται για να δοθεί το επίδομα ασθενείας (δηλ. απαιτούνται 50 ημέρες εργασίας και για τους οικοδόμους 40). Και 100 την προηγούμενη διετία από την αναγγελία της πάθησης, ή 50 με την προσαύξηση 20% και τις ημέρες αδείας.

Προθεσμία αναγγελίας:

Εμπρόθεσμη θεωρείται η αναγγελία ατυχήματος που γίνεται μέσα σε 5 εργάσιμες ημέρες από τότε που έγινε το ατύχημα. Σε ειδικές μόνο περιπτώσεις ο χρόνος αναγγελίας μπορεί να είναι μεγαλύτερος.

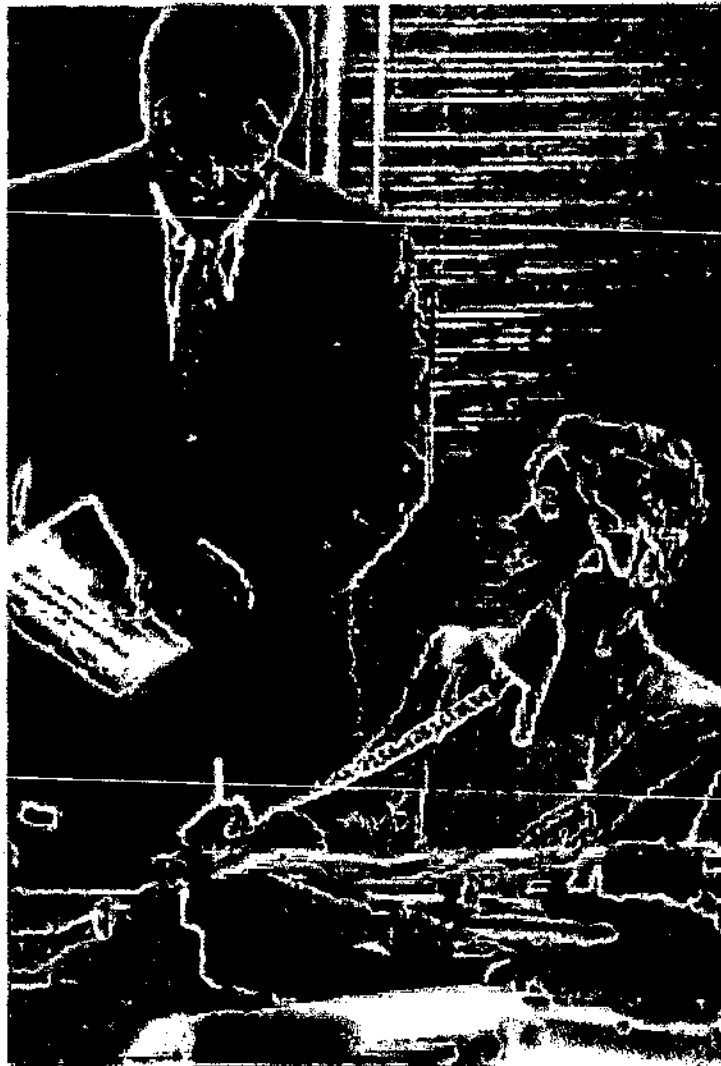
Όταν το ατύχημα έχει σαν συνέπεια την απόλυτη αναπηρία ο χρόνος αναγγελίας παρατείνεται μέχρι ένα έτος και όταν έχει σαν συνέπεια το θάνατο μέχρι δύο χρόνια.

6) Έξοδα Κηδείας

Χορηγούνται έξοδα για την κηδεία του άμεσα ασφαλισμένου ή συνταξιούχου λόγω γήρατος, αναπηρίας, θανάτου. Για να χορηγηθούν έξοδα κηδείας πρέπει ο άμεσα ασφαλισμένος να έχει πραγματοποιήσει 100 ημέρες εργασίας τον προηγούμενο χρόνο.

Δικαιολογητικά:

1. Το ασφαλιστικό βιβλιάριο ή απόφαση συνταξιοδότησης και το βιβλιάριο υγείας του αποθανόντος.
2. Απόσπασμα ληξιαρχικής πράξης θανάτου.
3. Διπλότυπη απόδειξη παροχής υπηρεσιών του εργολάβου κηδειών για τα έξοδα κηδείας.
4. Διακοπή σύνταξης όταν πρόκειται για αποθανόντα συνταξιούχο.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3^ο

ΣΥΝΤΑΞΕΙΣ

I) ΣΥΝΤΑΞΕΙΣ ΓΗΡΑΤΟΣ

- Πλήρης Σύνταξη Γήρατος
- Μειωμένη Σύνταξη Γήρατος
- Πλήρης Σύνταξη Γήρατος με τις Διατάξεις της 35ετίας
- Μειωμένη Σύνταξη Γήρατος με τις Διατάξεις της 35ετίας
- Σύνταξη Γήρατος με τις Διατάξεις των Βαρέων (πλήρης)
- Σύνταξη Γήρατος Οικοδόμων (πλήρης)
- Σύνταξη Γήρατος Προσωπικού Ο.Τ.Α. που απασχολείται στην καθαριότητα (πλήρης σύνταξη)
- Σύνταξη Γήρατος σε Μητέρες με Ανήλικα παιδιά
- Σύνταξη Γήρατος σε Τυφλούς Ασφαλισμένους (πλήρης)
- Σύνταξη Γήρατος σε Παραπληγικούς – Τετραπληγικούς (πλήρης)
- Σύνταξη Γήρατος σε Ασφαλισμένους που πάσχουν από Μεσογειακή Αναιμία (πλήρης)
- Σύνταξη Γήρατος πλήρης σε Ασφαλισμένους σε νέες περιοχές ή νέες επαγγελματικές κατηγορίες
- Σύνταξη Γήρατος Εργαζομένων σε στοές μεταλλείων – λιγνιτωρυχείων
- Δεύτερη Σύνταξη Γήρατος
- Συμφωνία Κοινωνικής Ασφάλισης Ελλάδας – ΗΠΑ και Συνταξιοδότησης

II) ΣΥΝΤΑΞΕΙΣ ΑΝΑΠΗΡΙΑΣ

Προϋποθέσεις:

- Να μην λαμβάνουν σύνταξη γήρατος ή αναπηρίας από το Δημόσιο ή ΝΠΔΔ ή από άλλον ασφαλιστικό Οργανισμό κύριας ασφάλισης (πλην ΟΓΑ).
- Να κριθούν από τις Υγειονομικές Επιτροπές του Ιδρύματος, ανάπηροι με συντάξιμο ποσοστό αναπηρίας (50% και άνω).
- Να έχουν πραγματοποιήσει στην ασφάλιση του ΙΚΑ:

Ποσό σύνταξης αναπηρίας:

- Ο ασφαλισμένος που κρίνεται βαριά ανάπηρος (Π.Α. 80% και άνω) δικαιούται πλήρες ποσό σύνταξης.
- Ο ασφαλισμένος που κρίνεται ανάπηρος (Π.Α. 67% - 79,9%) δικαιούται το 75% του πλήρους ποσού σύνταξης, εκτός εάν έχει πραγματοποιήσει 6000^Η.Ε., ή η αναπηρία του οφείλεται κατά κύριο λόγο σε ψυχιατρικές παθήσεις, οπότε δικαιούται το πλήρες ποσό σύνταξης.
- Ο ασφαλισμένος που κρίνεται μερικά ανάπηρος, (Π.Α. 50%-66,9) δικαιούται το 50% του πλήρους ποσού σύνταξης, εκτός εάν η αναπηρία του οφείλεται κατά κύριο λόγο σε ψυχιατρικές παθήσεις, οπότε δικαιούται το 75% του πλήρους ποσού.

Απαιτούμενα δικαιολογητικά για τη χορήγηση σύνταξης γήρατος ή αναπηρίας:

1. Έντυπη αίτηση του ασφαλισμένου (χορηγείται από το ΙΚΑ).
2. Φωτοαντίγραφο αστυνομικής ταυτότητας του ασφαλισμένου.
3. Φωτοαντίγραφο εκκαθαριστικού σημειώματος της Εφορίας.
4. Όλα τα ασφαλιστικά βιβλιάρια του ΙΚΑ.
5. Δηλώσεις του εργοδότη σχετικά με την απασχόληση του ασφαλισμένου σχετικά έντυπα χορηγούνται από το ΙΚΑ).
6. Αντίγραφο ή απόσπασμα ληξιαρχικής πράξης γάμου ή πιστοποιητικό γάμου από τη Μητρόπολη, εφόσον η σύζυγος δεν εργάζεται ή δεν συνταξιοδοτείται.
7. Απόσπασμα ή ληξιαρχική πράξη γέννησης ή φωτοαντίγραφο αστυνομικής ταυτότητας για τα παιδιά που είναι μέχρι 18 ετών. Για τα παιδιά που είναι μέχρι 24 ετών απαιτείται επιπλέον πιστοποιητικό σπουδών, εφόσον σπουδάζουν σε ανώτερο ή ανώτατο εκπαιδευτικό Ίδρυμα (εσωτερικού ή εξωτερικού).
8. Εάν ο/ η σύζυγος συνταξιοδοτείται από το ΙΚΑ και παίρνει προσαύξηση για παιδιά, απαιτείται η προσκόμιση απόφασης συνταξιοδότησης ή αποκόμματος επιταγής σύνταξης.

9. Εάν κατά την τελευταία 10ετία ο ασφαλισμένος έχει επιδοτηθεί λόγω ανεργίας από τον ΟΑΕΔ, απαιτείται η προσκόμιση σχετικής απόφασης από τον ΟΑΕΔ.
10. Εάν ο ασφαλισμένος συνταξιοδοτείται από άλλο ταμείο, απαιτείται η προσκόμιση απόφασης συνταξιοδότησης ή αποκόμματος επιταγής σύνταξης.
11. Εάν ο ασφαλισμένος έχει απασχοληθεί ως οδηγός ή ως εκπαιδευτής οδηγών αυτοκινήτων, απαιτείται η κατάθεση του επαγγελματικού διπλώματος οδήγησης.
12. Εάν ο ασφαλισμένος επιθυμεί να αναγνωρίσει το χρόνο στρατιωτικής θητείας, απαιτείται η προσκόμιση πιστοποιητικού τύπου Α. Σε περίπτωση που ο χρόνος στρατιωτικής θητείας έχει ήδη αναγνωρισθεί απαιτείται η προσκόμιση της σχετικής απόφασης αναγνώρισης.
13. Εάν η αίτηση συνταξιοδότησης υποβληθεί από εκπρόσωπο του ασφαλισμένου, απαιτείται η προσκόμιση επικυρωμένης φωτοτυπίας εξουσιοδότησης ή πληρεξουσίου.

III) ΣΥΝΤΑΞΕΙΣ ΘΑΝΑΤΟΥ

1) Απονομή σύνταξης θανάτου

Σε περίπτωση θανάτου ασφαλισμένου ή συνταξιούχου του ΙΚΑ δικαιούνται σύνταξη λόγω θανάτου τα μέλη της οικογένειάς του (δικαιοδόχα μέλη):

- α) Ο επιζών σύζυγος.
- β) Τα παιδιά του (νόμιμα, νομιμοποιηθέντα, αναγνωρισθέντα και υιοθετηθέντα), εάν είναι άγαμα, δεν εργάζονται, δεν συνταξιοδοτούνται και δεν έχουν συμπληρώσει το 18^ο έτος της ηλικίας τους ή το 24^ο έτος, εφόσον σπουδάζουν σε ανώτερη ή ανώτατη σχολή ή είναι παιδιά ορφανά και από τους δύο γονείς ή η συντήρησή τους βάρυνε τον θανόντα γονέα που είχε εγκαταλειφθεί από τον άλλο γονέα. Τα παιδιά που είναι ανίκανα για κάθε βιοποριστική εργασία και η ανικανότητά τους εμφανίστηκε πριν

από το 18^ο έτος της ηλικίας δικαιούνται σύνταξη λόγω θανάτου ανεξαρτήτου ορίου ηλικίας.

- γ) Οι εγγονοί και οι προγονοί, ορφανοί από γονείς, εφόσον η συντήρησή τους βάρυνε τον θανόντα.
- δ) Οι γονείς (φυσικοί ή θετοί, εφόσον η κύρια συντήρησή τους βάρυνε τον θανόντα.
- ε) Εάν ο θανών ασφαλισμένος, ασφαλίστηκε για πρώτη φορά μετά την 1/1/93, δικαιούχα μέλη είναι μόνο ο επιζών σύζυγος και τα τέκνα.

2) Μεταβίβαση σύνταξης

Σε περίπτωση θανάτου συνταξιούχου γήρατος ή αναπηρίας, η σύνταξη του μεταβιβάζεται στα μέλη της οικογένειάς του, χωρίς να ερευνοούνται εκ νέου οι ημέρες εργασίας που είχε πραγματοποιήσει ο θανών.

3) Επικουρική Ασφάλιση

Η επικουρική ασφάλιση δημιουργήθηκε για την αύξηση της κύριας σύνταξης του άμεσα ασφαλισμένου για την ίδια απασχόληση. Οι άμεσα ασφαλισμένοι του Ι.Κ.Α. αν δεν ανήκουν σε ιδιαίτερο κλαδικό Επικουρικό Ταμείο από 1.2.1983 υπάγονται στην ασφάλιση του κλάδου Ι.Κ.Α. – Τ.Ε.Α.Μ.

Τι πρέπει να γνωρίζουν οι ασφαλισμένοι:

- Ο άμεσα ασφαλισμένος του κλάδου Ι.Κ.Α.-Τ.Ε.Α.Μ. που σταματά την εργασία του, έχει δικαίωμα να συνεχίσει την ασφάλισή του προαιρετικά, εφόσον έχει τις προϋποθέσεις.
- Ο συνταξιούχος λόγω γήρατος που δεν έχει τις προϋποθέσεις για συνταξιοδότηση από τον κλάδο Ι.Κ.Α.- Τ.Ε.Α.Μ. μπορεί να τις συμπληρώσει με προαιρετική ασφάλιση, εάν κατά το χρόνο υπαγωγής της κατηγορίας του στην ασφάλιση του κλάδου Ι.Κ.Α.- Τ.Ε.Α.Μ. είχε συμπληρώσει:
  - ✓ Ο άνδρας το 55^ο έτος της ηλικίας του και η γυναίκα το 50^ο και

- ✓ κατά την συνταξιοδότηση από το ΙΚΑ ή από άλλο φορέα κύριας ασφάλισης μισθωτών είχε πραγματοποιήσει τουλάχιστον 250 ημέρες ασφάλισης στον κλάδο Ι.Κ.Α. – Τ.Ε.Α.Μ.
- Εξαιρούνται από την ασφάλιση του Ι.Κ.Α. – Τ.Ε.Α.Μ.
  - α) οι συνταξιούχοι οποιοδήποτε φορέα κύριας ασφάλισης από άμεσο δικαίωμα.
  - β) οι συνταξιούχοι φορέα ή κλάδου επικουρικής ασφάλισης από άμεσο δικαίωμα.
  - γ) τα πρόσωπα τα οποία είτε λόγω παράλληλης κύριας ασφάλισής τους λόγω πολλαπλής απασχόλησής τους υπάγονται υποχρεωτικά για την απασχόληση στην ασφάλιση και άλλου Επικουρικού Ταμείου.

IV) ΣΥΝΤΑΞΗ ΙΚΑ – TEAM

Γενική προϋπόθεση

Βασική και γενική προϋπόθεση για την απονομή επικουρικής σύνταξης από το ΙΚΑ – TEAM είναι η προηγούμενη συνταξιοδότηση του ασφαλισμένου από το ΙΚΑ ή από άλλο φορέα κύριας ασφάλισης, πλην Δημοσίου ή Δημοσιοϋπαλληλικών διατάξεων.

Κατά εξαίρεση δικαιούνται σύνταξη από το ΙΚΑ – TEAM παρόλο που επέλεξαν το Δημόσιο σαν φορέα κύριας σύνταξης οι ασφαλισμένοι συγχωνευθέντων στο ΙΚΑ – TEAM Ταμείων που μονιμοποιήθηκαν με τις διατάξεις του Ν.Δ. 874/71, καθώς επίσης και οι ασφαλισμένοι που προέρχονται από συγχωνευθέντα Ταμεία και κατά την ημερομηνία της συγχώνευσης το Ταμείο τους, τους επέτρεπε την ασφάλιση σ' αυτό ανεξάρτητα από το γεγονός που για κύρια σύνταξη ασφαλίζονται στο Δημόσιο.

Η αιτία συνταξιοδότησης από το ΙΚΑ – TEAM (γήρας, αναπηρία κ.λ.π.) είναι πάντα η ίδια με την αιτία συνταξιοδότησης από τον φορέα κύριας ασφάλισης.

1) Μαθητές Σχολών Τουριστικής Εκπαίδευσης

α) **Σπουδαστές Τ.Ε.Ι.:** Οι σπουδαστές της Τριτοβάθμιας Επαγγελματικής Εκπαίδευσης ασφαλιζονται στο ΙΚΑ κατά του κινδύνου Ατυχήματος και μόνο για το χρονικό διάστημα της πρακτικής άσκησής τους, η οποία πραγματοποιείται μετά το τελευταίο 6μηνο σπουδών σε καθορισμένες θέσεις του Δημόσιου και ιδιωτικού τομέα. Το ασφάλιστρο για τα ανωτέρω πρόσωπα ανέρχεται σε ποσοστό 1% και υπολογίζεται επί του τεκμαρτού ημερομισθίου της 12^{ης} ασφαλ. Κλάσης, όπως Ισχύει κάθε φορά.

Η ασφάλιση πραγματοποιείται για (25) ημέρες το μήνα, ανεξάρτητα από τη διάρκεια της απασχόλησης. Οι εισφορές καταβάλλονται από τον οικείο εργοδότη όπως και για τους λοιπούς εργαζόμενους (στη συγκεκριμένη περίπτωση κλάδου Ασθένειας). Διευκρινίζεται ότι ο ειδικός αυτός τρόπος ασφάλισης των σπουδαστών της κατηγορίας αυτής, διαρκεί για όσο χρονικό διάστημα θα διαρκεί κάθε φορά η πρακτική άσκησή τους. Έτσι για απασχόληση μετά τη λήξη του προβλεπόμενου από την οικεία Υπουργική Απόφαση χρόνου πρακτικής άσκησης, πρέπει να γίνεται πλέον κανονικά ή ασφάλισή τους στο ΙΚΑ και στο Τ.Ε.Α.Μ.

β) **Σπουδαστές Ι.Ε.Κ.:** Οι εκπαιδευόμενοι στα Ινστιτούτα Επαγγελματική Κατάρτισης κατά τη διάρκεια της πρακτικής άσκησής τους ασφαλιζονται στο ΙΚΑ μόνο κατά του κινδύνου Ατυχήματος, που οφείλεται στην άσκησή τους. Οι εισφορές για την ασφάλιση αυτή ορίζονται σε ποσοστό 1% επί του εκάστοτε τεκμαρτού ημερομισθίου της 12^{ης} ασφαλ. Κλάσης του ΙΚΑ, όπως Ισχύει κάθε φορά και βαρύνουν τον Οργανισμό Επαγγ/κής Εκπαίδευσης και Κατάρτισης.

Η ασφάλιση πραγματοποιείται για (25) ημέρες το μήνα, ανεξάρτητα από τη διάρκεια της απασχόλησης. Η καταβολή των εισφορών για την ασφαλή τακτοποίηση γίνεται στο αρμόδιο Υποκ/μα τοις μετρητοίς, με προσκόμιση ονομαστικών καταστάσεων των δικαιούχων.

γ) **Ανήλικοι, Μαθητές τεχνίτες, Σπουδαστές τεχνικών σχολών:** Το ποσό της καταβλητέας στο ΙΚΑ εισφοράς, καθώς επίσης και των λοιπών εισφορών που συνεισπράττονται απ' αυτό για την ασφάλιση των ανωτέρω

προσώπων, ποικίλλει ανάλογα με την κατηγορία στην οποία ανήκουν και την ηλικία που διανύουν. Έτσι έχουμε:

Ανήλικοι: Ως γνωστό, οι ασφαλισμένοι ηλικίας μέχρι 18 ετών συμπληρωμένων (οι οποίοι συνήθως καλούνται μαθητευόμενοι), εξαιρούνταν προηγουμένως από ορισμένους κλάδους της ασφάλισης. Ήδη όμως, μετά την πρόσφατη τροποποίηση της νομοθεσίας, υπάγονται πλέον στην ασφάλιση των κλάδων του Ο.Α.Ε.Δ. (δηλ. Ανεργίας, Στράτευσης, ΔΛΟΕΜ κ.λ.π.), του Οργανισμού Εργατ. Κατοικίας και Εργατ. Εστίας.

Σημειώνεται ότι, ο υπολογισμός των καταβλητέων εισφορών για τα ανωτέρω πρόσωπα γίνεται με τον ίδιο τρόπο που προβλέπεται και για τους λοιπούς ασφαλισμένους, δηλαδή βάσει των αποδοχών που πραγματικά παίρνουν από τον εργοδότη τους. Οι δε εισφορές βαρύνουν αμφοτέρους, δηλαδή εργοδότη και ασφαλισμένο, σύμφωνα με την αναλογία που καθορίζεται από το νόμο.

Έτσι το ποσοστό ασφαλιστρού ανέρχεται σε 37,86% (εργοδότη 24,96% - ασφαλ/νου 12,90%). Για όσους υπάγονται στην επικουρική ασφάλιση του Τ.Ε.Α.Μ. προστίθεται επί πλέον ποσοστό ασφαλιστρού 6% (εργοδότη 3% - ασφαλ/νου 3%).

δ) Μαθητές Τεχνίτες – Σπουδαστές Τεχνικών Σχολών: Όταν πρόκειται για: α) μαθητές και σπουδαστές Τεχνικών και Επαγγελματικών Σχολών που προβλέπονται από το Ν.Δ. 397/1959, β) μαθητές τεχνίτες που απασχολούνται σύμφωνα με τις διατάξεις του Β.Δ/τος της 6.6.1952 «περί εκπαίδευσης μαθητών» και γ) μαθητευόμενους τροφίμους των Εθνικών Ορφανοτροφείων και Οικοτροφείων, οι καταβλητέες εισφορές, τόσο υπέρ του ΙΚΑ όσο και υπέρ του Ο.Α.Ε.Δ. κ.λ.π., υπολογίζονται στο μισό (1/2) του πραγματικού ημερομισθίου τους.

Οι ανωτέρω μειωμένες εισφορές καταβάλλονται μόνο για όσο χρόνο προβλέπεται και διαρκεί σύμφωνα με τις κείμενες διατάξεις η μαθητεία ή η πρακτική άσκησης, ως προϋπόθεση για την απόκτηση του πτυχίου, και βαρύνουν εξ' ολοκλήρου τον εργοδότη. Νοείται βέβαια ότι ο χρόνος της πρακτικής άσκησης πρέπει να είναι της ειδικότητας που κάθε μαθητευόμενος τεχνίτης παρακολουθεί στην οικεία Σχολή και να συμπίπτει με το χρόνο της φοίτησης.

Τα ανωτέρω πρόσωπα ασφαλιζονται στο ΙΚΑ για τους κλάδους Σύνταξης και Ασθένειας, άσχετα αν οι σπουδαστές μαθητές του Ν.Δ. 3971/59 ασκούνται πρακτικώς σε εγκαταστάσεις της Σχολής ή σε εγκαταστάσεις επιχειρήσεων. Η ασφάλιση τους για τους υπόλοιπους κλάδους, μετά την τροποποίηση της νομοθεσίας, είναι πλήρης. Δηλαδή υπάγονται πλέον στην ασφάλιση των κλάδων του Ο.Α.Ε.Δ. (Ανεργία, Στράτευση, ΔΛΟΕΜ κ.λ.π.), του Οργανισμού Εργατ. Κατοικίας και Εργατ. Εστίας.

Σημειώνεται ότι για το χαρακτηρισμό ορισμένου μισθωτού σαν μαθητή τεχνίτη, απαραίτητο στοιχείο είναι το Συμφωνητικό Μαθητείας, το οποίο υπογράφεται από την επιχείρηση, τον μαθητή τεχνίτη (και από τον κηδεμόνα) και θεωρείται από την Επιθεώρηση Εργασίας. Προκειμένου για μαθητευόμενους τρόφιμους των Εθνικών Ορφανοτροφείων και Οικοτροφείων, το πιστοποιητικό του οικείου Ιδρύματος (Έγγραφ. 59735/68 Υπουργ. Εργασίας).

ε) **Μαθητές εκπαιδευτικών μονάδων Ο.Α.Ε.Δ.:** Τα πρόσωπα αυτά για το χρόνο της απασχόλησης τους, κατά την πρακτική άσκηση σε οποιοδήποτε φορέα, δηλαδή Ιδιωτικές επιχειρήσεις, Δημόσιο, Ν.Π.Δ.Δ., Δημόσιες Επιχειρήσεις, Στρατιωτικά Εργοστάσια κ.λ.π., ασφαλιζονται στο ΙΚΑ για τους κλάδους, Ασθένειας και Σύνταξης. Επίσης υπάγονται στον κλάδο επικουρικής ασφάλισης του Τ.Ε.Α.Μ.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4^ο

ΤΑΜΕΙΟ ΑΣΦΑΛΙΣΕΙΣ ΞΕΝΟΔΟΧΟ- ΥΠΑΛΛΗΛΩΝ (Τ.Α.Ξ.Υ.)

ΤΑΜΕΙΟ ΑΣΦΑΛΙΣΗΣ ΞΕΝΟΔΟΧΟ-ΥΠΑΛΛΗΛΩΝ

(Τ.Α.Ξ.Υ.)

1) Ποιοι ασφαλίζονται στο Τ.Α.Ξ.Υ.

Στην ασφάλιση του Τ.Α.Ξ.Υ. υπάγονται «υποχρεωτικώς και αυτοδικαίως», σε όσες περιοχές της χώρας έχει επεκταθεί η ασφάλιση αυτού, οι Ξενοδοχοϋπάλληλοι, που εργάζονται «κατά κύριον επάγγελμα» σε ξενοδοχεία ύπνου, MOTELS, BUNGALOWS και γενικά σε ξενοδοχειακές επιχειρήσεις (και στα εστιατόρια και κυλικεία αυτών) καθώς και σε οικοτροφεία και ενοικιαζόμενα δωμάτια, που διαθέτουν τουλάχιστον 10 (δέκα) κρεβάτια.

2) Ποιους κλάδους ασφάλισης καλύπτει το Τ.Α.Ξ.Υ.

Η ασφάλιση του Τ.Α.Ξ.Υ. καλύπτει δύο (2) Κλάδους: α) τον Κλάδο Ασθενείας και β) τον Κλάδο Προνοίας.

3) Παροχές του κλάδου ασθενείας

Ο Κλάδος Ασθενείας παρέχει στους ασφαλισμένους, υπό τις προϋποθέσεις της Νομοθεσίας του Ταμείου: Ιατρική, Οδοντιατρική, Φαρμακευτική και σανατοριακή περίθαλψη, προθέσεις και διάφορα μέσα (γυαλιά, -οδοντοστοιχίες, ελαστικές ζώνες, κηλεπιδέσμοις, ακουστικά βαρηκοΐας, βηματοδότες καρδιάς κ.λ.π.), ειδικές θεραπείες, λουτροθεραπείες, φυσικοθεραπείες, καθώς και επιδόματα ασθενείας, μητρότητας (κυοφορίας - λοχείας) κηδείας και λουτροθεραπείας.

4) Μέλη οικογένειας

Μέλη οικογένειας του άμεσα ασφαλισμένου (εργαζομένου) χαρακτηρίζονται τα εξής πρόσωπα (έμμεσα ασφαλισμένα):

α) Η σύζυγος ή ο σύζυγος,

β) Τα άγαμα τέκνα που έχουν νομιμοποιηθεί, αναγνωρισθεί ή υιοθετηθεί, οι πρόγονοι και τα φυσικά τέκνα ασφαλισμένης ή συνταξιούχου λόγω αναπηρίας ή γήρατος ή επιδοματούχου λόγω αναπροσαρμογής μέχρι τη συμπλήρωση του 18^{ου} έτους της ηλικίας των και, εάν μεν είναι άνεργα μέχρι τη συμπλήρωση του 24^{ου} έτους της ηλικίας των, και εάν συνεχίζουν τις σπουδές των για 2 έτη μετά τη λήξη των σπουδών των, εφόσον είναι άνεργοι, όχι, όμως πέρα από τη συμπλήρωση του 26^{ου} έτους της ηλικίας των,

γ) Η μητέρα και ο πατέρας και οι θετοί γονείς με τις ίδιες με τους φυσικούς γονείς προϋποθέσεις,

δ) Οι ορφανοί από πατέρα ή μητέρα αδελφοί ή εγγονοί, εάν, όμως, ο γονέας που ζει λογίζεται ως μέλος της οικογένειας του ασφαλισμένου, μέχρι συμπλήρωσεως του 18^{ου} έτους της ηλικίας των και εφόσον είναι άγαμοι.

Όλα τα πιο πάνω πρόσωπα για να θεωρηθούν μέλη οικογένειας πρέπει να ζουν μαζί με τον άμεσα ασφαλισμένο ειδικότερα δε τα περιλαμβανόμενα τις υπό τα στοιχεία β', γ' ή δ' κατηγορίες πρέπει να συντηρούνται κατά κύριο λόγο από αυτόν.

5) Έκδοση ατομικών βιβλιαρίων νοσηλείας και περιθάλψεως

1. Κάθε άμεσα ασφαλισμένος πρέπει να φροντίσει ο ίδιος για την έκδοση από το Ταμείο των Βιβλιαρίων Νοσηλείας και Περιθάλψεως για τον εαυτό του και για τα μέλη της οικογένειάς του, ξεχωριστά για κάθε μέλος. Τα βιβλιάρια αυτά είναι απαραίτητα για να έχει ιατροφαρμακευτική, νοσοκομειακή κ.λ.π., περίθαλψη αυτός και η οικογένειά του.

2. Για να εκδοθούν τα πιο πάνω βιβλιάρια, πρέπει ο άμεσα ασφαλισμένος να φέρει μαζί του το Βιβλιάριο – Ενσήμων του Ι.Κ.Α., βεβαίωση του εργοδότη και δύο (2) πρόσφατες φωτογραφίες του ίδιου και κάθε μέλους της οικογένειάς του και επιπλέον για τη γυναίκα ή τον άνδρα την Αστυνομική των ταυτότητα ή Διαβατήριο ή προσωρινή άδεια παραμονής στην Ελλάδα. Αν απ' αυτά δεν προκύπτει η συζυγική σχέση, τότε ο γάμος αποδεικνύεται με πιστοποιητικό γάμου (ληξιαρχική πράξη γάμου κ.λ.π.) Για τα παιδιά απόσπασμα ληξιαρχικής πράξεως γεννήσεως και για όσα σπουδάζουν και είναι άνω των 18 και μέχρι 24 ετών, βεβαίωση της σχολής ή κάρτα ανεργίας, ενώ για όσα είναι από 24 έως 26 ετών πιστοποιητικό σπουδών ή πτυχίο και κάρτα ανεργίας. Για τους γονείς, τα εγγόνια και τ' αδέρφια την Αστυνομική του ταυτότητα ή ληξιαρχική πράξη γεννήσεως. Η απορία, η συμβίωση και η συντήρηση αποδεικνύονται με υπεύθυνη δήλωση (Ν.Δ. 105/69), που η αλήθεια της εξακριβώνεται από την Υπηρεσία. Η αναπηρία και ανικανότητα βεβαιώνονται με γνωμάτευση της Υγειονομικής Επιτροπής του Ταμείου.
3. Η υπηρεσία του Ταμείου έχει δικαίωμα να ζητήσει πρόσθετα πιστοποιητικά σε κάθε περίπτωση κατά την οποία αμφιβάλλει δικαιολογημένα για το δικαίωμα κάποιου να χαρακτηριστεί ως μέλος της οικογένειάς. Αρμόδια υπηρεσία για την έκδοση των ως άνω βιβλιαρίων είναι το τμήμα Μητρώου (στην Αθήνα) ή το γραφείο του τοπικού παραρτήματος (στις επαρχίες).
4. Αν ένα βιβλιάριο χαθεί, το Τμήμα Μητρώου εκδίδει άλλο, αφού προηγουμένως υποβληθεί υπεύθυνη δήλωση (Ν.Δ. 105/69) από τον ασφαλισμένο. Το νέο βιβλιάριο επισημαίνεται με ειδική εγγραφή κι ενημερώνεται η καρτέλα του ασφαλισμένου, ώστε να εμποδιστεί η χρησιμοποίηση του πρώτου βιβλιαρίου αν βρεθεί.
5. Από τη μεγάλη χρησιμότητα που έχει το Βιβλιάριο Ασθενείας προκύπτουν οι εξής βασικές υποχρεώσεις για τον ασφαλισμένο.
  - α. Να φροντίζει έγκαιρα να εφοδιάζεται μ' αυτό και έγκαιρα να ανανεώνει την ισχύ του.
  - β. Να το φυλάει πάντα καθαρό και κάπου πρόχειρα, για να το βρίσκει εύκολα.

- γ. Σε κάθε περίπτωση που θα επισκεφθεί γιατρό ή υπηρεσία του Ταμείου να έχει πάντα μαζί του και τα δύο (2) βιβλιάρια (Νοσηλείας – Περιθάλψεως).
- δ. Τα βιβλιάρια Νοσηλείας και Περιθάλψεως, χρησιμοποιούνται αποκλειστικά από τον ίδιο τον ασφαλισμένο, αν χρησιμοποιηθεί δε από άλλο πρόσωπο κατάσχεται, εκτός από τις άλλες συνέπειες.

6) Προϋποθέσεις παροχών κλάδου ασθενοείας

1. Βασικές προϋποθέσεις για την έκδοση του βιβλιαρίου Ασθενοείας και τις παροχές του Κλάδου Ασθενοείας είναι: Ο ασφαλισμένος να έχει είτε μέσα στο προηγούμενο ημερολογιακό έτος, είτε μέσα στο τελευταίο 15μηνο – χωρίς, όμως, να λογαριάζονται όσες μέρες εργασίας υπάρχουν στο τελευταίο τρίμηνο του 15μηνου:
  - α. Τουλάχιστον 50 και εξαιρετικά για τα έτη 1984 και 1985 τουλάχιστον 40 – ημέρες εργασίας, για να εξασφαλίσει ιατροφαρμακευτική και νοσοκομειακή περίθαλψη και
  - β. Τουλάχιστον 100 – και εξαιρετικό για τα έτη 1984 και 1985 τουλάχιστον 80 – ημέρες εργασίας για τις παροχές σε χρήμα.Όπου εφεξής αναγράφεται ως προϋπόθεση για να δοθεί η παροχή να υπάρχουν 50 ή 100 ημέρες εργασίας, εξυπακούεται ότι οι ημέρες αυτές πρέπει να υπάρχουν σε μία από τις δύο πιο πάνω χρονικές περιόδους.
2. Οι παροχές του κλάδου Ασθενοείας χωρίζονται σε δύο μεγάλες κατηγορίες:
  - α. στις παροχές σε είδος και
  - β. στις παροχές σε χρήμα.Παροχές σε χρήμα είναι τα επιδόματα ασθενοείας, λουτροθεραπείας, μητρότητας και κηδείας. Όλες οι άλλες παροχές (ιατρική, φαρμακευτική νοσοκομειακή, μαιευτική περίθαλψη) θεωρούνται σε είδος, άσχετα αν για μερικές απ' αυτές δίνονται χρήματα (απόδοση δαπάνης περιθάλψεως σε εξαιρετικές περιπτώσεις ή επιδόματα τοκετού).

Προϋποθέσεις 50 ημερών

Οι ασφαλισμένοι με 50 ημέρες εργασίας και ασφαλίσεως δικαιούνται ιατρική, φαρμακευτική, νοσοκομειακή περίθαλψη, ειδικές θεραπείες, προθέσεις και διάφορα θεραπευτικό μέσα, καθώς και επιδόματα τοκετού.

Προϋποθέσεις 100 ημερών

Οι ασφαλισμένοι με 100 ημέρες εργασίας και ασφαλίσεως δικαιούνται επιδόματα ασθενείας λουτροθεραπείας και κηδείας.

Πιο πάνω χαρακτηρίσαμε τις βασικές προϋποθέσεις για τις παροχές σε χρήμα την πραγματοποίηση στην ασφάλιση του Ταμείου 100 τουλάχιστον ημερομισθίων στο προηγούμενο ημερολογιακό έτος κ.λ.π. Ο χαρακτηρισμός της εν λόγω προϋποθέσεως ως βασικής γίνεται επειδή αυτή αφορά στις πλέον συνήθεις περιπτώσεις, που αποτελούν και τη μεγαλύτερη κατηγορία των παροχών σε χρήμα (επιδόματα ασθενείας, λουτροθεραπείας και κηδείας). Πέραν, όμως αυτών υπάρχουν και άλλες παροχές σε χρήμα για τις οποίες απαιτούνται αυξημένες εργασιακές προϋποθέσεις. Έτσι έχουμε:

Προϋποθέσεις 200 ημερών

Οι ασφαλισμένες με 200 ημέρες εργασίας και ασφαλίσεως στα δύο (2) προηγούμενα χρόνια από την πιθανή ημέρα του τοκετού δικαιούνται επιδόματος μητρότητας (κυοφορίας και λοχείας).

Προϋποθέσεις 350 ημερών

Για Σανατοριακή περίθαλψη, ο ασφαλισμένος πρέπει να έχει εκτός από 50 ημέρες εργασίας και 350 ημέρες εργασίας και ασφαλίσεως στα 4 χρόνια πριν από το χρόνο που μπαίνει ο άρρωστος στο Σανατόριο.

Προϋποθέσεις 300 ημερομισθίων

Για επιδότηση λόγω ασθενείας πέρα από 180 ημέρες απαιτείται η πραγματοποίηση 300, τουλάχιστον ημερών εργασίας και ασφαλίσεως μέσα στα δύο ημερολογιακό έτη τα αμέσως προηγούμενα από εκείνο της αναγγελίας της ασθενείας ή μέσα στο προηγούμενο της αναγγελίας αυτής 30μηνο. Στην τελευταία αυτή περίπτωση δεν συνυπολογίζονται για τη

συμπλήρωση των 300 ημερών αυτές που πραγματοποιήθηκαν μέσα στο τελευταίο ημερολογιακό τρίμηνο του 30αμήνου.

ΕΡΓΑΤΙΚΟ ΑΤΥΧΗΜΑ

Τέλος υπάρχει η περίπτωση του εργατικού ατυχήματος, στην οποία δεν χρειάζονται ημέρες εργασίας για να δοθούν παροχές σε χρήμα ή σε είδος για την κάλυψη αναγκών, που ανέκυψαν συνεπεία του ατυχήματος (επίδομα ασθενείας, νοσοκομειακή περίθαλψη κ.λ.π.). Στην περίπτωση αυτή αρκεί να αναγγελθεί το ατύχημα στο ταμείο μέσα σε 5 ημέρες.

7) Ιατρική περίθαλψη

1. Όσοι ασφαλισμένοι έχουν βιβλιάριο Νοσηλείας που εξακολουθεί να ισχύει, μπορούν να επισκέπτονται τους ιατρούς στο Πολυιατρίο Αθηνών του Ταμείου (Χαρ. Τρικούπη 28, όροφος Α') ή στα ιατρεία των Τοπικών Παραρτημάτων (αν λειτουργούν εκεί Ιατρεία του Ταμείου).

2. Για να σταλεί γιατρός στο σπίτι του ασφαλισμένου. Πρέπει ο άρρωστος να μη μπορεί να πάει στο ιατρείο του Ταμείου ή του συνεργαζόμενου ιατρού. Σ' αυτή την περίπτωση πρέπει να ειδοποιήσει την Υπηρεσία του Ταμείου για να σταλεί γιατρός (στην Αθήνα τηλέφωνα 36 48 111 -17).

ΠΡΟΣΟΧΗ ΟΜΩΣ: Για τις δύο (2) πρώτες επισκέψεις γιατρού του ταμείου στο σπίτι για τον ίδιο ασθενή δεν απαιτείται μεσολάβηση του Ταμείου αλλά καλείται απ' ευθείας ο γιατρός από τον ασφαλισμένο.

3. Σε επείγουσα περίπτωση, που υπάρχει άμεσος και σοβαρός κίνδυνος για την υγεία, ο ασφαλισμένος μπορεί να ζητήσει τη βοήθεια οποιουδήποτε γιατρού, να πληρώσει την αμοιβή του και τα φάρμακα και να ζητήσει ύστερα με αίτηση την απόδοση της δαπάνης από το Τ.Α.Ξ.Υ. Το Ταμείο αποδίδει τη δαπάνη πάντοτε σύμφωνα με την κρατική διατίμηση. Ο ασφαλισμένος πρέπει να υποβάλλει στο Ταμείο την αίτηση μέσα σε δέκα (10) εργάσιμες ημέρες.

8) Νοσοκομειακή περίθαλψη

Για να νοσηλευθεί ο ασφαλισμένος σε νοσοκομείο, Θεραπευτήριο ή κλινική εκδίδεται από την υπηρεσία του Ταμείου εισιτήριο. Αν το εισιτήριο δεν χρησιμοποιηθεί σε 15 ημέρες θεωρείται άκυρο.

Αν ο ασφαλισμένος σε επείγουσα και εξαιρετική περίπτωση εισαχθεί σε οποιοδήποτε θεραπευτήριο, πρέπει να ειδοποιήσει το Ταμείο μέσα σε 7 ημέρες από την εισαγωγή του στο θεραπευτήριο. Αν δεν γίνει αναγγελία εμπρόθεσμα, τότε το ταμείο αναλαμβάνει τα έξοδα από την ημέρα της αναγγελίας. Το ταμείο αποδίδει τη δαπάνη περιθάλψεως πάντοτε σύμφωνα με την κρατική διατίμηση.

Αν ο ασφαλισμένος βρεθεί σε περιοχή, όπου δεν έχει επεκταθεί η ασφάλιση του ταμείου και αρρωστήσει και δεν είναι δυνατή ή δεν επιτρέπεται ή μετακίνησή του σε ασφαλιστική περιοχή του Ταμείου, στην εξαιρετική και επείγουσα αυτή περίπτωση θα πρέπει να υποβάλει την αίτησή του για απόδοση της δαπάνης μέσα σε 15 ημέρες.

9) Φάρμακα

Συνταγές που εκδίδονται από το Ταμείο, αν δεν εκτελεσθούν μέσα σε 3 ημέρες είναι άκυρες.

Σημείωση:

1. Όταν επισκέπτεσθε γιατρούς ή Υπηρεσίες του Ταμείου, πρέπει πάντοτε να έχετε μαζί σας τα βιβλιάρια Νοσηλείας και Περιθάλψεως.
2. Για κάθε πληροφορία ν' απευθύνεσθε στις κατά τόπους Υπηρεσίες του Ταμείου.

Α.Ν. υπ' αριθμ. 394/1936 Φ.Ε.Κ. "Α" 558/28.12.36. Απόφαση:
Ημετέρου Υπουργικού Συμβουλίου, Κατάταξη ή χαρακτηρισμός προσωπικού
ξενοδ.:

- α) Προσωπικό Διεύθυνσης,
- β) Προσωπικό γραφείων και διαχείρισης,
- γ) Κυρίως ξενοδοχειακό προσωπικό,
- δ) Εργατικό και βοηθητικό.

Νομικό πρόσωπο δημοσίου δικαίου (έδρα Αθήνα) τελεί υπό εποπτεία
κι έλεγχο του Υπουργείου Εργασίας.

Σκοπός είναι:

- α) Η ασφάλιση κατά ασθενείας,
- β) Ο σχηματισμός κεφαλαίου πρόνοιας υπέρ των εργαζομένων στα
ξενοδοχεία ύπνου.

Παρέχει στους ασφαλισμένους ιατρική, νοσοκομειακή, φαρμακευτική
περίθαλψη, θεραπευτικά μέσα, χορηγεί επιδόματα ασθενείας, παροχές
μητρότητας, επιδόματα κηδείας, και εφ' άπαξ χρηματικά βοηθήματα κατά την
έξοδο αυτών απ' το επάγγελμα λόγω γήρατος, ανικανότητας, αναπηρίας ή
και προς τα μέλη της οικογένειάς τους σε περίπτωση θανάτου.

Οι Πόροι προέρχονται από:

- α) Μηνιαία εισφορά ασφαλισμένων (6%),
- β) Ισόποσας μηνιαία εισφορά εργοδοτών,
- γ) Έσοδα από πρόσθετα μέλη, πρόστιμα, τόκους και υπερημερίας,
- δ) Έσοδα από δωρεές, κληρονομίες, κληροδοσίες κ.λ.π.
- ε) Έσοδα από έντυπα και άλλες εκδόσεις.

Υποχρεώσεις εργοδοτών

- α) Να επιδεικνύουν στα όργανα του ταμείου τα βιβλία μισθολογίων και τις
αποδείξεις καταβολής εισφορών.

Β) Να παρέχει στοιχεία ή πληροφορίες για την διακοπή εργασίας και αν αρνηθεί ο υπάλληλος ελέγχου μπορεί να προβεί αυτεπαγγέλτως στην συλλογή των στοιχείων.

Δικαιώματα εργαζομένου

α) Να γνωρίζει οποιαδήποτε στοιχεία αφορούν την ασφαλιστική του σχέση και αν έχει κάποια αντίρρηση μπορεί μέσα σ' ένα εξάμηνο να την υποβάλλει.

Β) Όσες μέρες και αν έχει δουλέψει πριν από μια πενταετία και δεν έχει κάνει σχετική αίτηση, δεν αναγνωρίζονται απ' το ταμείο.

Γ) Αν έχει αποχωρήσει ή απολυθεί πρέπει εντός εξαμήνου να δηλώσει στο ταμείο τις πραγματοποιηθείσες ημέρες εργασίας στον τελευταίο εργοδότη για τις οποίες δεν έχουν καταβληθεί οι ασφαλιστικές εισφορές.

- Ασφαλισμένοι είναι υποχρεωτικά όταν εργάζονται σε:

α) Ξενοδοχεία ύπνου, εσπιατόρια, κυλικεία αυτών, Motel, Bangalows, οικοτροφεία, δωμάτια των οποίων η συνολική δύναμη ανέρχεται σε 10 κλίνες.

Β) Το πάσης φύσεως προσωπικό του Τ.Α.Ξ.Υ. και ο νομικός σύμβουλος που έχετε συμπληρώσει 5 χρόνια υπηρεσίας.

- Η περίθαλψη παρέχεται:

α) Στην σύζυγο ή τον σύζυγο,

β) Στα άγαμα τέκνα (νόμιμα) μέχρι το 18^ο έτος,

γ) Η μητέρα, ο πατέρας και οι θετοί γονείς,

δ) Οι ορφανοί εγγονοί και αδερφοί.

- Το προσωπικό του Τ.Α.Ξ.Υ. αποτελείται από:

α) Διοικητικό,

β) Υγειονομικό.

- Οι μισθοί καθορίζονται δια νόμου από την πολιτεία.

Διοικητικό Συμβούλιο Ταμείου Ξενοδοχοϋπαλλήλου (Ασθενείας)

Το Διοικητικό Συμβούλιο Ταμείου Ξενοδοχοϋπαλλήλου απαρτίζεται από έξι μέλη με την ακόλουθη σύνθεση:

- α) Από τον Πρόεδρο,
- β) Από έναν υπάλληλο του Υπουργείου Κοινωνικών Υπηρεσιών,
- γ) Από έναν υπάλληλο του Υπουργείου της Κυβέρνησης,
- δ) Από έναν εκπρόσωπο Εργοδοτών,
- ε) Από δύο εκπροσώπους των Ασφαλισμένων.

Το διοικητικό συμβούλιο του Τ.Α.Ξ.Υ. διοικεί το Ταμείο και διαχειρίζεται την περιουσία αυτού, εγκρίνει τον ετήσιο προϋπολογισμό και απολογισμό του ταμείου, αποφασίζει περί απονομής των παροχών και βοηθημάτων και περί τοποθετήσεως των κεφαλαίων, της εκποιήσεως, αποθηκείσεως και ενεχειριάσεως των περιουσιακών στοιχείων του ταμείου, εγκρίνει την πάση φύσεως σύμβασης, εγκρίνει πάσα δαπάνη, αποφασίζει περί διορισμού, προαγωγής και απόλυσης του προσωπικού και λαμβάνει και υποδεικνύει τα προς βελτίωση και αρπότερη πλήρωση των σκοπών αυτού μέτρα.

Η Υγειονομική υπηρεσία του Ταμείου αποτελείται από:

- α) Έναν ιατρό Προϊστάμενο της Υγειονομικής Υπηρεσίας,
- β) Δέκα ιατρούς θεραπευτές, 5 Παθολόγους, 3 Οδοντιάτρους, έναν Μαιευτήρα – Γυναικολόγο και έναν Δερματολόγο – Αφροδισιολόγο.

Παροχές ασθενείας:

- Ιατρική περίθαλψη.
- Κατ' οίκον περίθαλψη.
- Νοσοκομειακή περίθαλψη.
- Νοσοκομειακή περίθαλψη σε επαρχιακές πόλεις.
- Οδοντιατρική περίθαλψη.
- Ειδικές θεραπείες.
- Λουτροθεραπείες.
- Φαρμακευτική περίθαλψη.
- Θεραπευτικά μέσα.
- Επιδόματα ασθενείας.
- Έκτακτη βοήθεια/ Προϊκοδότηση/ Πληρωμή δαπανών Υγειονομικής Περίθαλψης.
- Παροχές μητρότητας.

- Επιδόματα κηδείας.
- Κατασκηνώσεις.
- Διατήρηση ασφαλιστικών δικαιωμάτων εργατικών εκπροσώπων.

Ιατρική περίθαλψη:

Διενεργείται στους ασφαλισμένους που ανήκουν στο Ταμείο αυτό από τους υπάρχοντες ιατρούς, είτε στα ιατρεία τους είτε κατ' οίκον ή ανατίθεται σε κλινικές ή ιδιώτες ιατρούς για ορισμένες ειδικότητες που υπηρετούνται από άλλους ασφαλιστικούς Οργανισμούς.

- Ειδική θεραπεία είναι η ακτινοθεραπεία, η ηλεκτροθεραπεία, μηχανοθεραπεία κ.λ.π. Για τα άτομα που χρήζουν τέτοιας θεραπείας το Ταμείο αναλαμβάνει τις σχετικές δαπάνες. Τα μέλη όμως της οικογένειάς τους δε δικαιούνται των ανωτέρω ειδικών θεραπειών.
- Η λουτροθεραπεία περιλαμβάνει τη χρησιμοποίηση αυτοφυών λουτρών σε περίπτωση παθήσεων οριζόμενων με γενική απόφαση του Διοικητικού Συμβουλίου από γνωμάτευση της Υγειονομικής Υπηρεσίας.
- Κατ' οίκον περίθαλψη γίνεται από το Ταμείο σε ασφαλισμένους και μέλη οικογ. Λόγω σοβαρής περίπτωση ή η προσέλευση στο Ιατρείο είναι δυσχερής. Μπορεί να εκτελεστεί και από ιδιώτες γιατρούς.
- Νοσοκομειακή περίθαλψη παρέχεται λόγω της φάσης της ασθένειας ή έλλειψης μέσων για την επαρκή περίθαλψη στο σπίτι. Παρέχεται το ίδιο και σε όλα τα μέλη. Περιλαμβάνει αναγκαίες ιατρικές φροντίδες, παρακλινικές εξετάσεις, φάρμακα καθώς και μεταφορά του ασθενούς εντός της πόλεως στην κατοικία ή το νοσοκομείο.
- Φαρμακευτική στους ασφαλισμένους και τα μέλη της οικογένειας. Τα φάρμακα αγοράζονται από φαρμακεία κατόπιν συνταγής ιατρού του Ταμείου. Συνταγή μη εκτελούμενη μέσα σε 3 ημέρες από την έκδοση είναι άκυρη. Ο ασφαλισμένος συμμετέχει με ποσοστό στις δαπάνες των φαρμάκων που δεν πρέπει να ξεπερνά το 25%.

Προϋποθέσεις χορήγησης εφ' άπαξ βοηθήματος:

- α) Ο ασφαλισμένος του Ταμείου που εξέρχεται απ' το επάγγελμα του ξεν/υπαλλήλου σε σύνταξη κύριας ασφάλισης γήρατος ή επιδόματος

αναπροσαρμογής δικαιούται εφ' άπαξ βοήθηματος εάν έχει συμπληρώσει κατά το χρόνο της έκδοσης τους συνταξιοδοτικής απόφασης 60 τουλάχιστον μηνιαίες καταβολές στον κλάδο του κεφαλαίου Πρόνοιας απ' τις οποίες οι 36 να είναι μέσα στην τελευταία 5ετία από την έξοδό του από το επάγγελμα δηλαδή απ' την τελευταία ημέρα ασφάλισής του.

β) Ο ασφαλισμένος του Ταμείου εξερχόμενος από το επάγγελμα i) μετά την συμπλήρωση του 60^{ου} έτους της ηλικίας προκειμένου για άντρες ή του 55^{ου} γυναίκες, ii) λόγω θανάτου και μη δικαιούμενος σύνταξη παρά από αυτή του ΙΚΑ σαν εργαζόμενος σε περιοχές που δεν έχει επεκταθεί η ασφάλιση του ΙΚΑ κατά το χρόνο της εξόδου του ή είχε επεκταθεί αυτή σε χρόνο που απέχει λιγότερο από 8ετία. Από την έξοδό του δικαιούνται αυτός ή τα μέλη της οικογένειάς του σε περίπτωση θανάτου εφ' άπαξ χρηματικό βοήθημα εκ του κεφαλαίου πρόνοιας εφόσον έχει συμπληρώσει κατά το χρόνο της εξόδου του 60 τουλάχιστον μηνιαίες καταβολές στον κλάδο κεφαλαίου πρόνοιας εκ των οποίων 15 εντός της τελευταίας 5ετίας προ της κατά την εξόδου του εκ του επαγγέλματος.

γ) Ο ασφαλισμένος του Ταμείου εξερχόμενος του επαγγέλματος δικαιούνται αυτός ή τα μέλη της οικογένειάς του σε θάνατο εφ' άπαξ χρηματικό βοήθημα εφόσον έχει συμπληρώσει κατά το χρόνο της εξόδου 120 τουλάχιστον μηνιαίες καταβολές στον κλάδο πρόνοιας εκ των οποίων οι 36 τελευταία 5ετία και επιπλέον να έχει συμπληρώσει το 50^ο έτος της ηλικίας του και να έχει 20ετή άσκηση επαγγέλματος του ξενοδοχοϋπαλλήλου.

Αλλαγές:

Οι ξεν. Ασφαλισμένοι Ταμείου Τ.Α.Ξ.Υ. που έχουν συμπληρώσει 20 τουλάχιστον πλήρη έτη στο επάγγελμα και 180 τουλάχιστον πλήρεις μηνιαίες καταβολές στον κλάδο κεφαλαίου πρόνοιας του Ταμείου, μπορούν με αίτησή τους να ζητήσουν την λήψη εφάπαξ, χρηματικό βοήθημα. Η άσκηση του επαγγέλματος ξεν. Αποδεικνύεται από αντίστοιχη ασφάλιση σε φορέα κύριας ασφάλισης της ημεδαπής, της Ε.Ε. ή του Ευρωπαϊκού Οικογενειακού χώρου ή χώρας με την οποία έχει συναφθεί διμερής σύμβαση κοινωνικής ασφάλισης.

Για τους απασχολούμενους εποχιακά, σύμφωνα με την οικεία συλλογική σύμβαση εργοδοτών, οι οποίοι εργάστηκαν στον ίδιο εργοδότη επι

δύο τουλάχιστον συνεχή έτη για 100 τουλάχιστον ημερήσια εργασία κάθε έτος προσμετρείται αποκλειστικά για την συμπλήρωση της 20ετίας στο επάγγελμα και το διάστημα που μεσολάβησε κατά τα ανωτέρω έτη. Σε περίπτωση που οι ασφαλισμένοι μετά την λήψη του εφάπαξ, βοηθήματος, απασχοληθούν σε εργ. Ασφαλισμένοι στο Ταμείο κατά την συνταξιοδότησή τους, δεν δικαιούται δεύτερο εφάπαξ αλλά την επιστροφή ατομικών εισφορών εντόκως.

Άλλες διατάξεις:

Για πειθαρχικές ποινές (άρθρο 205), κανονικές άδειες προσωπικού (άρθρο 101), αναρρωτικές άδειες (άρθρο 108), ώρες εργασίας (άρθρο 76), ισχύουν οι διατάξεις του δημοσιοϋπαλληλικού κώδικα.

Κεντρική Υπηρεσία και Τοπικά Παραρτήματα

Αθήνα	Καμένα Βούρλα	Ρέθυμνο
Πειραιάς	Κασσάνδρεια	Ρόδος
Αγ. Νικόλαος	Κέρκυρα	Σητεία
Αιδημός	Κρανίδι	Σκιάθος
Βόλος	Κως	Τρίκαλα
Δελφοί	Λαμία	Τρίπολη
Ηράκλειο	Λάρισα	Τυμπάκι
Θάσος	Λευκάδα	Χαλκίδα
Θεσσαλονίκη	Λουτράκι	Χανιά
Ιεράπετρα	Ναύπλιο	Χερσόνησος
Γιάννενα	Ν. Μαρμαρά	Χίος
Καβάλα	Πάτρα	
Καλαμάτα	Πύργος	

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5^ο

ΕΥΡΩΠΑΪΚΟΣ ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΣΦΑΛΕΙΑ ΚΑΙ ΤΗΝ ΥΓΕΙΑ ΣΤΗΝ ΕΡΓΑΣΙΑ

A) ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Σύμφωνα με το άρθρο 2 του κανονισμού του Συμβουλίου σχετικά με την ίδρυση Ευρωπαϊκού Οργανισμού για την Ασφάλεια και την Υγεία στην Εργασία, σκοπός του Ευρωπαϊκού Οργανισμού είναι να ενθαρρύνει τις βελτιώσεις στον χώρο εργασίας, παρέχοντας στις κοινοτικές υπηρεσίες, στα κράτη μέλη και σε όσους ασχολούνται με το αντικείμενο τεχνικές, επιστημονικές και οικονομικές πληροφορίες που είναι χρήσιμες στον τομέα της ασφάλειας και της υγείας στην εργασία. Προκειμένου να επιτευχθεί ο σκοπός που περιγράφεται στο άρθρο 2, ο Ευρωπαϊκός Οργανισμός υλοποιεί σχέδια πληροφόρησης για να συγκεντρώσει και να διανείμει τα σχετικά στοιχεία στα κράτη μέλη.

Το σχέδιο πληροφόρησης του Ευρωπαϊκού Οργανισμού με τίτλο «Η κατάσταση της επαγγελματικής ασφάλειας και υγείας (EAY) στην Ευρωπαϊκή Ένωση – Πιλοτική μελέτη» αποτελεί ένα πρώτο βήμα για την ανάπτυξη ενός συστήματος για την παρακολούθηση της ασφάλειας και της υγείας στην ΕΕ. Σκοπό έχει να προσφέρει στα όργανα αποφάσεων σε επίπεδο κρατών μελών και σε ευρωπαϊκό επίπεδο μια επισκόπηση της τρέχουσας κατάστασης της ασφάλειας και της υγείας στην Ευρωπαϊκή Ένωση, υποστηρίζοντας με αυτόν τον τρόπο τον προσδιορισμό των κοινών προκλήσεων και των τομέων που έχουν προτεραιότητα για λήψη προληπτικών μέτρων.

Η παρούσα συνοπτική έκθεση παρουσιάζει μια συνεπτυγμένη επισκόπηση τόσο των σημαντικότερων πορισμάτων όσο και των στοιχείων που περιέχονται στην κύρια έκθεση «Η κατάσταση της EAY στην Ευρωπαϊκή Ένωση – Πιλοτική μελέτη». Σκοπός είναι να διαβαστεί από ένα ευρύ κοινό, δηλαδή αυτούς που μπορεί να συμμετέχουν στη χάραξη/ επανακαθορισμό πολιτικών EAY σε ευρωπαϊκό/ εθνικό επίπεδο ή στη διεξαγωγή έρευνας, μελετών και ερευνών πεδίου για την EAY. Ο αναγνώστης μπορεί να βρει στοιχεία για τις πηγές δεδομένων και τη μεθοδολογία που χρησιμοποιούνται στην πιλοτική μελέτη. Επιπλέον, παρουσιάζονται τα σημαντικότερα πορίσματα για την κατάσταση της EAY στην ΕΕ.

Όλα τα σχετικά έγγραφα όπως η κύρια έκθεση, τα παραρτήματα, το εγχειρίδιο για τη συλλογή δεδομένων και όλες οι εθνικές εκθέσεις από τα κράτη μέλη περιέχονται στο επισυναπτόμενο CD-ROM.

Ο Ευρωπαϊκός Οργανισμός για την Ασφάλεια και την Υγεία στην Εργασία επιθυμεί να ευχαριστήσει τους εστιακούς πόλους, την ομάδα θεματικού δικτύου για την παρακολούθηση της ΕΑΥ, καθώς και την ομάδα εμπειρογνομόνων που, επικουρεί τον Ευρωπαϊκό Οργανισμό στην κατάρτιση του εγχειριδίου για τη συλλογή δεδομένων, για το διεξοδικό έργο τους, καθώς και όλα τα άλλα άτομα που συμμετείχαν σε αυτό το σχέδιο πληροφόρησης.

Ευχαριστούμε ιδιαίτερα το Ευρωπαϊκό Ίδρυμα για τη Βελτίωση των Συνθηκών Διαβίωσης και Εργασίας και τη Eurostat για την ευγενική συνεργασία τους και για την παροχή των ευρωπαϊκών δεδομένων για το παρόν σχέδιο πληροφόρησης.

Προκειμένου να επιτευχθεί ο στόχος του και να συμβάλει στην ανάπτυξη ενός συστήματος παρακολούθησης για την επαγγελματική ασφάλεια και υγεία στην Ευρωπαϊκή Ένωση, ο Ευρωπαϊκός Οργανισμός αποφάσισε να αναλάβει μια διεξοδική εκτίμηση της κατάστασης όσον αφορά την επαγγελματική ασφάλεια και υγεία (ΕΑΥ) σε όλα τα κράτη μέλη της ΕΕ.

Αυτό οδηγεί:

- Στην εκπόνηση μιας εθνικής έκθεσης σχετικά με την κατάσταση της ΕΑΥ σε κάθε κράτος μέλος, και
- Στην εκπόνηση μιας συγκεντρωτικής έκθεσης σχετικά με την κατάσταση της ΕΑΥ στην ΕΕ με βάση τις δεκαπέντε εθνικές εκθέσεις.

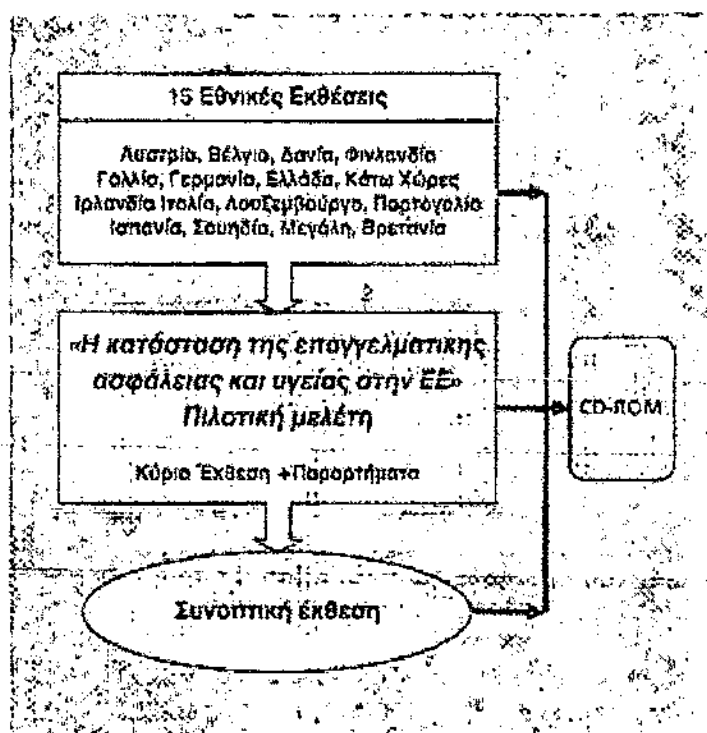
Από την αρχή, αναγνωρίστηκε ο μεγάλος όγκος εργασίας που έπρεπε να αναληφθεί και οι προσπάθειες που απαιτούνταν για την επίτευξη των στόχων. Το τελικό αποτέλεσμα είναι ότι η πιλοτική μελέτη αποτυπώνει την παρούσα κατάσταση της ΕΑΥ στην Ευρωπαϊκή Ένωση. Κατά τη διαδικασία παρουσίασης αυτής της ευρωπαϊκής συγκεντρωτικής εικόνας, το έργο θα προσδιορίσει επίσης τις απαιτήσεις για τη διεξαγωγή μελλοντικής και πιο τακτικής ενημέρωσης των στοιχείων για την ΕΑΥ σε όλη την Ευρωπαϊκή Ένωση με βάση τα αντλημένα πορίσματα.

Αυτή η συνοπτική έκθεση διαρθρώνεται στα ακόλουθα πέντε κεφάλαια:

- Το κεφάλαιο 1 παρουσιάζει μια επισκόπηση της πιλοτικής μελέτης.
- Στο κεφάλαιο 2 παρουσιάζονται οι πηγές δεδομένων και η μεθοδολογία που χρησιμοποιείται.
- Το κεφάλαιο 3 παρουσιάζει τα σημαντικότερα πορίσματα από την πιλοτική μελέτη τα οποία περιλαμβάνουν: βασικά σημεία, την ανάγκη ανάπτυξης πρόσθετων προληπτικών μέτρων, τομείς, επαγγέλματα και φύλο σε κίνδυνο και άλλες κατηγορίες κινδύνου, χημικούς/ βιολογικούς κινδύνους και νεοεμφανιζόμενους κινδύνους.
- Στο κεφάλαιο 4 απαριθμούνται τα αρχικά πορίσματα που αντλήθηκαν από την ανάληψη της πιλοτικής μελέτης, και
- Το κεφάλαιο 5 δίνει την ευρωπαϊκή εικόνα ως προς τους δείκτες έκθεσης/ τις συνέπειες της ΕΑΥ.

Μπιμπάο, ... Οκτώβριος 2000

ΕΥΡΩΠΑΪΚΟΣ ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΣΦΑΛΕΙΑ ΚΑΙ ΤΗΝ ΥΓΕΙΑ ΣΤΗΝ ΕΡΓΑΣΙΑ

B) ΕΓΧΕΙΡΙΔΙΟ

Μια ομάδα εμπειρογνομόνων που διορίστηκαν από τα κράτη μέλη καθώς και από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή, τη Eurostat και το Ευρωπαϊκό Ίδρυμα για τη Βελτίωση των Συνθηκών Διαβίωσης και Εργασίας βοήθησαν τον Ευρωπαϊκό Οργανισμό να αναπτύξει ένα εγχειρίδιο για τη συλλογή δεδομένων σχετικά με την κατάσταση της ασφάλειας και της υγείας στον χώρο εργασίας στα κράτη μέλη. Επιλέχθηκαν διάφοροι ειδικοί δείκτες που κρίθηκαν καταλληλότεροι για να περιγράψουν την κατάσταση έκθεσης στον χώρο εργασίας, το πλαίσιο εργασίας, τις συνέπειες και την ικανότητα πρόληψης των κρατών μελών, οι οποίοι συμπεριελήφθησαν στο εγχειρίδιο για να δώσουν μια διεξοδική εικόνα του εργασιακού περιβάλλοντος στα κράτη μέλη. Οι δείκτες έκθεσης/ συνέπειες της ΕΑΥ που περιλαμβάνονται στο εγχειρίδιο εμπεριείχαν τα ακόλουθα:

- Έκθεση σε φυσικούς παράγοντες: θόρυβος, δονήσεις, υψηλή θερμοκρασία, χαμηλή θερμοκρασία.
- Στάση του σώματος και έκθεση σε κινήσεις: ανύψωση/ μετακίνηση βαρέων φορτίων, επαναλαμβανόμενες κινήσεις, επίπονες στάσεις εργασίας.
- Έκθεση σε χημικούς παράγοντες: διακίνηση χημικών ουσιών, καρκινογόνες ουσίες, νευροτοξικές ουσίες, κίνδυνοι για την αναπαραγωγή.
- Έκθεση σε βιολογικούς παράγοντες.
- Ψυχοκοινωνικές συνθήκες εργασίας: ταχύς ρυθμός εργασίας, χώρος εργασίας καθορισμένος από κοινωνικές απαιτήσεις, χώροι εργασίας με μηχανές, σωματική βία, εκφοβισμός (ηθική παρενόχληση) και σεξουαλική παρενόχληση, μονότονη εργασία, και
- Συνέπειες της επαγγελματικής ασφάλειας και υγείας (ΕΑΥ):

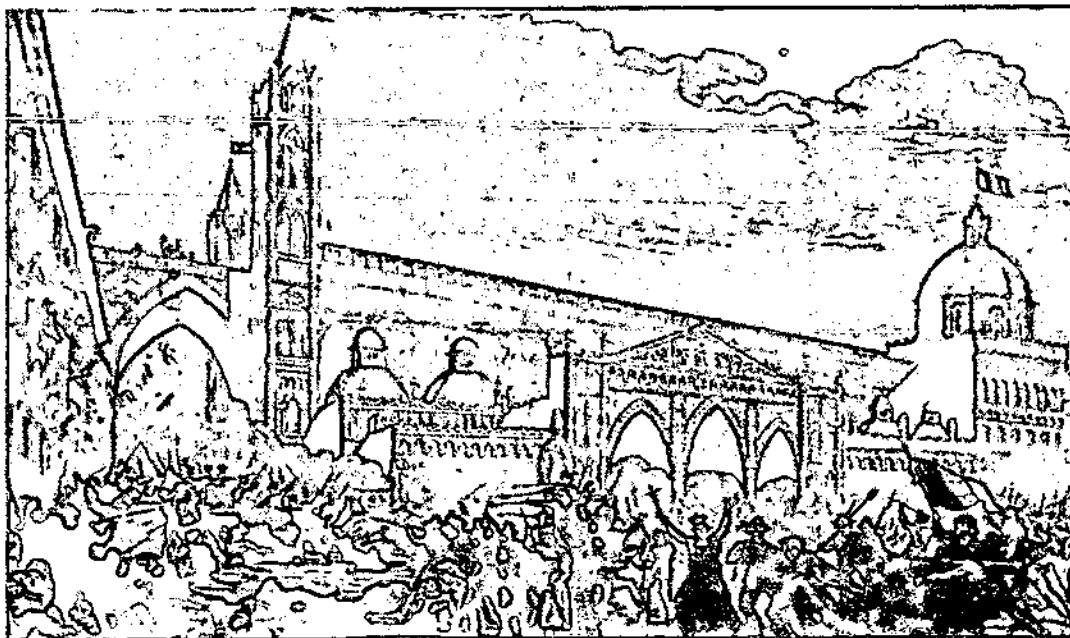
Εργατικά ατυχήματα με απουσία άνω των 3 ημερών, θανατηφόρα ατυχήματα, μυοσκελετικές παθήσεις λόγω εργασίας, άγχος, απουσία λόγω επαγγελματικής ασθένειας και επαγγελματικές ασθένειες.

Εκτός από τους προαναφερόμενους συγκεκριμένους δείκτες έκθεσης, διατυπώθηκαν διάφορες ερωτήσεις όσον αφορά το πλαίσιο εργασίας:

- Τηλε-εργασία (εκτίμηση του αριθμού των ατόμων που αναλαμβάνουν τηλε-εργασία και συγκεκριμένα σημεία που αφορούν την ασφάλεια και την υγεία στον χώρο εργασίας).
- Συγκεκριμένες ανησυχίες σχετικά με τις συνθήκες εργασίας των ατόμων με συμβάσεις ορισμένου χρόνου, συμβάσεις έκτακτης απασχόλησης, σε μαθητεία ή άλλα προγράμματα κατάρτισης, και των αυτό-απασχολούμενων.
- Χρήση ατομικού προστατευτικού εξοπλισμού.
- Παροχή στοιχείων σχετικά με τους κινδύνους στον χώρο εργασίας, και
- Εκπαίδευση σε θέματα Υγείας και Ασφάλειας παρεχόμενη από τον εργοδότη.

Στο εγχειρίδιο ζητήθηκε από κάθε Εστιακό Πόλο να περιγράψει την ικανότητα πρόληψης των εθνικών συστημάτων τους για την επαγγελματική ασφάλεια και υγεία, παρουσιάζοντας μια επισκόπηση της οργανωτικής δομής, τον αριθμό των επιθεωρητών εργασίας, το ποσοστό εργαζομένων που καλύπτονται από τις υπηρεσίες πρόληψης ΕΑΥ σε θέματα και τον αριθμό εργαζομένων που εκπαιδεύονται σχετικά με την ασφάλεια και την υγεία στον χώρο εργασίας κάθε χρόνο.

Γ) ΠΗΓΕΣ ΔΕΔΟΜΕΝΩΝ

Η συλλογή δεδομένων βασίστηκε στα υπάρχοντα δεδομένα που ήταν διαθέσιμα είτε σε ευρωπαϊκό είτε σε εθνικό επίπεδο. Επιπλέον, τα κράτη μέλη έλαβαν ειδικά προσαρμοσμένα παραρτήματα με τα αντίστοιχα ευρωπαϊκά δεδομένα από το Ευρωπαϊκό Ίδρυμα για τη Βελτίωση των Συνθηκών Διαβίωσης και Εργασίας και τη Eurostat.

Εθνική διαδικασία ταξινόμησης των στοιχείων περί ΕΑΥ

Γενικά, τα εθνικά δίκτυα χρησιμοποιήθηκαν για να συγκεντρώσουν τα αντίστοιχα στοιχεία και σε πολλές περιπτώσεις ο συντονισμός έγινε από κυβερνητικές ομάδες που υποστηρίζονταν από τους αντίστοιχους τεχνικούς εμπειρογνώμονες και άλλους Οργανισμούς. Οι πηγές πληροφόρησης που χρησιμοποιήθηκαν περιελάμβαναν εθνικές έρευνες, εκθέσεις εθνικών στατιστικών και γνωμοδοτήσεις εμπειρογνωμόνων από Οργανισμούς των εθνικών δικτύων.

Όταν προέκυπτε έλλειψη διαθέσιμων στοιχείων, επινοήθηκαν σύνολα ερωτήσεων προκειμένου να ερωτηθούν οι αντίστοιχοι εμπειρογνώμονες στο συγκεκριμένο πεδίο ασφάλειας και υγείας στον χώρο εργασίας. Οι εμπειρογνώμονες επιλέχθηκαν από τις αρμόδιες αρχές ασφάλειας και υγείας. Στοιχεία ελήφθησαν από ένα ευρύ φάσμα Οργανισμών που περιελάμβαναν κοινωνικούς εταίρους, συμβούλια αποζημίωσης εργαζομένων, ασφαλιστικά ταμεία εργαζομένων και ιατρικούς οργανισμούς.

Εκτός από τη χρήση εθνικών δεδομένων, χρησιμοποιήθηκαν στοιχεία από δύο ευρωπαϊκές πηγές. Αυτές οι πηγές δεδομένων παρουσιάζονται ακολούθως.

Δεύτερη ευρωπαϊκή μελέτη για Τις συνθήκες εργασίας (ESWC: European Sources about Work Conditions)

Στα τέλη του 1995 και αρχές 1996, διεξάχθηκε η δεύτερη ESWC από το Ευρωπαϊκό Ίδρυμα για τη Βελτίωση των Συνθηκών Διαβίωσης και Εργασίας. Επιδιώχθηκε ένα αντιπροσωπευτικό δείγμα του συνολικού ενεργού

πληθυσμού, δηλαδή άτομα που κάποια στιγμή κατά τη διάρκεια της συνέντευξης εργάζονταν για τρίτους ή ήταν αυτοαπασχολούμενοι.

Συνεντεύξεις πάρθηκαν από άτομα άνω των 15 ετών, Αποκλείστηκαν όλοι οι συνταξιούχοι, οι άνεργοι καθώς και οι νοικοκυρές. Οι μη Ευρωπαίοι συμπεριελήφθησαν με τον όρο ότι η συνέντευξη θα γινόταν στην αντίστοιχη εθνική γλώσσα των χωρών όπου εργάζονται.

Οι συνεντεύξεις διεξήχθησαν σε όλα τα κράτη μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης όπου οι αποκρινόμενοι έδωσαν συνέντευξη κατ' οίκον.

Ο στόχος ήταν 1.000 περιστατικά ανά χώρα (500 στο Λουξεμβούργο, 2.000 στη Γερμανία, 1.000 για την πρώην Ανατολική Γερμανία και 1.000 για την πρώην Δυτική Γερμανία).

Είναι παραδεκτό ότι τόσο η μεθοδολογία όσο και οι συγκρίσεις με τα δεδομένα θα έχουν περιορισμούς τους οποίους πρέπει να γνωρίζει ο αναγνώστης. Αυτοί οι περιορισμοί εξετάζονται λεπτομερώς στην έκθεση «Δεύτερη Ευρωπαϊκή Μελέτη των Συνθηκών Εργασίας» (δημοσιεύτηκε από το Ευρωπαϊκό Ίδρυμα για τη Βελτίωση των Συνθηκών Διαβίωσης και Εργασίας το 1997) και περιλαμβάνουν τις διαφορετικές βιομηχανικές δομές μεταξύ των χωρών, τις νομικές και πολιτιστικές διαφορές, την κατανομή του εργατικού δυναμικού μεταξύ τομέων και επαγγελμάτων και το μέγεθος του δείγματος που χρησιμοποιήθηκε.

Ευρωπαϊκά Στατιστικά Στοιχεία για τα εργατικά ατυχήματα (ESAW: European Sources about Accident by Work)

Το έργο ESAW που διεξάχθηκε από την Eurostat σε στενή συνεργασία με κράτη μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης στοχεύει στη συλλογή συγκρινόμενων δεδομένων στο πλαίσιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης για τα εργατικά ατυχήματα και στην εγκατάσταση μιας βάσης δεδομένων.

Όλες οι περιπτώσεις εργατικών ατυχημάτων που οδηγούν σε απουσία άνω των τριών ημερολογιακών ημερών περιλαμβάνονται στα δεδομένα των ESAW.

Ως εργατικό ατύχημα ορίζεται ένα «μεμονωμένο συμβάν κατά τη διάρκεια της εργασίας, το οποίο οδηγεί σε σωματική ή διανοητική βλάβη». Αυτό περιλαμβάνει περιπτώσεις οξείας δηλητηρίασης και σκόπιμες ενέργειες άλλων ατόμων, αλλά εξαιρεί σκόπιμους αυτοτραυματισμούς και τα ατυχήματα

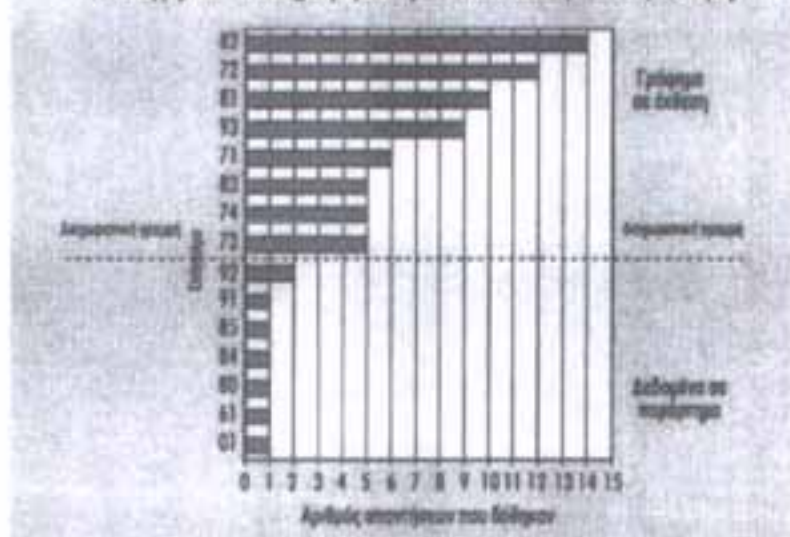
κατά τη μετάβαση και την επιστροφή από τον χώρο εργασίας (ατυχήματα κατά τη διαδρομή). «Κατά τη διάρκεια της εργασίας» σημαίνει κατά τη διεξαγωγή μιας επαγγελματικής δραστηριότητας ή κατά τη διάρκεια του χρόνου του δαπανούμενου στην εργασία. Αυτό περιλαμβάνει περιπτώσεις τροχαίων ατυχημάτων κατά τη διάρκεια της εργασίας.

Ως θανατηφόρο ατύχημα ορίζεται ένα ατύχημα που οδηγεί στον θάνατο του θύματος εντός ενός έτους από την ημέρα του ατυχήματος. Στην πράξη, η πλειοψηφία των κρατών μελών περιλαμβάνει τις περιπτώσεις των θανατηφόρων εργατικών ατυχημάτων στα εθνικά στατιστικά στοιχεία.

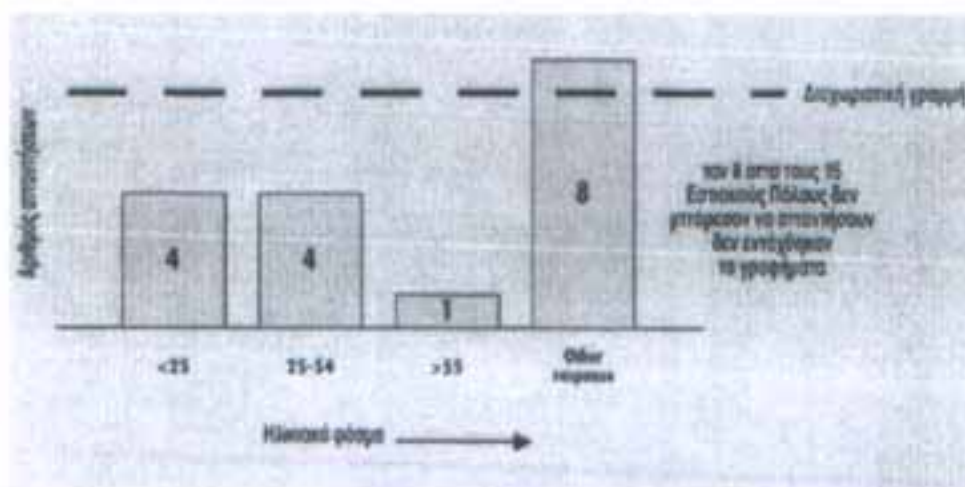
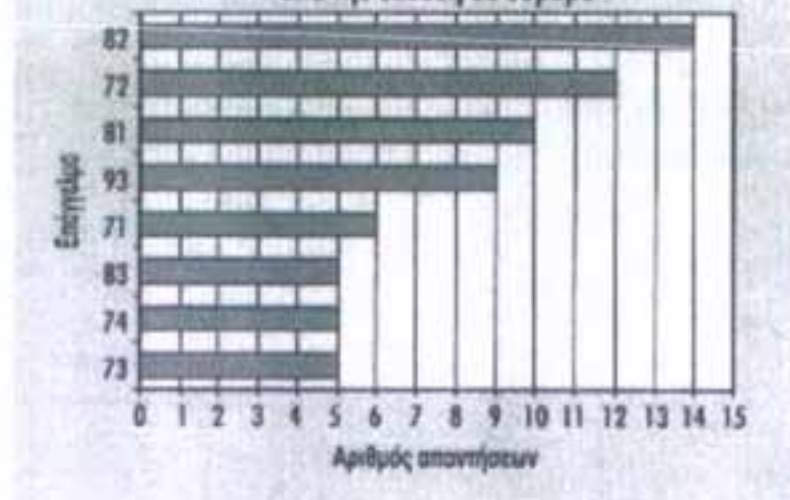
Ανάλογα με τη διαδικασία υποβολής εκθέσεων στα κράτη μέλη (συστήματα βασισμένα στην ασφάλιση ή όχι), τα επίπεδα υποβολής εκθέσεων για τα εργατικά ατυχήματα διαφέρουν. Γενικά, τα επίπεδα υποβολής εκθέσεων είναι πολύ υψηλά στα συστήματα που βασίζονται στην ασφάλιση και θεωρούνται περίπου 100 τοις εκατό. Το σύστημα που δεν βασίζεται στην ασφάλιση έχει μόνο ένα μέσο επίπεδο υποβολής εκθέσεων από 30 έως 50 τοις εκατό κατά μέσο όρο για όλους τους κλάδους των οικονομικών δραστηριοτήτων. Τα δεδομένα από τις δυο πηγές, δεδομένα βάσει ασφάλισης) μη ασφάλισης, που διορθώθηκαν σύμφωνα με το επίπεδο υποβολής εκθέσεων, δεν είναι αυστηρό συγκρίσιμα.

Τα επαγγέλματα που ενέχουν μεγαλύτερο κίνδυνο από την έκθεση σε θόρυβο

Τα επαγγέλματα που ευέχουν μεγαλύτερο κίνδυνο από τημ έκθεση σε θόρυβο

**ΚΥΡΙΟΤΕΡΑ ΠΟΡΙΣΜΑΤΑ ΣΧΕΤΙΚΑ ΜΕ ΤΗΝ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΤΗΣ
ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΗΣ ΑΣΦΑΛΕΙΑΣ ΚΑΙ ΥΓΕΙΑΣ ΣΤΗΝ
ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΕΝΩΣΗ – ΠΙΛΟΤΙΚΗ ΜΕΛΕΤΗ**

A) ΒΑΣΙΚΑ ΣΗΜΕΙΑ

Έκθεση στο Περιβάλλον εργασίας

Έκθεση σε φυσικούς/ χημικούς Παράγοντες

Δείκτες έκθεσης σε φυσικούς/ χημικούς παράγοντες	Ευρωπαϊκή εικόνα Εκτεθειμένοι εργάτες ¹	Αριθμός Εστιακών πόλων που ορίζουν ως αναγκαία την ανάπτυξη συμπληρωματικών προληπτικών μέτρων	Κλάδοι που συγκέντρωσαν τον υψηλότερο αριθμό απαντήσεων ²	Επαγγέλματα που συγκέντρωσαν τον υψηλότερο αριθμό απαντήσεων ³
Δόρυβος	28%	7	Παραγωγή κατεργασμένων μεταλλικών προϊόντων, πλην μηχανών και ειδών εξοπλισμού. Παραγωγή ξύλου, προϊόντων ξύλου και φελλών, πλην επίπλων, φάθινων αντικειμένων και επικαλυμένων υλικών	Χειριστές μηχανών και συναρμολογητές
Ασθένειες	24%	9	Κατασκευές	Εργάτες σε ορυχεία, κατασκευές, βιομηχανίες και μεταφορές. Εργάτες εξόρυξης και οικοδομών. Οδηγοί και χειριστές κινητού εξοπλισμού
Υψηλή θερμοκρασία	20%	6	Παραγωγή βασικών μετάλλων	Εργάτες σε ορυχεία, κατασκευές, βιομηχανίες και μεταφορές
Χαμηλή θερμοκρασία	23%	7	Παραγωγή τροφίμων και ποτών, Κατασκευές	Εργάτες σε ορυχεία, κατασκευές, βιομηχανίες και μεταφορές. Εργάτες λατομείων και οικοδομών
Παρουσία κινδύνων ουσιών 14%	8%			Εργάτες σε ορυχεία, κατασκευές, βιομηχανίες και μεταφορές. Χειριστές σταθερών εγκαταστάσεων

¹ Δεδομένα ESWC, 2^η Μελέτη, Ευρωπαϊκό Ίδρυμα, Δουβλίνο, 1996.

² Καταγράφεται μόνο ο κλάδος που συγκέντρωσε τον υψηλότερο αριθμό απαντήσεων. Οι κλάδοι που συγκέντρωσαν ίσο αριθμό απαντήσεων καταγράφονται όλοι.

³ Καταγράφεται μόνο το επάγγελμα που συγκέντρωσε τον υψηλότερο αριθμό απαντήσεων. Τα επαγγέλματα που συγκέντρωσαν ίσο αριθμό απαντήσεων καταγράφονται όλα.

Στάση του σώματος και έκθεση σε κινήσεις

Έκθεση της στάσης του σώματος και των κινήσεων	Ευρωπαϊκή εικόνα Εκτεθειμένοι εργάτες ¹	Αριθμός Εσπιακών πόλων που ορίζουν ως αναγκαία την ανάπτυξη συμπληρωματικών προληπτικών μέτρων	Κλάδοι που συγκέντρωσαν τον υψηλότερο αριθμό απαντήσεων	Επαγγέλματα που συγκέντρωσαν τον υψηλότερο αριθμό απαντήσεων
Αναλαμβανόμενες κινήσεις	57%	7	Παραγωγή τροφίμων και ποτών	Χειριστές μηχανών και συναρμολογητές
Κόπτονες στάσεις εργασίας	45%	6	Κατασκευές	Εργάτες σε ορυχεία, κατασκευές, βιομηχανίες και μεταφορές
Ανύψωση/κίνηση βαρέων φορτίων	34%	9	Κατασκευές	Εργάτες σε ορυχεία, κατασκευές, βιομηχανίες και μεταφορές

Ψυχο – κοινωνικές συνθήκες εργασίας

Ψυχοκοινωνικές συνθήκες εργασίας	Ευρωπαϊκή εικόνα Εκτεθειμένοι εργάτες	Αριθμός Εσπιακών πόλων που ορίζουν ως αναγκαία την ανάπτυξη συμπληρωματικών προληπτικών μέτρων	Κλάδοι που συγκέντρωσαν τον υψηλότερο αριθμό απαντήσεων ²	Επαγγέλματα που συγκέντρωσαν τον υψηλότερο αριθμό απαντήσεων ²
Αρκετοί εργατοί που παροτρύνονται από κοινωνικές απαιτήσεις	67%	3	Ξενοδοχεία και εστιατόρια	Υπάλληλοι εξυπηρέτησης πελατών
Υψηλοί ρυθμοί εργασίας	54%	6	Ξενοδοχεία και εστιατόρια	Διευθυντές εταιρειών, Υπάλληλοι εξυπηρέτησης πελατών
Μονότονη εργασία	45%	6	Βυρσοδεψία και κατεργασία δέρματος, παραγωγή αποσκευών, τσαντιών, σαγματοποιία, παραγωγή ιπποσκευών και υποδημάτων, Υφαντουργία, Βιομηχανία τροφίμων και ποτών	Χειριστές μηχανών και συναρμολογητές, Πωλήσεων και στοιχειώδη επαγγέλματα παροχής υπηρεσιών
Περιορισμένος χώρος με μηχανές	22%	4	Υφαντουργία	Χειριστές μηχανών και συναρμολογητές
Ελάχιστη μεταχείριση, άδικη επιβολή κυρώσεων	8%	7	Υγεία και Κοινωνική Εργασία	Πωλήσεις και στοιχειώδη επαγγέλματα παροχής υπηρεσιών, Εργαζόμενοι σε υπηρεσίες παροχής προσωπικών υπηρεσιών και υπηρεσίες ασφαλείας, Υπάλληλοι εξυπηρέτησης πελατών
Ψυχολογική βία	4%	7	Υγεία και Κοινωνική Εργασία	Υπάλληλοι παροχής προσωπικών υπηρεσιών και υπηρεσιών ασφαλείας, Απασχολούμενοι σε βιοεπιστήμες και την υγεία
Εξουσιαστική παρενόχληση	2%	2	Ξενοδοχεία και Εστιατόρια, Υγεία και Κοινωνική Εργασία	Εργαζόμενοι στην παροχή προσωπικών υπηρεσιών και υπηρεσιών ασφαλείας

Συνέπειες της Ε.Α.Υ.

Συνέπειες ΕΑΥ	Αριθμός ατυχημάτων/ Ευρωπαϊκή εικόνα Εκτεθειμένοι εργάτες ⁴	Αριθμός Εστιακών πόλων που ορίζουν ως αναγκαία την ανάπτυξη συμπληρωματικών προληπτικών μέτρων	Κλάδοι που συγκέντρωσαν τον υψηλότερο αριθμό απαντήσεων ⁵	Επαγγέλματα που συγκέντρωσαν τον υψηλότερο αριθμό απαντήσεων ⁶
Ατυχήματα με διάρκεια 3 ημερών και άνω	4.757.611 το 1996 (Στοιχεία Eurostat)	7	Κατασκευές	Χειριστές μηχανών και συναρμολογητές
Θανατηφόρα ατυχήματα	5.549 το 1996 (Στοιχεία Eurostat)	6	Κατασκευές	Εργάτες σε ορυχεία, κατασκευές, βιομηχανίες και μεταφορές. Οδηγοί και χειριστές κινητού εξοπλισμού. Εργάτες λατομείων και οικοδομών
Παγγελματικές ασθένειες	Κανένα Ευρωπαϊκό στοιχείο	7	Κατασκευές	Εργάτες σε Μεταλλουργία, Μηχανήματα και σχετικά επαγγέλματα. Εργάτες σε ορυχεία, κατασκευές, βιομηχανικές μεταφορές
Μυοσκελετικές Παθήσεις	30%	8	Κατασκευές	Εργάτες σε ορυχεία, κατασκευές, βιομηχανίες και μεταφορές
Άγχος	28%	10	Υγεία και Κοινωνική Εργασία	Απασχολούμενοι σε σχετικά με τις βιοεπιστήμες και την υγεία επαγγέλματα
Πουσία λόγω επαγγελματικής Ασθένειας	5%		Υγεία και Κοινωνική Εργασία, Δημόσια Διοίκηση και άμυνα, Υποχρεωτική Κοινωνική Ασφάλεια	Εργάτες σε ορυχεία, κατασκευές, βιομηχανίες και μεταφορές

Β) ΑΡΧΙΚΑ ΑΝΤΛΟΥΜΕΝΑ ΠΟΡΙΣΜΑΤΑ

Αντλήθηκαν ορισμένα πορίσματα από τη διαδικασία διεξαγωγής της πιλοτικής μελέτης για την κατάσταση της ΕΑΥ στην ΕΕ, τα οποία σκιαγραφούνται στο παρόν: κεφάλαιο.

Αναμφίβολα η πιλοτική μελέτη έχει εντοπίσει αρκετούς τομείς ζωτικής σημασίας για μελλοντική συζήτηση όπου θα μπορούσαν να γίνουν μελλοντικές βελτιώσεις σε όλη τη διαδικασία. Σε αυτό το στάδιο της

⁴ Δεδομένα ESWC, 2^η Μελέτη, Ευρωπαϊκό Ίδρυμα, Δουβλίνο, 1996.

⁵ Καταγράφεται μόνο ο κλάδος που συγκέντρωσε τον υψηλότερο αριθμό απαντήσεων. Οι κλάδοι που συγκέντρωσαν ίσο αριθμό απαντήσεων καταγράφονται όλοι.

⁶ Καταγράφεται μόνο το επάγγελμα που συγκέντρωσε τον υψηλότερο αριθμό απαντήσεων. Τα επαγγέλματα που συγκέντρωσαν ίσο αριθμό απαντήσεων καταγράφονται όλα.

διαδικασίας υποβολής εκθέσεων της πιλοτικής μελέτης, έχουν ήδη αντληθεί ορισμένα πορίσματα. Περισσότερα θα προκύψουν από τις πληροφοριακές παρατηρήσεις στο «Έργο Αξιολόγησης» του Ευρωπαϊκού Οργανισμού.

Ένα σημαντικό γεγονός που προέκυψε από τη διεξαγωγή της πιλοτικής μελέτης είναι η επισήμανση έντονων διαφορών των συστημάτων ΕΑΥ στα δεκαπέντε κράτη μελέτη. Αυτό τονίζει τις δυσκολίες της σύγκρισης των στοιχείων που συγκεντρώθηκαν από τα συστήματα αυτά και της χρήσης αυτών ώστε να διαμορφωθεί μια καθολική γενική ευρωπαϊκή εικόνα ως προς την κατάσταση της ΕΑΥ.

Το εγχείρημα ενοποίησης αποδεικνύει τη σπουδαιότητα της προετοιμασίας ερωτήσεων για τη συλλογή των στοιχείων με ακριβέστερους ορισμούς ώστε να προωθηθεί μια κοινή αντίληψη, προκειμένου να αποφευχθεί η ασάφεια και να καταστεί η διαδικασία ενοποίησης ευκολότερη και ακριβέστερη.

Τα πορίσματα που αντλήθηκαν έως τώρα μπορούν να ταξινομηθούν σε τρία επίπεδα: ευρωπαϊκό επίπεδο, εθνικό επίπεδο και επίπεδο του Ευρωπαϊκού Οργανισμού για την προετοιμασία του εγχειριδίου και την επακόλουθη χρήση και ανάλυσή του.

Σε Ευρωπαϊκό επίπεδο, αναφέρθηκε συχνά ότι χρησιμοποιήθηκαν ελαφρώς διαφορετικές ερωτήσεις στη 2^η Ευρωπαϊκή Μελέτη για τις συνθήκες εργασίας σε σύγκριση με αυτές των εθνικών μελετών. Εάν τα ερωτήματα που τέθηκαν διαφέρουν, τότε όχι μόνο αυτό καθιστά δυσκολότερη τη σύγκριση αλλά επίσης εγείρει αμφιβολίες σχετικά με την εγκυρότητα της εν λόγω σύγκρισης. Η σκοπιμότητα εισαγωγής ενός συνόλου τυποποιημένων/Εναρμονισμένων ερωτήσεων για μελλοντικές Ευρωπαϊκές μελέτες σχετικά με τις συνθήκες εργασίας, και της χρήσης του ίδιου συνόλου σε εθνικό επίπεδο θα μπορούσε να αποτελέσει ενδεχόμενο σημείο συζήτησης για κάθε μελλοντική στρατηγική σχεδιασμού.

Σε εθνικό επίπεδο, για τις κατηγορίες, τους τομείς και τα επαγγέλματα κινδύνου, οι Εσθιακοί πόλοι παρείχαν μια απάντηση με βάση ορισμένες πηγές δεδομένων, εθνικά δεδομένα, στατιστικές μελέτες, δημοσιευμένα δεδομένα ή λαμβάνοντας υπόψη τη γνωμοδότηση των εμπειρογνομόνων. Ωστόσο, πέρα από τους τομείς και τα επαγγέλματα, η διαθεσιμότητα δεδομένων για τις άλλες κατηγορίες κινδύνου ήταν περιορισμένη. Αυτό συνέβαινε ιδιαίτερα στην

περίπτωση του καθεστώτος απασχόλησης, της ηλικίας και του μεγέθους της εταιρείας. Χωρίς αυτά τα δεδομένα, δεν ήταν εφικτή η παρουσίαση μιας ευρωπαϊκής εικόνας ή η επικύρωση ορισμένων από τα σημεία συζήτησης που τέθηκαν.

Για να παραχθεί μια ενοποιημένη έκθεση που θα ήταν έγκυρη από στατιστικής σκοπιάς, κάθε κράτος μέλος θα έπρεπε να χρησιμοποιήσει σχεδόν ταυτόσημο σχέδιο συλλογής δεδομένων με παρόμοια σύνολα ερωτήσεων σε εθνικό επίπεδο προκειμένου να διασφαλιστεί η κοινή αντίληψη αυτών των ερωτημάτων.

Για μερικά από τα παλαιότερα θέματα ασφάλειας και υγείας στον χώρο εργασίας, δηλαδή θόρυβος και αμιάντος, φάνηκε, να υπάρχει πλήθος διαθέσιμων στοιχείων. Αυτοί οι τομείς φάνηκε να έχουν προστατευτεί μέχρι ένα σημείο δια της εφαρμογής μέτρων ελέγχου όπως νομοθεσία, παρακολούθηση/ επιτήρηση και εκστρατείες ευαισθητοποίησης/ ενημέρωσης. Για άλλες κατηγορίες έκθεσης, π.χ. άγχος, χώρος εργασίας καθορισμένος από κοινωνικές απαιτήσεις και χώρος εργασίας με μηχανές, η διαθεσιμότητα δεδομένων ήταν ελάχιστη.

Στο επίπεδο του Ευρωπαϊκού Οργανισμού, αναγνωρίζεται ότι η προετοιμασία του εγχειριδίου χωρίς ερωτήσεις ανοικτού τύπου έχει κεφαλαιώδη σημασία. Για μελλοντικές μελέτες, οι ερωτήσεις στο εγχειρίδιο θα μπορούσαν να συμπληρωθούν από πρόσθετα κείμενα/ διαβαθμισμένες κλίμακες ώστε να βοηθήσουν τους αποκρινόμενους προκειμένου να αποφευχθούν οι ασάφειες. Παραδείγματος χάρη, στο παρόν εγχειρίδιο, πώς ερμηνεύτηκε ο ορισμός του «κινδύνου» από τα κράτη μέλη; Επρόκειτο για «κίνδυνο» βασισμένο σε πραγματικά ιστορικά αρχεία (τραυματισμοί/ θάνατοι/ ασθένειες) ή για «κίνδυνο» με το σκεπτικό ότι μεγάλος αριθμός ατόμων εκτίθεται σε ένα συγκεκριμένο κίνδυνο;

Επίσης, πρέπει να δοθεί προσοχή προκειμένου να διαπιστώσουμε κατά πόσο καθεμία από τις χρησιμοποιούμενες κατηγορίες κινδύνου θα παρείχε ουσιώδη αποτελέσματα, π.χ. μέγεθος εταιρείας, εάν τα δεδομένα παρέχονταν ελεύθερα. Εάν έπρεπε να συμπεριληφθεί η εν λόγω κατηγορία σε μελλοντικές μελέτες παρακολούθησης της ΕΑΥ, τότε έπρεπε να δοθούν σαφείς οδηγίες για το νόημα του μεγέθους. Παραδείγματος χάρη, μια μεγάλη εταιρεία με 500 υπαλλήλους μπορεί στην πραγματικότητα να συγκροτείται

από δέκα μικρότερες ξεχωριστές μονάδες, με 50 ανθρώπους η καθεμία που εργάζονται αυτόνομα. Πρόκειται άραγε για εταιρεία μεγάλου ή μικρού μεγέθους;

Η αλληλεπίδραση ανάμεσα στις κατηγορίες κινδύνου μπορεί να χρειάζεται περαιτέρω διερεύνηση για να διευκολύνει την αποσαφήνιση των κατηγοριών, ειδικότερα για να γίνει διαφοροποίηση ανάμεσα στη συνέπεια και τη γενεσιουργό αιτία.

Τα στοιχεία που συγκεντρώθηκαν στις εθνικές εκθέσεις δίνουν μια εικόνα του τι συνέβη, δηλαδή πρόκειται για μέτρο που ανταποκρίνεται σε όσα έχουν γίνει. Προς το παρόν, δεν υπάρχει καμία ένδειξη για τα θέματα προνοητικότητας όπως ο βαθμός στον οποίο έχει εφαρμοστεί συγκεκριμένη ευρωπαϊκή νομοθεσία και κατά πόσο βρίσκεται σε ισχύ. Σε ένα ολοκληρωμένο σύστημα διαχείρισης ασφάλειας και υγείας, τόσο τα στοιχεία ανταπόκρισης όσο και τα στοιχεία προνοητικότητας είναι ουσιαστικοί δείκτες απόδοσης.

Για κάθε επανάληψη της πιλοτικής μελέτης, θα χρειαστούν περαιτέρω διευκρινίσεις για ορισμένα από τα συζητηθέντα θέματα. Ειδικότερα, αυτό παραπέμπει στις απαντήσεις στην ερώτηση αξιολόγησης που χρησιμοποιείται στην πιλοτική μελέτη. Όταν ένας Εσπιακός Πόλος υποδείκνυε ότι ήταν απαραίτητη η ανάπτυξη πρόσθετων προληπτικών μέτρων, δεν ήταν πάντα προφανής η έκταση αυτών των μέτρων. Τα προληπτικά μέτρα θα μπορούσαν να κυμαίνονται από την εισαγωγή νέας νομοθεσίας έως εκστρατείες ευαισθητοποίησης, μελέτες, επιτόπιες επθεωρήσεις, δημοσιευμένα στοιχεία όπως συμβουλευτικά σημειώματα ή κώδικες πρακτικής ή γενικά ενημερωτικά φυλλάδια. Επίσης, τα εν λόγω προληπτικά μέτρα θα μπορούσαν να εφαρμοστούν είτε επικεντρωμένα σε έναν συγκεκριμένο βιομηχανικό τομέα και τις συναφείς διαδικασίες του είτε βάσει μιας ευρύτερης προσέγγισης καλύπτοντας πολλούς τομείς και διαδικασίες. Και στις δυο περιπτώσεις, το εγχειρίδιο θα πρέπει να αντικατοπτρίζει την ανάγκη συλλογής των εν λόγω στοιχείων.

Γ) ΟΙ ΔΙΕΥΘΥΝΣΕΙΣ ΣΤΟ INTERNET ΤΩΝ ΕΘΝΙΚΩΝ ΑΝΑΦΟΡΩΝ

Αυστρία: <http://at.osha.eu.int/statistics/statosh.doc>

Βέλγιο: <http://be.osha.eu.int/systems/fr/index.stm>

Δανία: <http://dk.osha.eu.int/statistics/index-en.stm>

Φιλανδία: <http://fi.osha.eu.int/PUBlicationslindeXen.stm>

Γαλλία: <http://fr.osha.eu.int/statistics/>

Γερμανία: <http://de.osha.eu.int/statistics/osh-de.zip>

Ελλάδα: <http://www.osh.gr/fp/statistics/oshstat.pdf>

Ολλανδία: <http://nl.osha.eu.int/statistics/>

Ιρλανδία: <http://ie.osha.eu.int/statistics/firereport.pdf>

Ιταλία: <http://it.osha.eu.int/statistics/>

Λουξεμβούργο: <http://www.itm.etat.lu/State-of-OSH/OSHLux.Doc>

Πορτογαλία: <http://pt.osha.eu.int/statistics/inqueen.stm>

Ισπανία: <http://es.osha.eu.int/statistics/#nacional>

Σουηδία: <http://se.osha.eu.int/statistics/>

Ηνωμένο Βασίλειο: <http://uk.osha.eu.int/statistics/>

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

Βοήθεια Εργοδοτών για τη χρήση Ηλεκτρονικών Υπηρεσιών

Για την καλύτερη εξυπηρέτηση των Εργοδοτών στη χρήση των Ηλεκτρονικών Υπηρεσιών διαθέτει τα εξής βοηθήματα:

1. Οδηγίες ηλεκτρονικής συμπλήρωσης και Υποβολής ΑΠΔ Κοινών Επιχειρήσεων Οικοδομοτεχνικών Έργων (doc).
2. Πλήκτρο βοήθειας σε όλα τα βήματα συμπλήρωσης και Υποβολής ΑΠΔ.
3. Τεχνικές Προδιαγραφές Υποβολής ΑΠΔ (doc).
4. Απαντήσεις στις συχνότερες ερωτήσεις.
5. Χρήσιμες πληροφορίες για τη συμπλήρωση του εντύπου ΑΠΔ (Δραστηριότητες Κ/Ο.Σ.Υ.Κ., Δ.Ο.Υ., Υποκ/ματα – Παραρτήματα ΙΚΑ, Νομικές μορφές).

Εάν μετά τη χρήση των ανωτέρω βοηθημάτων εξακολουθείτε να έχετε αδιευκρίνιστα σημεία, πρέπει να επικοινωνήσετε μαζί μας μέσω Ηλεκτρονικού Ταχυδρομείου.

Για να είμαστε σε θέση να ανταποκριθούμε άμεσα στα μηνύματά σας, παρακαλούμε να προβείτε σε αποστολή e-mail να εξαντλείτε τα ανωτέρα βοηθήματα.

Επισημαίνεται ότι για μηνύματα με ερωτήσεις των οποίων οι απαντήσεις εμπεριέχονται στο βοήθημα 4, δεν θα λαμβάνετε απάντηση. Το βοήθημα 4 εμπλουτίζεται καθημερινά.

Το ΙΚΑ, ο μεγαλύτερος ασφαλιστικός φορέας της χώρας, ανταποκρινόμενος στις κοινωνικοοικονομικές συνθήκες, υλοποιεί ένα πρόγραμμα εκσυγχρονισμού της οργάνωσης διαδικασιών του υιοθετώντας τα επιτεύγματα της σύγχρονης τεχνολογίας, με βέλπστη εξυπηρέτηση του πολίτη.

Η ανάπτυξη του Ολοκληρωμένου Πληροφοριακού Συστήματος ΙΚΑ (ΟΠΣ-ΙΚΑ) αποτελεί κύριο άξονα της υλοποίησης του εκσυγχρονιστικού προγράμματος και καλύπτει το σύνολο λειτουργιών και διαδικασιών του Ιδρύματος.

Δομικό στοιχείο του ΟΠΣ-ΙΚΑ είναι η Αναλυτική Περιοδική Δήλωση, ο νέος μηχανισμός στοιχείων που καταργεί τα ένσημα από 1/1/2002.

Οι κυριότερες αλλαγές που επέρχονται στο σύστημα ασφάλισης του ΙΚΑ από 1/1/2002, αφορούν τους ασφαλισμένους συνοπτικά αναφέρονται παρακάτω:

1) Απογραφή ασφαλισμένων και ασφαλιστική ταυτότητα

- Αρμόδιο Υποκατάστημα απογραφής, είναι το Υποκατάστημα ή Παράρτημα στην ασφαλιστική περιοχή του οποίου ανήκει η διεύθυνση του τόπου του ασφαλισμένου.
- Οι ασφαλισμένοι υποχρεούνται να γνωστοποιούν άμεσα στο Υποκατάστημα Παράρτημα του ΙΚΑ που απογράφηκαν την οποιαδήποτε μεταβολή των στοιχείων τους.
- Ασφαλιστική Ταυτότητα, αποτελεί η Βεβαίωση Απογραφής με την οποία αποδίδεται στον νέο ασφαλισμένο ο Αριθμός Μητρώου ΙΚΑ. Η Βεβαίωση Απογραφής αποστέλλεται στη διεύθυνση κατοικίας που δήλωσε ο ασφαλισμένος στην σχετική αίτησή του.

Οι ασφαλισμένοι που απογράφηκαν πριν την 4/2/2002, διατηρούν όλα τα στοιχεία ασφάλισής τους, δηλαδή το Δελτίο Ασφαλιστικής Ταυτότητας και Εισφορών (ΔΑΤΕ), τα Ασφαλιστικά Βιβλιάρια Απασχολούμενου (ΑΒΑ), το Δελτίο Ασφάλισης (ΑΔΑ), το Ατομικό Δελτίο Εισφορών (ΑΔΕ), μέχρι να κληθούν για να υποβάλλουν στις υπηρεσίες του ΙΚΑ για συνολική ανακεφαλαίωση, καταχώρηση, ενημέρωση των μηχανογραφικών αρχείων του ΙΚΑ.

2) Ασφαλιστική τακτοποίηση.

- Δήλωση στοιχείων ασφάλισης: Η δήλωση των στοιχείων ασφάλισης εργαζομένων γίνεται μέσω των Αναλυτικών Περιοδικών Δηλώσεων (ΑΠΔ), τις οποίες συντάσσει ο εργοδότης και υποβάλλει σε τακτές ημερομηνίες στα Υποκοτοστήματα ή Παραρτήματα του ΙΚΑ. Με τις ΑΠΔ δηλώνονται: ο χρόνος απασχόλησης κάθε ασφαλιζομένου, οι κλάδοι ασφάλισης και το ύψος των ασφαλιστικών εισφορών.

- Καταβολή των εισφορών. Η καταβολή των εισφορών εξακολουθεί να γίνεται στα Υποκαταστήματα/ Παραρτήματα του ΙΚΑ ή στο συμβεβλημένο με χρηματοπιστωτικά Ιδρύματα.

3) Ατομικοί Λογαριασμοί Ασφαλισμένων – Ασφαλιστική ιστορία

- Οι ατομικοί λογαριασμοί των ασφαλισμένων τηρούνται ηλεκτρονικά και ενημερωτικά μετά την μηχανογραφική επεξεργασία των ΑΠΔ, με τις ημέρες εργασίας και τα στοιχεία ασφάλισης που συνθέτουν την ασφαλιστική ιστορία (εργοδότης, ασφάλισης, αποδοχές κλπ).

4) Απεικόνιση της ασφάλισης

- Η ασφαλιστική ιστορία που τηρείται ηλεκτρονικά απεικονίζεται στο «Απόσπασμα Ατομικού Λογαριασμού Ασφάλισης», το οποίο εκδίδεται κάθε ημερολογιακό τρίμηνο για κάθε ένα ασφαλισμένο.

Ειδικά κατά τον πρώτο χρόνο εφαρμογής της ΑΠΔ το «Απόσπασμα Ατομικού Λογαριασμού Ασφάλισης», εκδίδεται κάθε ημερολογιακό τρίμηνο και αποστέλλεται ατομικά στον ασφαλισμένο με μορφή προσωποποιημένης επιστολής (mailer) στον εργοδότη οποίος είναι υποχρεωμένος να του το παραδίδει.

Το «Απόσπασμα Ατομικού Λογαριασμού Ασφάλισης» θα αποστέλλεται στη διεύθυνση κατοικίας των ασφαλισμένων, όταν ενημερωθούν τα μηχανογραφικά αρχεία του ΙΚΑ στις διευθύνσεις τους.

Το «Απόσπασμα Ατομικού Λογαριασμού Ασφάλισης» των οικοδόμων, αποστέλλεται εξ' αρχής στη διεύθυνση κατοικίας τους.

5) Ασφαλιστική Ικανότητα

- Τον Σεπτέμβρη και τον Δεκέμβρη κάθε έτους αποστέλλεται στους ασφαλισμένους, αφού έχουν συμπληρώσει τις προϋποθέσεις για την ανανέωση του βιβλιαρίου υγείας, μία «αυτοκόλλητη ετικέτα ασφαλιστικής ικανότητας» με την ίδια διαδικασία που αποστέλλεται και το «Απόσπασμα Ατομικού Λογαριασμού Ασφάλισης».

Το ΙΚΑ ο μεγαλύτερος ασφαλιστικός φορέας της χώρας, ανταποκρινόμενος στις κοινωνικοοικονομικές συνθήκες, υλοποιεί ένα Πρόγραμμα Εκσυγχρονισμού με άξονες: την εισαγωγή και χρήση τεχνολογιών πληροφορικής και επικοινωνιών, τον λειτουργικό οργανωτικό ανασχεδιασμό του Ιδρύματος, την ανάπτυξη του ανθρώπινου δυναμικού, την βελτίωση των υποδομών και του λειτουργικού περιβάλλοντος εργασίας του.

Η ανάπτυξη του Ολοκληρωμένου Πληροφοριακού Συστήματος ΙΚΑ (ΟΠΣ-ΙΚΑ), τον κύριο άξονα της υλοποίησης του εκσυγχρονιστικού προγράμματος και καλύπτει τον χώρο των λειτουργιών και διαδικασιών του Ιδρύματος. Συγκεκριμένα καλύπτει το χώρο των Εισφορών, των Παροχών, της Υγείας, της Οικονομικής Διαχείρισης και του Μητρώου Ασφαλισμένων.

Δομικό στοιχείο του ΟΠΣ-ΙΚΑ είναι η Αναλυτική Περιοδική Δήλωση, ο νέος μηχανισμός δήλωσης ασφαλιστικών στοιχείων, που καταργεί το ένσημο από την 1^η Ιανουαρίου 2002.

Το ΙΚΑ στα πλαίσια της επικοινωνίας του με τους συναλλασσόμενούς του παρέχει στις ιστοσελίδες του Οδηγίες για τον Εργοδότη με στόχο την ενημέρωσή τους για τις πτυχές που διέπουν την σχέση τους με το Ίδρυμα και τις αλλαγές που έχουν επέλθει κατά την εισαγωγή του νέου μηχανισμού δήλωσης ασφαλιστικών στοιχείων.

Ως Εργοδότες, από τον Νόμο, χαρακτηρίζονται «τα φυσικά ή νομικά πρόσωπα ιδιωτικού δικαίου για λογαριασμό των οποίων τα υπαγόμενα στην ασφάλιση προσφέρουν την εργασία τους» (άρθρο 8 περίπτωση 5 εδάφιο α' του Αναγκαστικού 1846/51). Ειδικές διατάξεις που προσδιορίζουν διαφορετικά την έννοια του εργοδότη ορισμένες κατηγορίες ασφαλιζομένων παραμένουν σε ισχύ (άρθρο 8 περίπτωση 5 εδόφια δ', ε' και στ' Α.Ν. 1846/51).

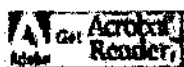
Οδηγίες Εκτύπωσης από Web Browser

Στην περίπτωση επιλογής της εκτύπωσης από Web Browser (html) θα πρέπει πριν την εκτύπωση να ορίσετε το margins (περιθώρια) του εκτυπωτή σε μηδέν (0) και η Κεφαλίδα (Header) και το Υποσέλιδο (Footer) να είναι κενά

μέσα από τις: Αρχείο (File) → Διαμόρφωση Σελίδας (Page Setup) του Web Browser που χρησιμοποιείται.

Η μορφή εντύπου σε Microsoft Word™ (doc) μπορεί να γίνει «download» στο χώρο εργασίας του χρήστη για περαιτέρω επεξεργασία.

Η μορφή εντύπου σε Adobe Acrobat™ (pdf) μπορεί να γίνει «download» στο χώρο εργασίας του χρήστη σαν σημείο αναφοράς. Το Acrobat Reader μπορείτε να το βρείτε πατώντας την παρακάτω εικόνα.

Η μορφή εντύπου (Zip) γίνεται «download» στο σταθμό εργασίας του χρήστη σαν σημείο αναφοράς. Το winzip μπορείτε να το βρείτε δωρεάν πατώντας την παρακάτω εικόνα.

Επιπλέον παρέχονται όλες οι οδηγίες καθώς και χρήσιμες πληροφορίες όπως αναφορά κωδικών για τη συμπλήρωση των εντύπων.

HTML DOC PDF

Έντυπα Αναλυτικής Περιοδικής Δήλωσης (ΑΠΔ)

ΑΠΔ (με οδηγίες)

ΑΠΔ Οικοδομοτεχνικού Έργου (με οδηγίες)

Οδηγίες Συμπλήρωσης της ΑΠΔ

Καταχώριση σε Α.Π.Δ. των τακτικών υπαλλήλων Ν.Π.Δ.Δ. που υπάγονται στο ειδικό καθεστώς του Ν. 3163/55

Καταχώριση σε Α.Π.Δ. εργαζομένων που βρίσκονται σε
διαθεσιμότητα

Διευκρινίσεις για τη σύνταξη και την υποβολή Α.Π.Δ.

Οδηγίες Συμπλήρωσης του πεδίου 42 της ΑΠΔ Οικοδομοτεχνικού Έργου

Τεχνικές Προδιαγραφές Υποβολής ΑΠΔ

Έντυπο Υποβολής Συμπληρωματικής ΑΠΔ

Οδηγίες Υποβολής Συμπληρωματικής ΑΠΔ

Δελτίο Μεταβολής Στοιχείων Ασφάλισης ΑΠΔ

Οδηγίες Συμπλήρωσης του Δελτίου Μεταβολής Στοιχείων Ασφάλισης ΑΠΔ

Οδηγίες για την Τροποποίηση – Μεταβολή Στοιχείων Ασφάλισης ΑΠΔ

Οδηγός Σύνδεσης Κωδικών

Δεδομένο Ο.ΣΥ.Κ. (Τελευταία ενημέρωση 28/02/2003) για χρήση σε εφαρμογή Μισθοδοσίας

Αίτηση – Δήλωση Απογραφής Εργοδότη

Έντυπο Αίτησης – Δήλωσης Απογραφής Εργοδότη

Οδηγίες Συμπλήρωσης

Αναγγελία Απασχόλησης Προσωπικού σε οικία

Έντυπο Αναγγελίας Απασχόλησης Προσωπικού σε οικία

Οδηγίες Συμπλήρωσης

Αίτηση – Δήλωση Απογραφής Οικοδομοτεχνικού έργου

Έντυπο Αίτησης – Δήλωσης Απογραφής Οικοδομοτεχνικού έργου

Οδηγίες Συμπλήρωσης

Δήλωση Μεταβολής Στοιχείων Εργοδότη

Έντυπο Δήλωσης Μεταβολής Στοιχείων Εργοδότη

Οδηγίες Συμπλήρωσης

Αίτηση – Δήλωση Μεταβολών Οικοδομοτεχνικού έργου

Έντυπο Αίτησης – Δήλωσης Μεταβολών Οικοδομοτεχνικού έργου

Οδηγίες Συμπλήρωσης

Βεβαίωση Εργοδότη

Έντυπο Βεβαίωσης Εργοδότη

(Διαδικασία χορήγησης)

Αίτηση Επανεκδόσης Ατομικού Λογαριασμού Ασφάλισης

Έντυπο Αίτησης Επανεκδόσης Ατομικού Λογαριασμού Ασφάλισης

Δήλωση Διαφωνίας επί των Ασφαλιστικών Στοιχείων

Έντυπο Δήλωσης Διαφωνίας επί των Ασφαλιστικών Στοιχείων –
Καταγγελία

Οδηγίες Συμπλήρωσης

Αίτηση για Χορήγηση Βεβαίωσης

Αίτηση για χορήγηση Βεβαίωσης Δημοσίου Έργου

Αίτηση για χορήγηση Βεβαίωσης

Έντυπο Δήλωσης Υποβολής ΑΠΔ και Καταβολής Εισφορών (μηνιαίες υποβολές)

Έντυπο Δήλωσης Υποβολής ΑΠΔ και Καταβολής Εισφορών
(μηνιαίες υποβολές)

Οδηγίες Διαδικασίας

Έντυπο Δήλωσης Υποβολής ΑΠΔ και Καταβολής Εισφορών (τριμηνιαίες υποβολές)

Έντυπο Δήλωσης Υποβολής ΑΠΔ και Καταβολής Εισφορών
(τριμηνιαίες υποβολές)

Οδηγίες Διαδικασίας

Αίτηση Απογραφής Άμεσα Ασφαλισμένου

Έντυπο Αίτησης Απογραφής Άμεσα Ασφαλισμένου

Οδηγίες Συμπλήρωσης

Οδηγίες Διαδικασίας Απογραφής

Δήλωση Μεταβολής Στοιχείων Ασφαλισμένου

Οδηγίες Διαδικασίας Δήλωσης Μεταβολής Στοιχείων Ασφαλισμένου

Δήλωση Τραπεζικού Λογαριασμού Πληρωμής Δωροσήμου

Έντυπο Δήλωσης Τραπεζικού Λογαριασμού Πληρωμής
Δωροσήμου Εργοτοτεχνίτη Οικοδόμου

Οδηγίες Συμπλήρωσης

Δήλωση Αλλαγής/ Διακοπής Τραπεζικού Λογαριασμού Πληρωμής Δωροσήμου

Έντυπο Δήλωσης Αλλαγής/ Διακοπής Τραπεζικού
Λογαριασμού πληρωμής Δωροσήμου Εργοτοτεχνίτη
Οικοδόμου

Οδηγίες Συμπλήρωσης

Έντυπα Διεύθυνσης Αναλογιστικών Μελετών και Στατιστικής

Στατιστικό Δελτίο Έτους 1999

Δελτίο Εργατικών ατυχημάτων ΙΚΑ Έτους 1999

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

- 📖 Κατασταστικό Τ.Α.Ξ.Υ.: Ιδρυτικές διατάξεις – Ταμείο Ασφάλισης Ξεν/λων. Α.Ν. Υπ. Αριθμ. 394/1936 Φ.Ε. «Α» 558/28-12-1936. (Περί χαρακτηρισμού και όρων εργασίας προσωπικού των ξενοδοχείων).
- 📖 Φυλλάδιο: "Οδηγός του Ασφαλισμένου, Ι.Κ.Α.", Αθήνα 2002.
- 📖 Κωνσταντίνος Λαναράς: "Η Ασφάλιση στο Ι.Κ.Α.", 2002.
- 📖 "Πάπυρος Λαρούς Μπριτάνικα" Τόμος 12, σελ. 120-121.
- 📖 Εγκυκλοπαίδεια "ΕΛΛΑΣ", Τόμος 24ος, σελ. 537-538.
- 📖 Εγκυκλοπαίδεια "ΥΔΡΙΑ", Τόμος 11ος, σελ. 349-352.
- 📖 Διευθύνσεις στο Internet:
www.yperaka.gr Υπουργείο Εργασίας και Κοινωνικών ασφαλίσεων.
<http://osha.eu.int> Ευρωπαϊκός οργανισμός.

